

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki
RAPORT ROCZNY

2012

Wolfgang Tillmans Zachęta Ermutigung

—
Hipertekst. 10 lat Centrali [Projekt Kordegarda]

—
Goshka Macuga. Bez tytułu

—
Jestem prawie na każdej wystawie

—
Warszawa ZACHĘTA [Galeria sztuki na Lotnisku Chopina]

—
Karolina Freino. Znikopisy [Projekt Kordegarda]

—
Rafał Milach. 7 pokoi

—
Ziemie podwójnie odzyskane. Bogdan Łopieński, Andrzej Tobis, Krzysztof Żwirblis

—
Nowa rzeźba?

—
W podróży [Galeria sztuki na Lotnisku Chopina]

—
Emotikon. Robert Rumas & Piotr Wyrzykowski

—
Małgorzata Jabłońska, Piotr Szewczyk. Dzikie•Wild [MPZ]

—
Sztuka wszędzie. Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie 1904–1944

—
Konrad Maciejewicz. Przemień mnie [MPZ]

—
Jaśmina Wójcik. Chowanie człowieka między ludźmi bez kontaktu z naturą doprowadza go do wynaturzeń [MPZ]

—
Making the walls quake as if they were dilating with the secret knowledge of great powers [13. Międzynarodowa Wystawa Architektury, Pawilon Polski, Wenecja]

—
Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990

—
Huls

—
Marlene Dumas. Miłość nie ma z tym nic wspólnego

—
Katarzyna Kozyra. Master of Puppets
[Schmela Haus — Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen, Düsseldorf]

—
Izabella Jagiełło. Bestia [MPZ]

—
Anna Molska. Szósty kontynent

—
Piotr Ukłański. Czterdzieści i cztery

—
Marek Konieczny. Think Crazy

—
Jarosław Jeschke. Hamlet Lavastida. Jose Eduardo Yaque Llorente. Fragmentos [MPZ]

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki

RAPORT ROCZNY

2012

Warszawa 2013

Remont pomieszczeń
przyszłej biblioteki

Fot. Sebastian Madziński

SPIS TREŚCI

Zmiany, zmiany, zmiany... HANNA WRÓBLEWSKA I ZESPÓŁ ZACHĘTY	5
STRUKTURA GALERII Dyrekcja i pracownicy Zachęty w 2012 roku	8
WYSTAWY	10
FREKWENCJA NA WYSTAWACH	83
POZOSTAŁE WYDARZENIA	84
RECENZJE	88
DZIAŁALNOŚĆ Edukacja Kolekcja Dokumentacja i biblioteka Promocja Otwarta Zachęta Wydawnictwa Księgarnia Inwestycje	98
OSIĄGNIĘCIA ZESPOŁU ZACHĘTY	110
PRZYCHODY	115
PARTNERZY I SPONSORZY	118

Zmiany, zmiany, zmiany...

Rok 2012 wymagał od widzów i zespołu Zachęty sporej elastyczności. Program wystaw zapowiadał się niezwykle ciekawie i dlatego, mimo fali remontów i przebudowy budynku, postanowiliśmy zrealizować go w całości. Dwie historyczne wystawy podsumowały zjawiska ważne w historii sztuki polskiej i nie tylko: *Sztuka wszędzie. Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie 1904–1944* była opowieścią o początkach ASP w Warszawie i jednocześnie o początkach tworzenia się nowej ikonografii odradzającej się państwowości, a *Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990* — o działającej na skalę międzynarodową przez niemal 20 lat w Poznaniu, prowadzonej przez artystę Jarosława Kozłowskiego niezależnej galerii, która — paradoksalnie — zakończyć musiała działalność z początkiem polskiej transformacji lat 90. Pokazaliśmy wystawę światowej sławy malarki Marlene Dumas, której praca wzbogaciła również naszą kolekcję. Po latach do Zachęty powrócił duża wystawą — już jako klasyk sztuki polskiej, a nie tylko skandalista — Piotr Uklański. Pokazaliśmy kuratorskie interpretacje nowych zjawisk w sztuce (wystawy *Nowa rzeźba?* oraz *Huls*), a także nowe projekty młodych artystów (m.in. Anny Molskiej, Rafała Milacha, Jaśminy Wójcik). Wszystko to — i jeszcze więcej — prezentowaliśmy w ciągle zmieniających się przestrzeniach — widzowie musieli przyzwyczajać się do zmniejszonej księgarni, zabudowanych przejść, tymczasowych dróg komunikacji. A działało się to dlatego, by w następnych latach można było cieszyć się odnowioną, nowoczesnie zaprojektowaną przez Aleksandrę Wasilkowską, funkcjonalną i dostępną przestrzenią: nowym wejściem, informatorium, księgarnią, szatnią, biblioteką i kawiarnią. Za wszelkie utrudnienia raz jeszcze przepraszamy!

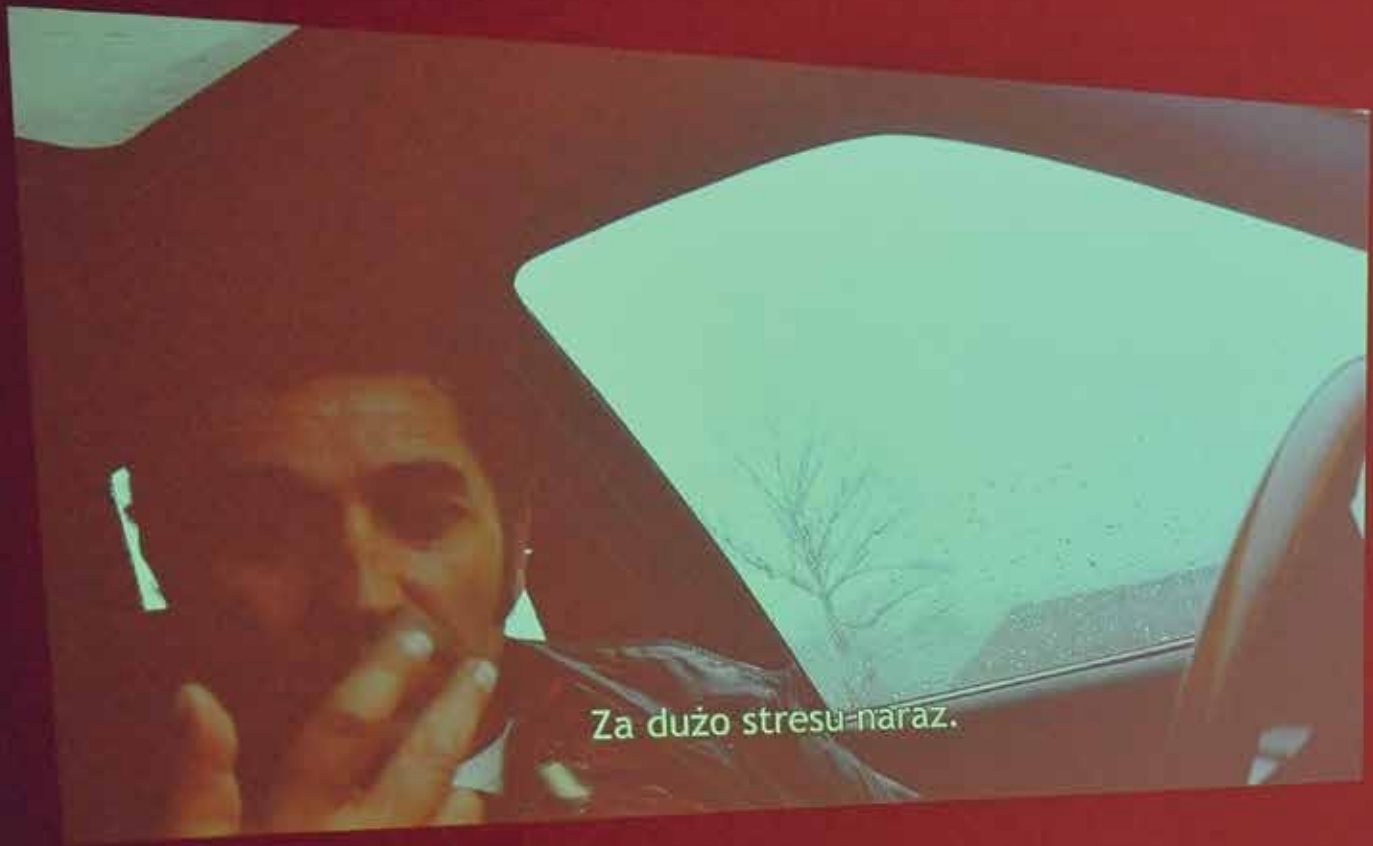
Organizowaliśmy i współorganizowaliśmy wystawy także poza Zachętą. Katarzyna Kozyra po raz trzeci zmierzyła się z problemem retrospektywy, tym razem mocnym artystycznym gestem włączając swe dzieła w modernistyczną architekturę Schmela Haus w Düsseldorfie, a wystawa dokumentująca działalność Galerii Akumulatory została pokazana we wspaniałej przestrzeni krakowskiego MOCAK-u. Przygotowany przez nas projekt Katarzyny Krakowiak i Michała Libery *Making the walls quake as if they were dilating with the secret knowledge of great powers* w Pawilonie Polskim na 13. Międzynarodowej Wystawie Architektury w Wenecji otrzymał honorowe wyróżnienie i dlatego zdecydowaliśmy się pokazać go w nowej wersji również w Zachęcie w roku 2013.

Gościliśmy Instytut Adama Mickiewicza z podsumowaniem polskiej prezydencji, uroczystą galą rozdania nagród Igor Zabel Award Culture and Theory 2012, organizowaną przez Erste Foundation oraz — mamy nadzieję, że już na stałe — kapitułę Nagrody Krytyki Artystycznej im. Jerzego Stajudy.

Ważnymi wydarzeniami były również: start portalu *OtwartaZacheta.pl*, na którym udostępniamy pozyskiwane i wytwarzane przez nas zasoby (kolekcję, dokumentację fotograficzną wystaw, materiały edukacyjne), a także rozpoczęcie nowej serii wydawniczej *Archiwum Zachęty*. Na dobre pożegnaliśmy się z Kordegardą, przygotowując do wydania wraz z Towarzystwem Zachęty Sztuk Pięknych książkę *Miejsce Kordegarda*, której inicjatorami były Joanna Mansfeld i Wiesława Wierchowska, o galerii Kordegarda pod kierownictwem Danuty Wróblewskiej, oraz wydając książkę *Pokój z widokiem* o serii wystaw realizowanych najpierw w Kordegardzie przy Krakowskim Przedmieściu (2006–2011), a później w Projekcie Kordegarda — przy ulicy Gałczyńskiego. Rozstaliśmy się też symbolicznie z nazwą — od kwietnia 2012 siedziba przy Gałczyńskiego jest po prostu Miejscem Projektów Zachęty.

Do Zachęty, Miejsca Projektów Zachęty i na *OtwartaZacheta.pl* po prostu zapraszamy!

Hanna Wróblewska i zespół Zachęty

Za dužo stresu naraz.

Emotikon. Robert Rumas
& Piotr Wyrzykowski.

STRUKTURA GALERII

Dyrekcja i pracownicy Zachęty w 2012 roku

[stan w dniu 31 grudnia]

DYREKTOR

Hanna Wróblewska

ZASTĘPCA DYREKTORA

Justyna Markiewicz

ZESPÓŁ KURATORÓW

Maria Brewińska

Magda Kardasz

Joanna Kordjak-Piotrowska

Magdalena Komornicka

Katarzyna Kołodziej

Anna Tomczak

DZIAŁ INWENTARZY I ZBIORÓW

Małgorzata Bogdańska-Krzyżanek — kierownik działu

Joanna Egit-Pużyńska

Maria Świerżewska

Joanna Waśko

DZIAŁ EDUKACJI

Joanna Kinowska — kierownik działu

Benjamin Cope

Zofia Dubowska-Grynberg

Stanisław Welbel

Anna Zdzieborska

DZIAŁ DOKUMENTACJI I BIBLIOTEKA

Gabriela Świtek — kierownik działu

Aldona Głowala

Julia Koszewska

Sebastian Madejski

Inez Piechucka

Karolina Zychowicz

DZIAŁ WYDAWNICTW

Dorota Karaszewska — kierownik działu

Małgorzata Jurkiewicz

Krzysztof Łukawski

Jolanta Pieńkos

Maciej Sikorzak

DZIAŁ MARKETINGU

Zofia Koźniewska — p.o. kierownika działu

Zofia Ledzion

Katarzyna Winter

Aleksandra Zientecka

RZECZNIK PRASOWY

Olga Gawerska

SPECJALISTA DS. KOMUNIKACJI

Marta Miś-Michalska

KSIĘGARNIA ARTYSTYCZNA

Marta Dąbrowska — kierownik działu

Natalja Mogilenec — p.o. kierownika działu

Małgorzata Jakubczak

Ewa Majsterek

DZIAŁ REALIZACJI WYSTAW

Anna Muszyńska — kierownik działu

Julia Leopold — p.o. kierownika działu

Marek Janczewski

Krystyna Sielska

GRUPA MONTAŻOWA I STOLARNIA

Andrzej Bialik

Dariusz Bochenek

Maciej Lach

Remigiusz Olszewski

DZIAŁ MULTIMEDIÓW

Aleksander Turski — kierownik działu
Krzysztof Boguszewski
Janusz Dębowski

ZESPÓŁ DS. PROGRAMÓW OPERACYJNYCH

Lilianna Krause — koordynator prac zespołu
Aleksandra Arcimowicz
Barbara Barańska

DZIAŁ FINANSOWO-KSIĘGOWY

Danuta Skorupska — główna księgowa
Bożena Artyniew
Katarzyna Pałyska
Iwona Sobolewski
Iwona Staszewska
Grażyna Suchorab

DZIAŁ ADMINISTRACJI

Monika Popiołek — kierownik działu
Roman Barański
Krzysztof Barański
Jarosław Fik
Michał Lemańczyk
Paweł Pietrzak

SEKRETARIATY

Elżbieta Grelik
Monika Piesio

DZIAŁ KADR

Natalia Kęsoń

RADCA PRAWNY

Janina Ejsmont-Sławińska

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Anna Sokólska

KASA BILETOWA

Elżbieta Kalińska
Miroslawa Rojek

PORTIERNIA

Zdzisława Krajewska

STAŁA WSPÓŁPRACA

Koordynator dostępności Zachęty

Paulina Celińska

Informacja

Ewa Betlewicz
Marcin Matuszewski
Piotr Orłowski
Marta Syrzystie

Przewodnicy i osoby prowadzące stałe zajęcia

Joanna Borkowska
Barbara Dąbrowska
Urszula Dragońska
Paweł Freus
Katarzyna Guzowska
Karolina Iwańczyk
Maria Kosińska
Alicja Korpysz
Katarzyna Kucharska-Hornung
Zuzanna Łąpieś
Sara Magdzicka
Kamil Niedziałek
Magdalena Olasińska
Anna Owsiany
Dagmara Rusinek
Agnieszka Szostakiewicz
Agnieszka Szwachła
Zofia Świerżewska
Katarzyna Wejner

Miejsce Projektów Zachęty

Adam Byra
Karolina Bielawska

Dział administracji

Krzysztof Dąbrowski
Zygmunt Gowin
Marek Krzymowski
Anna Kubicka
Edward Marciniak vel Marcinkowski
Teresa Mokrzycka
Anna Piotrowska
Jerzy Stachowski

Księgarnia

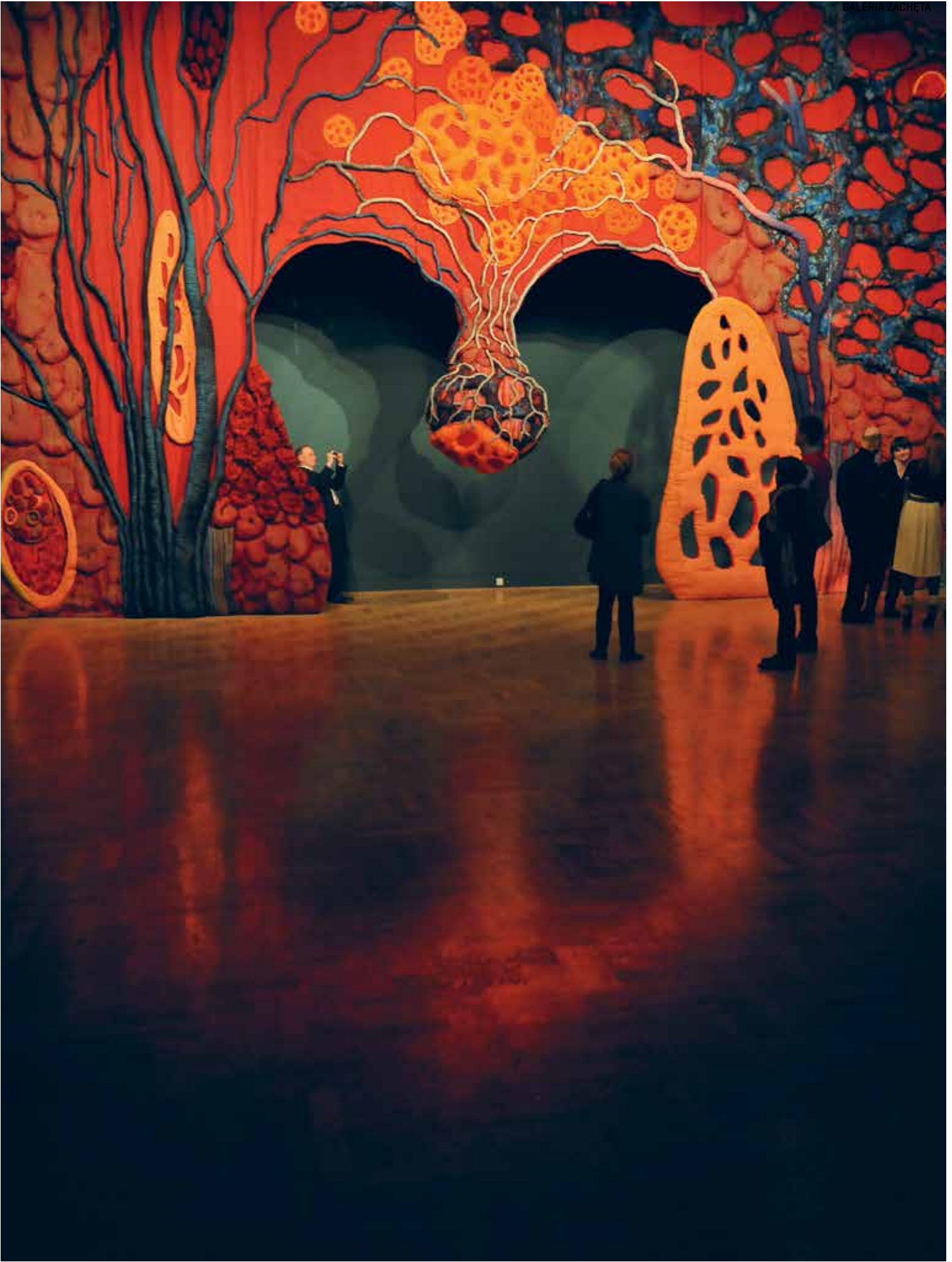
Andrzej Samuła
Krzysztof Tyma

Dział multimedialny

Mariusz Smolak

WYSTAWY

18.11.11–29.01.12	Wolfgang Tillmans Zachęta Ermutigung	12
1.12.11–29.01.12	Hipertekst. 10 lat Centrali [Projekt Kordegarda]	14
2.12.11–19.02.12	Goshka Macuga. Bez tytułu	16
9.12.11–12.02.12	Jestem prawie na każdej wystawie	18
11.01–11.03	Warszawa ZAchęca [Galeria sztuki na Lotnisku Chopina]	20
10.02–09.04	Karolina Freino. Znikopisy [Projekt Kordegarda]	22
24.02–1.04	Rafał Milach. 7 pokoi	24
2.03–13.04	Ziemie podwójnie odzyskane. Bogdan Łopieński, Andrzej Tobis, Krzysztof Żwirblis	26
9.03–13.05	Nowa rzeźba?	30
20.03–25.04	W podróży [Galeria sztuki na Lotnisku Chopina]	34
13.04–20.05	Emotikon. Robert Rumas & Piotr Wyrzykowski	36
20.04–17.06	Małgorzata Jabłońska, Piotr Szewczyk. Dzikie•Wild [MPZ]	38
4.06–26.08	Sztuka wszędzie. Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie 1904–1944	40
22.06–19.08	Konrad Maciejewicz. Przemień mnie [MPZ]	48
24.08–21.10	Jaśmina Wójcik. Chowanie człowieka między ludźmi bez kontaktu z naturą doprowadza go do wynaturzeń [MPZ]	50
28.08–25.11	Making the walls quake as if they were dilating with the secret knowledge of great powers [13. Międzynarodowa Wystawa Architektury, Pawilon Polski, Wenecja]	52
14.09–18.11	Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990	56
28.09–11.11	Huls	60
5.10–14.11	Marlene Dumas. Miłość nie ma z tym nic wspólnego	64
25.10.12–10.03.13	Katarzyna Kozyra. Master of Puppets [Schmela Haus — Kunstsammlung Nordrhein- -Westfalen, Düsseldorf]	66
26.10–9.12	Izabella Jagiełło. Bestia [MPZ]	68
23.11.12–3.02.13	Anna Molska. Szósty kontynent	70
10.12.12–17.02.13	Piotr Uklański. Czterdzieści i cztery	74
10.12.12–17.02.13	Marek Konieczny. Think Crazy	78
14.12.12–14.02.13	Jarosław Jeschke. Hamlet Lavastida. Jose Eduardo Yaque Llorente. Fragmentos [MPZ]	80

Piotr Ukleński, Bez tytułu (Rozwarte), 2012, wystawa Piotr Ukleński, Czwartki i cztery, Fot. Marek Krzyżanek, Agencja Medium

18.11.11
– 29.01.12

Wolfgang Tillmans Zachęta Ermutigung

kuratorka: **Isabelle Malz** [Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen, Düsseldorf]

współpraca ze strony Zachęty: **Anna Tomczak**

projekt ekspozycji: **Wolfgang Tillmans**

sale: nr 2 [Narutowicza], 3, 4, 5, 6, 7

KATALOG

pod redakcją **Isabelle Malz**

teksty: **Isabelle Malz, Hanna**

Wróblewska, Wolfgang Tillmans,

Jacek Dehnel

projekt graficzny: **Tomasz Bierkowski**

wydawcy: **Zachęta Narodowa Galeria**

Sztuki, Kunstsammlung Nordrhein-

-Westfalen

wersja językowa niemiecko-polska

FOLDER

tekst: **Isabelle Malz**

projekt graficzny: **Tomasz Bierkowski**

wersja językowa polsko-angielska

Była to pierwsza w Polsce indywidualna wystawa prac światowej sławy fotografa Wolfganga Tillmansa, przygotowana przez Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen w Düsseldorfie we współpracy z Zachętą Narodową Galerią Sztuki. Mieszkający w Londynie i Berlinie artysta (urodzony w roku 1968 w Remscheid k. Düsseldorfu) już pod koniec lat 80. ubiegłego wieku zaczął w niekonwencjonalny sposób eksperymentować z czarno-białymi odbitkami oraz fotograficznymi powiększeniami różnych detali. W latach 90. zwrócił na siebie uwagę pracami będącymi m.in. migawkowymi portretami młodych ludzi ze swojego otoczenia, przede wszystkim ze środowisk subkulturowych. Szerokiej publiczności stał się znany, gdy w roku 2000 uhonorowano go prestiżową Nagrodą Turnera — został nagrodzony jako pierwszy niebrytyjski artysta i fotograf.

Tillmans stale poszerza zakres tematyczny swoich prac — są to portrety, wnętrza, pejzaże i martwe natury oraz fotografia abstrakcyjna. Artysta koncentruje się także na wykorzystaniu możliwości samego procesu fotografowania. Nieustannie bada granice medium oraz eksperymentuje ze sposobami prezentacji prac, łącząc różne rodzaje fotografii, formaty i materiały. Dzięki temu tworzy nie tylko nowy język fotografii, ale i własne formy ekspozycji, pokazując zdjęcia i kolaże w formie nietypowych instalacji. Pomieszczenia wystawowe artysta traktuje jako całość, dzieląc ich przestrzeń swoimi pracami; skupia się przy tym szczególnie na obrazowym i rzeźbiarskim wymiarze prac oraz osadzeniu elementów ekspozycji w architekturze.

W Zachęcie Wolfgang Tillmans zaprezentował kompozycję fotografii stworzoną specjalnie dla sal galerii i ukazującą tematy oraz motywy zajmujące go w ciągu ostatnich dziesięciu lat. Na wystawie znalazły się abstrakcyjne zdjęcia z serii *Kropki z papieru* i *Freischwimmer*, jak i wybór najnowszych prac — *Weltbilder*. Pokazano również pięć prac wideo oraz *Centrum Studiów nad Prawdą*, czyli instalacje na stołach, które na podobieństwo archiwum dokumentacyjnego łączą fotografie z wycinkami prasowymi, fotokopiami, drukami offsetowymi i ulotkami.

Projekt w ramach programu Sezon Kultury Nadrenii Północnej-Westfalii w Polsce 2011/2012 przy wsparciu kraju związkowego Nadrenii Północnej-Westfalii.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

26 stycznia *Przyjdź i zadaj pytanie*,
prowadzenie: Karol Radziszewski

sponsorzy galerii

NETIA

PERI

patroni medialni

gazeta

TOK

THE VOICE

STOLICA

Art&Business

artinfo.pl

WOLFGANG TILLMANS ZACHĘTA ERMUTIGUNG

pl. Małachowskiego 3
00-916 Warszawa
www.zacheta.art.pl

ZACHĘTA

wystawa czynna
do 29 stycznia 2012

od wtorku do niedzieli 12-20

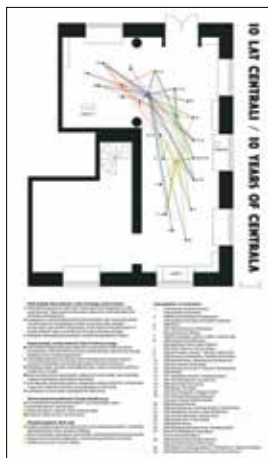
Wystawa Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen
w Düsseldorfie prezentowana w Zachęcie
Narodowej Galerii Sztuki w Warszawie.

Projekt w ramach programu Sezon Kultury
Nadrenii Północnej-Westfalii w Polsce
2011/2012 przy wsparciu kraju związkowego
Nadrenii Północnej-Westfalii.

TAM TAM
nrwpolsce

KUNST
SAMMLUNG
NORDRHEIN
WESTFALEN

1.12.11
– 29.01.12

FOLDER

tekst: **Centrala**
projekt graficzny: **Jakub Jezierski**
wersja językowa **polsko-angielska**

Hipertekst. 10 lat Centrali

kuratorzy: **Centrala**

Centrala to kooperatywa działająca na polu architektury budynków i wnętrz, urbanistyki i krytyki architektonicznej. Grupę założyli w 2001 roku Krzysztof Banaszewski, Małgorzata Kuciewicz i Jakub Szczęsny, dla których projektowanie to proces twórczy w powiązaniu ze współczesną myślą filozoficzną oraz innymi dziedzinami sztuki. Obok projektów ściśle architektonicznych i urbanistycznych grupa tworzy projekty artystyczne służące krytycznej wypowiedzi na temat lokalnej przestrzeni. Rozpoznawalność — poza wygranymi konkursami na pawilon tymczasowy Muzeum Historii Żydów Polskich, Instytut Cervantesa w Warszawie i halę sportową w Bieruniu — przyniosły im prowokacje prasowe dotyczące rewitalizacji Dworca Centralnego, Rotundy i Pawilonu Chemii.

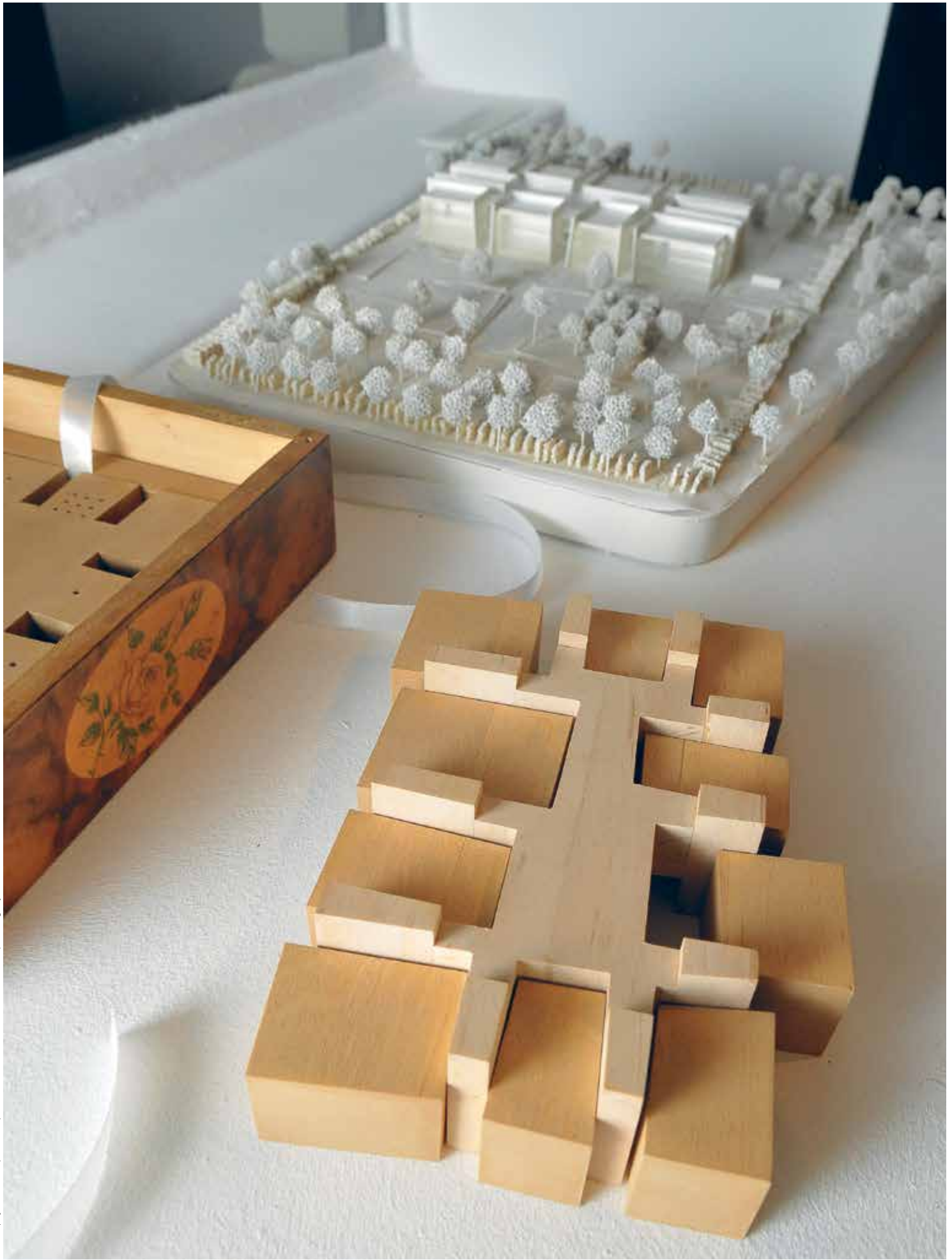
Wystawa została zorganizowana w związku z dziesięcioleciem istnienia grupy i prezentowała projekty oraz główne wątki działalności Centrali: dążenie do zatarcia granicy między architekturą i projektowaniem krajobrazu w projektach urbanistycznych, ochrona budynków powojennej awangardy modernistycznej, ingerencje w przestrzeń publiczną mające na celu pobudzenie aktywności lokalnych środowisk, instalacje sensoryczne, eksperymenty z nowymi materiałami, działania edukacyjne oraz projektowanie mebli, małych obiektów i zindywidualizowanych wnętrz. Stworzenie przeplatających się linii tematycznych oraz aranżacja przestrzeni wystawowej przypominały strukturę połączeń neuronowych w mózgu, co nawiązywało do sposobu pojmowania przestrzeni miejskiej, a zarazem oddawało różnorodność myśli i charakterów członków Centrali.

Prezentacja powstała z myślą o wnętrzu Projektu Kordegarda i przyjęła formę conceptualnego tworu — przestrzennej aranżacji (autorem tej struktury był Krzysztof Syruć).

Centrala 2001–2011: Krzysztof Banaszewski, Małgorzata Kuciewicz, Jakub Szczęsny, Simone De Iacobis, Maciej Abramczyk, Sebastian Bałut, Ofer Bilik, Katarzyna Brzezińska, Eifo Dana, Tomasz Gancarczyk, Piotr Fabirkiewicz, Jadwiga Fedorowicz, Zygmunt Fit, Jacek Jaskólski, Michał Jońca, Stephan Kluth, Anna Kotowska, Maria Anna Kowalska, Marek Krukowski, Katarzyna Kuźmińska, Borys Lewandowski, Robert Nowicki, Anna Pawłowska, Jakob Spriestersbach, Thor Olav Solbjor, Jan Strumiłło, Dominik Strzelec, Krzysztof Syruć, Marzena Wytrykus, Piotr Zbierajewski.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

4 lutego Spotkanie z członkami Centrali Warszawa — *netto, brutto, tara, czyli jak projektować miasto*, udział: Małgorzata Kuciewicz, Krzysztof Banaszewski, Simone De Iacobis

Goshka Macuga. Bez tytułu

kuratorka: **Maria Brewińska**

współpraca: **Katarzyna Kołodziej**

sale: **nr 1 [Matejkowska], 8, 9, 10**

FOLDER

tekst: **Maria Brewińska**

projekt graficzny: **Grzegorz Laszuk** ^{k**}

wersje językowe: **polska i angielska**

Goshka Macuga w swojej twórczości łączy role artystki, kuratorki, kolekcjonerki, badaczki, projektantki wystaw. Tworzy złożone realizacje oparte na materiałach archiwalnych, historycznych, naukowych, filmach, fotografiach, obiektach i rzeźbach, instalacjach, architekturze, historii sztuki, gobelinach, pracach własnych i innych artystów. Wpisuje je w nowe konteksty, łączy przeszłe fakty z rzeczywistością i współczesnymi problemami, unaoczniając podobieństwa i zależności, odsłaniając to, co niewidoczne lub wyparte. Należy do tej grupy współczesnych artystów, którzy odwołują się do formalnych tradycji modernizmu. Jej wystawy składają się z wielu warstw znaczeniowych niełatwych do identyfikacji, co otwiera przed odbiorcą szerokie pole interpretacyjne.

Artystka od wielu lat uprawia własną metodologię pracy, wyjątkową na tle działań współczesnych artystów (przypominającą niektóre wcześniejsze strategie artystyczne, np. Marcela Broodthaersa). Realizując nowe prace czy wystawy, wychodzi najczęściej od historii miejsc, w których mają one zaistnieć.

Wystawa Goshki Macugi w Zachęcie była pierwszą indywidualną prezentacją artystki w instytucji publicznej w Polsce. Powstała wokół problemu cenzury w sztuce polskiej po 1989 roku, ataków na obiekty sztuki, artystów, kuratorów, dyrektorów, instytucje. Do najgłośniejszych ataków — aktów niszczenia dzieł sztuki, nacjonalistycznych i antysemickich wystąpień — doszło właśnie w związku z wystawami w Zachęcie. Przygotowując projekt wystawy, w sposób typowy dla siebie Macuga sięgnęła do historii instytucji, w której prezentowana jest wystawa. Punktem wyjścia do realizacji projektu stały się jak zawsze archiwa, dokumentacja wystaw, teczki z materiałami o artystach wystawiających w Zachęcie, segregatory z wycinkami prasowymi i zdjęciami, jak również księgi wpisów, skarg, wniosków, a także e-maile i listy — korespondencja prywatna i oficjalna napływająca do Zachęty. Wystawa składała się więc w dużej mierze z tych materiałów, w takiej liczbie, w jakiej się zachowały i były dostępne. To one wpłynęły na koncepcję prac (na wystawie pokazano wyłącznie nowe prace), w pewnej mierze inspirowanych dziełami innych artystów: Tadeusza Kantora, Oscara Bony'ego, Richarda Hamiltona. Obok 14-metrowej tablicy z wycinkami prasowymi, dokumentami i listami na wystawie znalazły się litografie, fotografie z użyciem serigrafii, monumentalna rzeźba oraz fotogobelin. W przeciwieństwie do wcześniejszych wystaw Macugi, złożonych z prac o czasami trudno rozpoznawalnych powiązaniach, prace w Zachęcie obrazowały w przejrzysty sposób konteksty cenzury w sztuce.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

10 stycznia Pokaz filmu *Wielka ucieczka cenzora*, reż. Grzegorz Braun, Polska, 1999, 56 min

17 stycznia Pokaz filmu *Damned in the USA*, reż. Paul Yule, Wielka Brytania, 1993, 68 min

17–18 lutego Konferencja *Przyszłość cenzury*

17 lutego *Teorie i praktyki*, moderatorka: Ewa Majewska; uczestnicy: Edwin Bendyk, Katarzyna Bojarska, Agata Czarnacka, Maciej Gdula, Jarosław Kuisz, Jakub Szreder

18 lutego *Między rynkiem a dogmatem*, moderatorka: Iza Kowalczyk; uczestnicy: Jakub Dąbrowski, Anna Dryjańska, Rafał Jakubowicz, Roman Kurkiewicz, Ewa Majewska

Sztuka pod psem

W tym tygodniu w Galerii Sztuki w Warszawie odbyła się wystawa „Sztuka pod psem”. Jej kuratorem jest...

Artystyczna swoboda w wyluzowanym Arsenalu

Dziś w Arsenalu w Warszawie odbyła się wystawa „Artystyczna swoboda w wyluzowanym Arsenalu”. Jej kuratorem jest...

Pies w samo południe. Odszczekanie agresji. Pies tylko w Gazecie. Piesek jest be. Szuka pod psem. Liga cenzorow. Nie chca. W temacie psa. Wieloznaczne w pseth biesiad. To juz jest koniec. radna obrazajaj. Nie chca. LIGA CENZOROW. Wieloznaczne w pseth biesiad. To juz jest koniec. radna obrazajaj. Nie chca. LIGA CENZOROW.

Wieloznaczne w pseth biesiad. **To juz jest koniec**. **radna obrazajaj**. **Nie chca**. **LIGA CENZOROW**. **Wieloznaczne w pseth biesiad**. **To juz jest koniec**. **radna obrazajaj**. **Nie chca**. **LIGA CENZOROW**.

Wieloznaczne w pseth biesiad. To juz jest koniec. radna obrazajaj. Nie chca. LIGA CENZOROW. Wieloznaczne w pseth biesiad. To juz jest koniec. radna obrazajaj. Nie chca. LIGA CENZOROW.

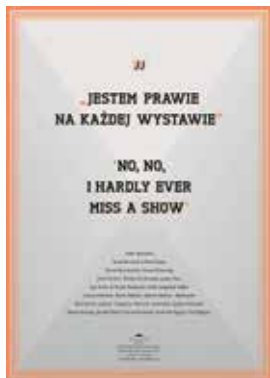
Gosha Maruga, Pies, 2011, kolekcja Zachęty - Narodowej Galerii Sztuki. Fot. dzięki uprzejmości artystki

9.12.11
– 12.02.12

Jestem prawie na każdej wystawie

kuratorzy: Anna Tomczak, Stanisław Welbel

sale: nr 11 [Mały Salon], 12, 13

FOLDER

teksty: Anna Tomczak, Stanisław Welbel, Joanna Erbel
projekt graficzny: Daria Malicka
wersja językowa polsko-angielska

Był to projekt o publiczności, dla publiczności, współtworzony przez publiczność. Przeprowadzona wśród widzów Zachęty ankieta, stworzona we współpracy z socjolożką Joanną Erbel, zbadała jak postrzegana jest galeria, organizowane tu wystawy i pracujący w niej ludzie. Sale Zachęty stały się przestrzenią wymiany myśli — zarówno w sposób „tradycyjny” (dzieła sztuki, wykłady, dyskusje), jak i interaktywny (warsztaty, interwencje, performanse). Wystawa ujawniała mechanizmy pracy galerii, pokazywała procesy zachodzące podczas przygotowywania i w czasie trwania wystawy.

Tytułowa fraza to cytat z raportu badań publiczności Zachęty, sporządzonego przez studentów socjologii Uniwersytetu Warszawskiego pod kierunkiem Mikołaja Lewickiego. Wyrwane z kontekstu zdanie określa widza — na pozór idealnego, odwiedzającego prawie każdą wystawę, lecz z drugiej strony jednak nieidealnego — bo widza, a nie uczestnika, kogoś, kto być może nie dokonuje wyborów, nie jest w stanie się zaangażować, a po prostu z nawyku przychodzi do galerii.

Zdanie to określa również sytuację, w jakiej znajdują się kuratorzy pracujący w galerii — będący rzeczywiście na prawie każdej wystawie w Zachęcie, lecz z zupełnie innej perspektywy odbierający odbywające się tu wydarzenia. Poprzez projekt kuratorzy chcieli również sprawdzić, jak postrzegają galerię artyści. Jest to szczególna grupa odbiorców: z jednej strony są twórcami i uczestnikami, z drugiej — mogą być bierną publicznością. Stąd ogłoszony w celu naboru prac *open call*, wystosowany jako prośba do artystów o zgłaszanie swoich propozycji. Wybrane prace stworzyły obraz galerii i jej publiczności. Tytułowe zdanie miało sprowokować do odpowiedzi na pytanie: kto i w jaki sposób ogląda wystawy w Zachęcie — Narodowej Galerii Sztuki?

Artyści: Julieta Aranda & Anton Vidokle, Kuba Bąkowski, Tymek Borowski & Paweł Sysiak, Dorota Buczkowska, Hannah Downing, Jordi Ferreira, Michał Grochowiak, Jeppe Hein, Igor Krenz & Tomek Saciłowski, Heike Langsdorf, Rafael Lozano-Hemmer, Daria Malicka, Daniel Malone, Aleksander Mielczyński, Joaquin Gasponia Palencia, Amandine Quillon-Nowacki, Bianka Rolando, Jennifer Rubell, Konrad Smoleński, Dannielle Tegeder, Tina Willgren.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

12 stycznia Omówienie wyników ankiety poprzedzającej otwarcie wystawy, moderatorzy: Anna Tomczak, Stanisław Welbel; zaproszeni goście: Joanna Erbel, studenci socjologii UW

19 stycznia Omówienie i prezentacja przez kuratora wystawy Stanisława Welbela wybranych projektów z *open call*

20 stycznia *Patrzyć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*, prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

21 stycznia Warsztat Amandine Quillon-Nowacki z udziałem publiczności

27 stycznia Performans Jordiego Ferreira *Przepelniona przestrzeń* z udziałem publiczności

3 lutego Pokaz filmów *The Hermitage Dwellers*, reż. Aliona van der Horst, Holandia, 2006, 73 min [dokument]; *House of Wax*, reż. André De Toth, Stany Zjednoczone, 1953, 84 min

11 lutego Interaktywny performans Tiny Willgren *Nagranie z wykorzystaniem kamer, aparatów fotograficznych, dyktafonów i obserwatorów*

13 lutego Pokaz filmów *Super Art Market*, reż. Zoran Solomon, Niemcy, 2009, 87 min [dokument]; *Plan prawie doskonalą*, reż. Peter Hewitt, Stany Zjednoczone, 2009, 90 min

mainly stems from a shortage of official money. As with the German experience, no loans were given, as it was considered to be a kind of self-help. Helped was more likely from real money, since its amount of debt. Helped was more likely from real money, since its amount of debt. Helped was more likely from real money, since its amount of debt. Helped was more likely from real money, since its amount of debt.

The first successful contemporary time bank was started in 1991 by Gabe in Silver, New York. Following his idea, people began to start Time Banks, which eventually grew to be accepted by local business and which still flourish. Time banking and service exchange were developed into a full-fledged movement, usually centred around the economic development of local communities.

Time/Bank is involved in the locally existing time banks. A Time/Bank transaction will allow individuals to request, offer, and/or receive in "Hour Notes." When a task is performed, the credit earned may be saved and used at a later date, given to any member of the bank, or contributed towards developing an communal project. Through Time/Bank, we hope to create communal energy and a shared micro-economy for the public economy, a local economy that is not geographically limited, and to create a sense of worth for many of the transactions that arise in places within our field—particularly those exchanges that are labor exchanges and that therefore are invisible to the markets, which tend to include only certain— tangible — fare exchanges as significant or profitable.

11.01–11.03

Warszawa ZACHĘCA [Galeria sztuki na Lotnisku Chopina]

kuratorka i projekt ekspozycji: **Małgorzata Bogdańska-Krzyżanek**

współpraca: **Zofia Koźniewska, Joanna Waśko**

partner projektu: **Lotnisko Chopina w Warszawie**

partner strategiczny galerii: **Centrum Dobrego Obrazu**

KADRY PREZENTACJI POKAZYWANEJ
NA LOTNISKU CHOPINA
projekt i realizacja: **Maciej Sikorzak**

Inicjatorem projektu było warszawskie lotnisko, które do współpracy zaprosiło dwie instytucje — Muzeum Narodowe w Warszawie oraz Zachętę — Narodową Galerię Sztuki. Cykl wystaw rozpoczął przygotowany przez Zachętę pokaz dzieł współczesnych artystów wizualnych, które związane są w różny sposób z Warszawą.

Wystawa *Warszawa ZACHĘCA* prezentowała prace z aktualnej kolekcji Zachęty, tworzonej systematycznie od lat 90. XX wieku i składającej się przede wszystkim z dzieł polskich twórców współczesnych prezentowanych w Zachęcie oraz współprodukowanych przez galerię w związku z jej projektami. Na Lotnisku Chopina pokazaliśmy prace o Warszawie i z Warszawą w tle.

Historię miasta dokumentowały fotografie Leonarda Sempolińskiego z lat 50., na których widać budynki tworzące najstarszą część Warszawy oraz te wówczas budowane, a dziś należące do kanonu architektonicznego stolicy. Do historii odwoływała się także sentymentalna podróż w filmie Joanny Rajkowskiej, artystki, której korzenie związane są z tym miastem. Wielkoformatowe futurystyczne fotomontaże Kobasa Laksy ukazywały wizje przyszłego życia i nowe funkcje współczesnych warszawskich gmachów uwiecznionych na fotografiach Nicolasa Grosppierre'a. W pracach Edwarda Dwurnika oraz Anety Grzeszykowskiej i Jana Smagi widz mógł zobaczyć szczególnie, częściowo socjologiczny portret konkretnych miejsc w Warszawie, takich jak Zachęta czy budynek YMCA. W filmie Roberta Kuśmirowskiego jedna z najstarszych i najbardziej reprezentacyjnych warszawskich ulic — Krakowskie Przedmieście — była tłem dla performansu, ale odgrywała też ważną rolę ruchliwej miejskiej arterii. Podobnie w pracy Rafała Jakubowicza, dla której z kolei tłem stały się współczesne sale wystawowe Zachęty

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

2 lutego Spotkanie z cyklu *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*, prowadzenie: Alicja Korpysz

Fot. Marek Krzyżanek, Agencja Medium

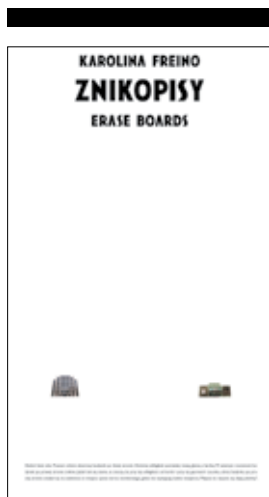
Aneta Grzeszykowska, Jan Smaga, YMCA, 2005. Fot. Marek Krzyżanek, Agencja Medium

Karolina Freino. Znikopisy

kuratorka: **Magda Kardasz**

współpraca: **Adam Repucha**

FOLDER

teksty: **Karolina Freino, Adam Repucha**

projekt graficzny: **Jakub Jezierski**
wersja językowa **polsko-angielska**

Wystawa Karoliny Freino w Projekcie Kordegarda była ostatnią prezentacją z trwającego od 2007 roku cyklu *Pokój z widokiem*. Twórczość artystki z Wrocławia, wykorzystującej w swoich realizacjach bardzo różnorodne media, wynika w dużej mierze z dogłębnej obserwacji zastanego otoczenia. Jej mniejsze (czasem wręcz miniaturowe) lub większe interwencje w przestrzeń publiczną odznaczają się zacięciem społecznikowskim. Jednak w swoich działaniach Freino nie próbuje wprowadzać radykalnych zmian w przestrzeń ani w sposoby jej postrzegania. Poprzez drobne przemieszczenia czy dodanie czegoś nadmiarowego sztuka ta wpływa na przestrzeń, ale staje się też subtelnym, ironicznym komentarzem społecznym. Na wystawie oprócz starszych prac artystki pojawiły się także nowe realizacje, bezpośrednio nawiązujące do budynku galerii i jego umiejscowienia — na tyłach Nowego Świata.

W pracach *Ptaki* i *Ślepa plamka* stworzonych specjalnie na wystawę, obok kontekstu miejsca istotnym czynnikiem stał się również kontekst czasowy. Zburzone w 2008 roku kino Skarpa — zaprojektowane przez Zygmunta Stępińskiego, który jest także autorem projektu budynku galerii — zostało zastąpione oddaną do użytku w lutym 2012 roku Rezydencją Foksal. Prace te w interesujący sposób komentowały nieobecność kina w polu wizualnym za oknem galerii. Natomiast w *Podziałach* szprosy umieszczone przez artystkę w witrynach odtwarzały w powiększonej skali podziały znajdujące się w oknach mieszkań nad galerią. Projekt w ironiczny sposób komentował przemiany zachodzące w architekturze polskich miast, odczytując je szerzej jako symboliczną ilustrację sposobu funkcjonowania życia publicznego w Polsce.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

10 lutego Koncert zespołu Zrobię to Sobie podczas otwarcia wystawy

Rafał Milach. 7 pokoi

kuratorka: **Joanna Kinowska**

współpraca: **Anna Bystrowska, Dorota Ostrowska,**

Marlena Talaunas, Marta Syrzystie

projekt ekspozycji: **Rafał Milach, Joanna Kinowska**

sale: nr **11 [Mały Salon], 12, 13**

FOLDER

teksty: **Swietłana Aleksijewicz, Joanna Kinowska, Rafał Milach**
projekt graficzny: **Ania Nałęcka / Tapir Book Design**
wersja językowa **polska**

Rafał Milach przedstawił historie Rosjan, którzy urodzili się jeszcze w ZSSR, ale w dorosłość wchodzili już w putinowskiej Rosji. *7 pokoi* to opowieść o zwykłych ludziach, ich przyjaciółach, rodzinach oraz o świecie, w którym żyją. W zdjęciach Milacha nie ma ani skrajności, ani sensacji. Oglądamy codzienne życie przedstawicieli pokolenia trzydziestolatków, fotografowane w ciągu ostatnich sześciu lat. „Przeszedłem trzy fazy znajomości z moimi bohaterami. Najpierw byli przewodnikami po miastach, potem stali się bohaterami moich zdjęć, a na koniec przyjaciółmi, z którymi więcej rozmawiam, niż ich fotografuję” — wyjaśnia autor.

Na cykl składa się sześć historii, których bohaterowie pochodzą z różnych części dawnego Związku Radzieckiego. Gala mieszkała w Jekaterynburgu, jednak wraz z rodziną wyemigrowała do Francji. Korzenie Miły są w Chakasji, urodziła się w Moskwie, ale większą część swojego życia spędziła w Krasnojarsku. Sasza i Nastia z Jekaterynburga żyją we własnym świecie, nie dopasowując się do otaczającej rzeczywistości. Lena to Kazażka o rosyjskich korzeniach, mieszkająca w Moskwie lekarka immunolog. Stas — dziennikarz, „prawdziwy syberyjski niedźwiedź” — mieszka z rodziną w Krasnojarsku, lecz dużo podróżuje, pisząc teksty do kampanii wyborczych. Wasia pochodzi ze wsi pod Jekaterynburgiem. Za dnia opiekuje się kilkuletnią córką, nocami zaś — pod pseudonimem Panichida — jest gwiazdą lokalnej sceny drag queen.

Tytułowy siódmy pokój to przede wszystkim reportaż Swietłany Aleksijewicz, czyli metaforyczny bagaż wspomnień całego pokolenia urodzonego w ZSRR. Każdej historii poświęcono na wystawie osobne miejsce, a zdjęciom towarzyszyły wypowiedzi bohaterów. Wstępem do ekspozycji była realizacja multimedialna pokazująca wszystkie postaci w najbliższym otoczeniu — w domu, w pracy, na osiedlu czy w mieście.

Ważnym uzupełnieniem zdjęć Milacha były fragmenty książki Aleksijewicz *Urzeczeni śmiercią* (opublikowane w folderze do wystawy). Autorka opowiada prywatne historie ludzi, którzy targnęli się na swoje życie wraz z końcem Związku Radzieckiego. Poszerzenie *7 pokoi* o wątek pamięci i zestawienie historii najnowszej z bardzo niedawną pozwoliło lepiej zrozumieć Rosjan. Rafał Milach po zakończeniu projektu wspominał: „W Rosji jest mnóstwo sprzeczności. Czasem wydawało mi się, że już niektóre rozumiem, ale kolejny wyjazd udowodniał, że jestem w błędzie”.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

26 lutego Oprowadzanie kuratorskie Joanny Kinowskiej

28 lutego Spotkanie z cyklu *Zachęta dla nauczycieli* na wystawie, prowadzenie: Joanna Kinowska

1 marca Spotkanie autorskie z Rafałem Milachem

2 marca *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*, prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

7 marca Warsztaty autorskie z Rafałem Milachem

13 marca Pokaz filmu *The Russians. A Film about Oleg Videnin*, reż. Christian Klinger, Wielka Brytania, 2011, 52 min

22 marca *Przyjdź i zadaj pytanie*, prowadzenie: Eugeniusz Sobol

29 marca Spotkanie w języku angielskim *Fightingstereotypes*, prowadzenie: Benjamin Cope i Lisa Grolig

Ziemie podwójnie odzyskane. Bogdan Łopieński, Andrzej Tobis, Krzysztof Żwirblis

kuratorka: **Hanna Wróblewska**

współpraca: **Magdalena Komornicka**

projekt ekspozycji: **Hanna Wróblewska**

sale: nr 3, 4, 5

FOLDER

teksty: **Hanna Wróblewska, Magdalena Komornicka, Bogdan Łopieński, Andrzej Tobis, Krzysztof Żwirblis**

projekt graficzny: **Dorota Karaszewska**

wersja językowa **polska i angielska**

Wystawa prezentowała trzy projekty artystyczne: Bogdana Łopieńskiego, Andrzeja Tobisa i Krzysztofa Żwirblisa. Pierwszy to fotograf-reportażysta, drugi malarz, który z pomocą aparatu fotograficznego i polsko-niemieckiego słownika podejmuje utopijny projekt opisanego świata, trzeci zaś reżyser-performer-animator aktywujący niewielkie, lokalne (dzielnicowe) społeczności — wszyscy poprzez swe działania odzyskują peryferyjne terytoria utracone na rzecz codziennej banalności.

Fotografie Łopieńskiego cofają nas do I Biennale Form Przestrzennych w Elblągu w 1965 roku. Ponad czterdziestu artystów zaproszonych do udziału w imprezie zaprojektowało, a potem w koprodukcji z technikami i robotnikami z miejscowego Zamechu wykonało kilkadziesiąt ogromnych, metalowych form przestrzennych. Wiele z nich do dziś stoi w przestrzeni miasta. Prasa (nie tylko artystyczna) ogłosiła narodziny prawdziwego sojuszu artystyczno-robotniczego, artyści otrzymali możliwość eksperymentu na ogromną skalę, Zamech zyskał miano mecenasa sztuki, a miasto o skomplikowanej przeszłości kolejny element w budowie swej nowej historii i polskiej tożsamości.

Muzeum społeczne Krzysztofa Żwirblisa to projekt w pewnym sensie peryferyjny. Nawet jeśli rozgrywa się w Warszawie, to jego bohaterami nie są pomniki, historyczne budynki, spektakularne wydarzenia — lecz zwykli mieszkańcy. Żwirblis namawia ich do pokazania swych kolekcji, opowiedzenia własnych historii, zorganizowania festiwalu, spotkania, spaceru, wspólnej projekcji. To rzecz o relacjach międzyludzkich.

Cykl Andrzeja Tobisa *A–Z (Gabloty edukacyjne)* rozpoczęty w 2006 roku — to seria fotografii. Każda z nich opatrzona została polsko-niemieckim hasłem i numerem indeksu z wydanego w 1954 roku słownika polsko-niemieckiego. Większość zdjęć została zrobiona na Górnym Śląsku, gdzie artysta mieszka. Fotografie nie odsyłają nas do żadnych wydarzeń, a raczej do pewnego stanu pomiędzy. Pomiędzy językami (polskim i niemieckim), pomiędzy czasami i systemami (PRL-owską przeszłością i teraźniejszością nowej RP), pomiędzy chłodnym obiektywizmem zastanego kadru (a nie wykreowanej sytuacji) i wybijającym z tego obiektywizmu polskim/niemieckim hasłem/podpisem.

Wystawa w Zachęcie, której tytuł powstał z inspiracji obrazem Marka Sobczyka i Jarosława Modzelewskiego, podejmowała próbę odpowiedzi na pytania, czy i w jaki sposób sztuka wpływa na rzeczywistość.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

4 marca Orowadzanie kuratorskie Hanny Wróblewskiej

15 marca Spotkanie z artystą Andrzejem Tobisem, prowadzenie: Bagna Świątkowska

27 marca Pokaz filmu *Prawo i pięść*, reż. Jerzy Hoffman, Edward Skórzewski oraz trzech wydań Polskiej Kroniki Filmowej [1947, 1948, 1965]

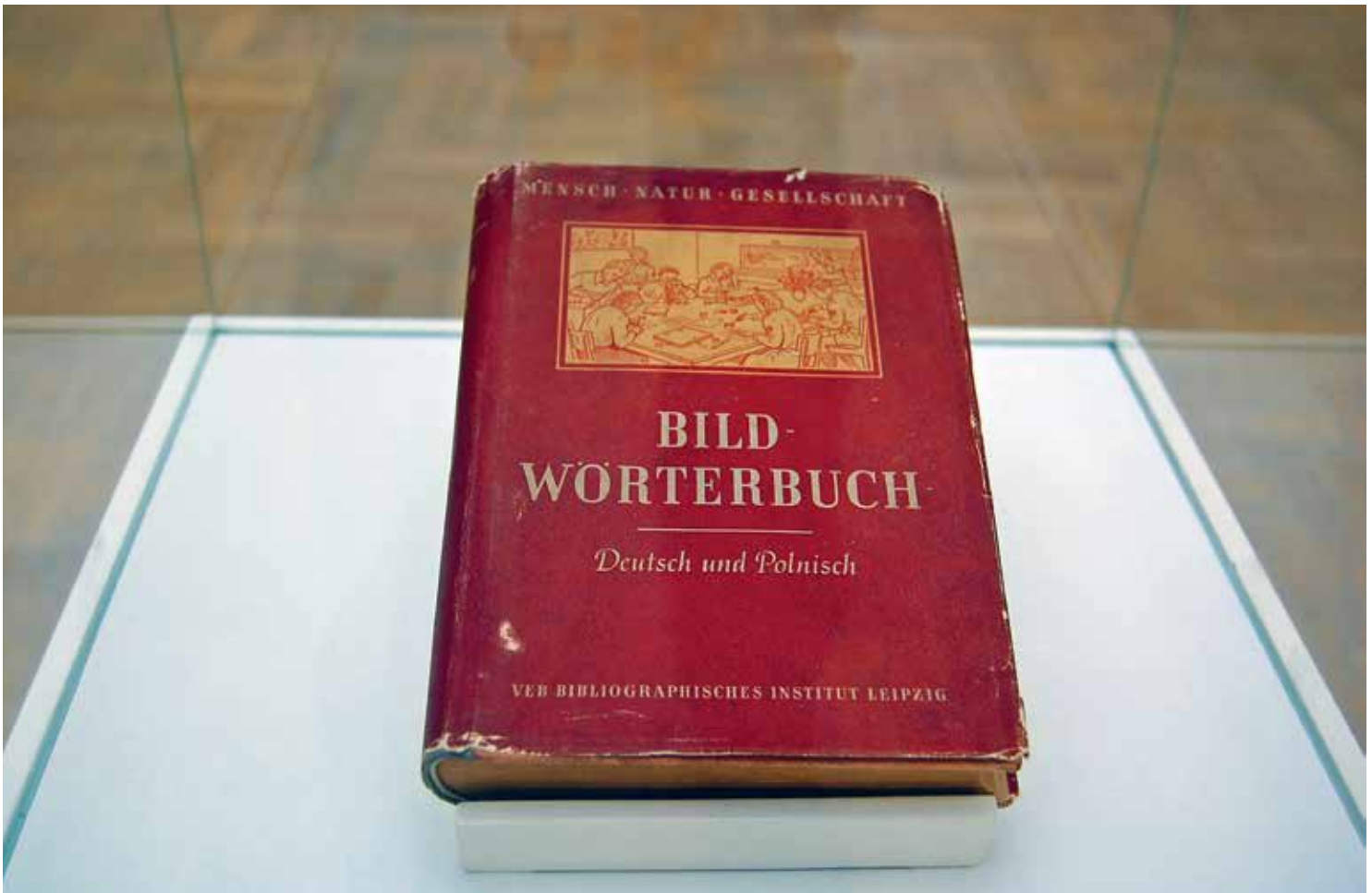
30 marca *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*, prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

18 kwietnia Spotkanie z cyklu *Zachęta dla nauczycieli*, prowadzenie: Magdalena Komornicka

19 kwietnia Spotkanie z artystą Bogdanem Łopieńskim, prowadzenie: Joanna Kinowska

22 kwietnia *Spacer Śladami I Biennale Rzeźby w Metalu w Warszawie*, prowadzenie: Paweł Giergoń

13 maja Krzysztof Żwirblis, akcja *Muzeum społeczne, Wala*

Nowa rzeźba?

kuratorka: **Maria Brewińska**

współpraca: **Katarzyna Kołodziej**

projekt ekspozycji: **Maria Brewińska**

sale: **nr 6, 7, 8, 9, 10**

FOLDER

teksty: **Maria Brewińska, Karol Sienkiewicz**

projekt graficzny: **Grzegorz Laszuk^{K+S}**

wersja językowa: **polsko-angielska**

Wystawa podejmowała temat relacji współczesnej rzeźby z modernizmem. Pojęcie to rozumiane było tu szeroko — jako dążenie do nowoczesności, dające się obserwować w sztuce od pierwszej dekady aż po lata 70. XX wieku. Wspólnym mianownikiem wybranych na wystawę rzeźb było odwołanie się do takich modernistycznych założeń jak odrzucenie ornamentu na rzecz uproszczenia i czystości formy czy skupienie się na wartości materiału i funkcji obiektu. Modernizm od dawna wzbudza zainteresowanie środowiska artystycznego ze względu na swe znaczenie historyczne oraz duży potencjał. Artyści poddają go rewizji, przetwarzają, wchodzą z nim w dialog albo po prostu inspirować się jego językiem formalnym.

W ostatnich latach dyskusja na temat modernizmu przybrała nowy kierunek. Założeniom modernizmu przyglądają się badacze, architekci, krytycy, czyniąc je tematem licznych prac naukowych i krytycznej refleksji. Wychodząc z założenia, że początek XXI wieku przyniósł koniec postmodernizmu, poszukują jego następcy. Jedni, jak Nicolas Bourriaud, głoszą narodziny nowej odmiany modernizmu — altermodernizmu wynikającego ze specyfiki współczesnych globalnych przemian, na które reagują artyści. Inni zaś, jak Martin Herbert w eseju o nowym modernizmie, piszą o ciągłości tradycji i kontynuowaniu formalnego języka sztuki na zasadzie ścisłego podobieństwa.

Wystawa *Nowa rzeźba?* odnosiła się do drugiego z opisanych zjawisk — nowego modernizmu. Prezentowane rzeźby, obiekty i instalacje stały się pretekstem do zbadania reakcji artystów na tradycje modernizmu, także na klasyczny modernistyczny design, relacji nowego ze starym oraz odszukania punktów stykowych. Chodziło o postawienie pytania, czy język formalny, jakim posługują się współcześni artyści nawiązujący do modernizmu, uległ modyfikacji na skutek współczesnych manifestacji artystycznych i indywidualnych praktyk? Co artystów pociąga w modernizmie, w jaki sposób posługują się tą tradycją? Wystawa nie skupiała się jedynie na podobieństwach i szukaniu we współczesnej sztuce znajomego języka. Dążyła raczej do pokazania sposobów jego przekształcania, przełamywania, ale także zróżnicowania form we współczesnej rzeźbie.

Artyści: **Martin Boyce, Thea Djordjadze, Kasia Fudakowski, Jerzy Goliszewski, Wade Guyton, Mai-Thu Perret, Monika Sosnowska, Tatiana Trouvé**

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

11 marca Oprowadzanie kuratorskie Marii Brewińskiej

20 marca Pokaz filmów Mai Thu-Perret: *An Evening of the Book: Hales and Neon*, 19 min; *The Book*, 15 min; *Dance of Commas*, 10 min

12 kwietnia Spotkanie z Rafałem Dominikiem w ramach Koła Miłośników Sztuki

20 kwietnia *Patrząc/Zobaczyc.* Sztuka współczesna i seniorzy, prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

21 kwietnia Spotkanie dyskusyjne *Między ornamentem a monumetem*, udział: Maria Brewińska, Stach Szablowski, Agnieszka Tarasiuk; moderator: Daniel Muzyczuk

10 maja Spotkanie z Moniką Sosnowską *Przy schodach*, prowadzenie: dr Gabriela Świtek

Kasia Fudakowski, prace z lat 2008-2009. Fot. Marek Krzyżanek, Agencja Medium

20.03–25.04

W podróży [Galeria sztuki na Lotnisku Chopina]

kuratorka i projekt ekspozycji: **Małgorzata Bogdańska-Krzyżanek**

partner projektu: **Lotnisko Chopina w Warszawie**

partner strategiczny galerii: **Centrum Dobrego Obrazu**

ULOTKA

tekst: **Małgorzata Bogdańska-Krzyżanek**

projekt graficzny: **Maciej Sikorzak**

Była to druga wystawa przygotowana przez Zachętę w ramach projektu *Galeria sztuki na Lotnisku Chopina*. Prezentowane prace pochodziły z kolekcji Zachęty. Miejsce prezentacji — lotnisko — w oczywisty sposób wpłynęło na temat wystawy. Podróż była tu jednak punktem wyjścia, tłem i metaforą dla pokazywanych prac.

Przemieszczanie się do pracy, szkoły, na spotkanie też jest podróżą. To stała część naszej codzienności, nieciekawa i zwykła — taką pokazał ją *Tramwaj Miłosza* Benedyktowicza. Dopiero niezwykle wydarzenia i elementy — chór śpiewający na stacji i w pociągu metra w filmie Pawła Althamera — mogą uczynić ją atrakcyjną i wartą zapamiętania. Podobnie Wilhelm Sasnal w swoich obrazach skupia się na utrwalaniu w drodze tego, co najbardziej osobiste, ulotne i z pozoru nieważne.

Daleka, zaplanowana lub nagła podróż wiąże się z dreszczem emocji, ale i ze świadomością nieuchronnej zmiany, na co zwróciła uwagę praca Andrzeja Dłuzniowskiego. Do tego nawiązywało też refleksyjne pytanie *Do kąd idziesz?* z litografii Romana Banaszewskiego. Podróż towarzyszy często uczucie nostalgii. Wywołuje ją sam motyw drogi pojawiający się w obrazach Tomasza Tatarczyka i Jarosława Modzelewskiego. Cykl fotografii Bogny Burskiej, zatytułowany właśnie *Droga*, przywołuje niezwykle estetyczny, ale i niepokojąco wieloznaczny kontrast — ślady krwi na śniegu. Bardzo aktualny obecnie temat emigracji zarobkowej podjął film Wojciecha Doroszuka. Wizja ciężkiej pracy i uczucie niepewności towarzyszące podróżowaniu w poszukiwaniu pracy i lepszego życia ukazane tu zostało w niezwykle malowniczym i poetyckim obrazie sielskiej przyrody. Dla wideo Agnieszki Polskiej najprostszym skojarzeniem jest wakacyjna podróż, jednak ten idylliczny obraz podszyty jest niepokojem. Motyw podróży rozumianej jako droga wewnętrzna — poznawanie stanów świadomości oraz odczuć ciała — pojawił się w pracy *Łódź i skafander* Pawła Althamera.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

24 kwiecień *Patrząc/Zobaczyć.*
Sztuka współczesna i seniorzy,
prowadzenie: Alicja Korpysz

13.04–20.05

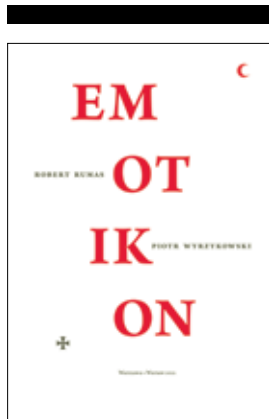
Emotikon. Robert Rumas & Piotr Wyrzykowski

kuratorka: **Maria Morzuch**

współpraca: **Magdalena Komornicka**

projekt ekspozycji: **Robert Rumas, Piotr Wyrzykowski**

sale: nr 11 [Mały Salon], 12, 13

KSIĄŻKA

pod redakcją **Marii Morzuch**
wstęp: **Hanna Wróblewska, Jarosław Suchan**
tekst: **Wojciech Górecki**
wydawcy: **Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Muzeum Sztuki w Łodzi**
projekt graficzny: **Honza Zamojski**
wersja językowa **polsko-angielska**

FOLDER

teksty: **Maria Morzuch, Robert Rumas, Piotr Wyrzykowski, Agnieszka Pindera**
projekt graficzny: **Daria Malicka**
wersja językowa **polsko-angielska**

Projekt swoją pierwszą odsłonę miał w Muzeum Sztuki w Łodzi wiosną 2011. Wystawa stanowiła podsumowanie podróży, jaką Robert Rumas i Piotr Wyrzykowski odbyli po krajach Europy Wschodniej i Azji Mniejszej. Odwiedzili Turcję, Gruzję, Ukrainę oraz Rumunię, w poszukiwaniu emocji w miejscach zróżnicowanych geograficznie, kulturowo i estetycznie. Artyści, niczym dwaj podróżnicy-dokumentaliści, tropili bez z góry ustalonego scenariusza miejsca i historii, nadając wyprawie wymiar socjologiczny i antropologiczny.

Tytułowy *Emotikon* powstał z połączenia dwóch słów: „emotion” i „console”. Obecnie wyraz ten oznacza cyfrowe symbole, znaki reprezentujące emocje i nastrój autora tekstu, charakterystyczne dla współczesnej komunikacji pozawerbalnej. Dzięki użyciu skrótu myślowego i graficznego stają się one nośnikiem ładunku emocjonalnego. Artyści skojarzyli funkcję emotikonów z funkcją, jaką miał dawniej fotoplastykon — urządzenie do prezentacji pojedynczych fotografii stereoskopowych, w którym mechanizm przesuwiał co kilka sekund nowe obrazy dające się oglądać przez wizjer. Według artystów fotoplastykon kumulował emocje zapisane na prezentowanych przeźroczach, a jako jeden z elementów dziewiętnastowiecznej kultury wizualnej był poprzednikiem kineoskopu i kinematografu.

Odniesienie do filmu jest nieprzypadkowe w kontekście tej wystawy: artyści, tworząc aranżację ekspozycji, spojrzeli na sale galeryjne jak na klatki taśmy filmowej, która podlega cięciom i montażowi. Każda z instalacji stanowi oddzielną narracyjną całość, ale wszystkie razem stają się zmontowanym materiałem audiowizualnym. Prezentację w Zachęcie artyści dostosowali do zastanych warunków ekspozycyjnych i sprawili, że stała się obszarem współistnienia i przenikania się znaczeń i symboli. Powstała otwarta metaforyczna przestrzeń zbudowana z fragmentów prawdziwych emocji zapisanych przez artystów w czasie wyprawy.

Podobnie jak dawni autorzy fotografii wykorzystywanych w fotoplastykonach, którzy organizowali wyprawy do odległych krajów i dbali o aktualną kronikarską dokumentację wydarzeń, Rumas i Wyrzykowski wyprawili się w miejsca z pogranicza różnych kultur i cywilizacji, nie pomijając marginaliów cywilizacyjnych. Planowali stworzenie wystawy, która dzięki fotografiom, plikom dźwiękowym, dokumentacji wideo i obiektom stanie się wehikułem emocji i nastrojów: tych zgromadzonych w czasie wyprawy, jak również tych na nowo budzących się podczas oglądania *Emotikonu*, zaskakujących i odbiorców, i samych autorów.

Podróż artystów została zorganizowana m.in. dzięki uprzejmości Ambasady Turcji w Polsce. Piotr Wyrzykowski zrealizował ten projekt w ramach stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

10 kwietnia Pokaz filmu *Najszcześniejsza dziewczyna na świecie*, reż. Radu Jude, Rumunia, 2009, 90 min, organizowany we współpracy z Rumuńskim Instytutem Kultury w Warszawie

13 kwietnia Koncert Elvisa Rromano podczas otwarcia wystawy

15 kwietnia Oprowadzanie kuratorskie Marii Morzuch

15 kwietnia Spotkanie na wystawie z artystami Robertem Rumasem i Piotrem Wyrzykowskim

17 kwietnia Pokaz filmu *Furia*, reż. Radu Muntean, Rumunia, 2002, 90 min, organizowany we współpracy z Rumuńskim Instytutem Kultury w Warszawie

18 kwietnia Spotkanie z cyklu *Zachęta dla nauczycieli*, prowadzenie: Magdalena Komornicka

24 kwietnia Pokaz filmu *California Dreamin*, reż. Cristian Nemescu, Rumunia, 2006, 155 min, organizowany we współpracy z Rumuńskim Instytutem Kultury w Warszawie

20.04–17.06

Małgorzata Jabłońska, Piotr Szewczyk. Dzikie • Wild

kuratorka: **Magda Kardasz**

FOLDER

tekst: Małgorzata Jabłońska, Magda Kardasz
projekt graficzny: Jakub Jezierski
wersja językowa polsko-angielska

Na wystawie Małgorzata Jabłońska i Piotr Szewczyk zaprezentowali prace stworzone specjalnie z myślą o tym pokazie oraz swoje starsze projekty. Wszystkie łączył „przyrodniczy” temat.

Wcześniejsze historie Jabłońskiej rozgrywały się przeważnie w scenerii miejskiej. Mają one przeważnie formę komiksu czy interaktywnej gry. W MPZ artystka z tego okresu twórczości pokazała pracę *Szynszyłowa historia w 3 częściach, 9 obrazach*. Był to komiks wydrukowany na panelach zawieszonych w przestrzeni galerii. Opowiedziana przez artystkę „niemal prawdziwa historia” odnosiła się do wspomnień obojga autorów wystawy i kręciła się wokół lodów i sympatycznych, acz dzikich zwierzątek.

Wraz z nawiązaniem współpracy z Piotrem Szewczykiem — dizajnerem i programistą — do prac Jabłońskiej wkroczył komputerowy software, a także bardziej wyszukany sposób prezentacji historii. Szewczyk pokazał na wystawie podobną w poetyce do „szynszyli” prototypową zabawkę — drewnianego bobra z ruchomymi elementami.

Wśród najnowszych prac obojga artystów znalazła się też ich wspólna instalacja przestrzenna — rodzaj labiryntu czy rozłożonej książki, do której wnętrza można było wejść. Na suficie zawisły prostokąty białej tkaniny, na której obraz wykreowany był za pomocą wprasowywania białych bądź czarnych stylizowanych sylwetek zwierząt, czasem zwierząt i ludzi szukających ze sobą naturalnego kontaktu. Z opisaną pracą zestawiony został projekt Piotra Szewczyka — powstały także z myślą o wystawie i o takim samym tytule — seria wyświetlanych na monitorze kolorowych zdjęć tematycznie związanych z naturą. Losowo pojawiały się na nich białe sylwetki zwierząt, a na bazie zdjęć generowany był rytm.

W podziemiu galerii zaprezentowano interaktywną instalację *Notanoidy* z 2009 roku. Widzowie zaproszeni zostali do zabawy z niewielkimi białymi stworzeniami. Sterowane przez program komputerowy czujniki rejestrowały każdy ruch osoby znajdującej się w sali. Ruch ten z kolei wpływał na powstawanie dźwięku oraz na zachowanie białych i czarnych plam projektowanych na ścianie. Praca inspirowana była japońskim pojęciem z dziedziny designu i sztuki — notanem oznaczającym ciemne i jasne.

Autorzy projektu zaprosili widzów do wykreowanej przez siebie krainy, w której ludzie, rośliny, zwierzęta oraz stwory z pogranicza świata komputerów i designu pokojowo ze sobą koegzystują w harmonijnym ekosystemie.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

20 kwietnia Koncert Asi Mina
Wybiegły podczas otwarcia wystawy

4.06–26.08

Sztuka wszędzie.

Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie 1904–1944

kuratorka: **Maryla Sitkowska**

współpraca: **Agnieszka Szewczyk, Jola Gola**

współpraca ze strony Zachęty: **Joanna Kordjak-Piotrowska, Katarzyna Kołodziej** [asystentka]

projekt ekspozycji: **Maria Górńska, Daniel Zieliński**

sale: nr 1 [Matejkowska], 2 [Narutowicza], 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 [Mały Salon], 12, 13, klatka schodowa

FOLDER

teksty: **Maryla Sitkowska, Jola Gola, Joanna Kania, Agnieszka Szewczyk, Anna Frąckiewicz, Piotr Kibort, Joanna Kordiak-Piotrowska, Dorota M. Koziełska, Iwona Luba, Anna Rudzka, Joanna Sosnowska, Aleksandra Szacho-Głuchowicz, Wojciech Włodarczyk**
projekt graficzny: **Marta Ignerska**
wersje językowe **polska i angielska**

BLOK DLA DZIECI

tekst: **Zofia Dubowska-Grynberg, Anna Zdzieborska**
projekt graficzny: **Marta Ignerska**
wersja językowa **polska**

Wystawa po raz pierwszy w tak szerokim ujęciu zaprezentowała zjawisko przenikania się sztuki i życia w okresie II Rzeczypospolitej. Był to duży projekt badawczo-historyczny pomyślany w nowoczesny sposób. Wystawa stawiała pytanie, czy i jak można przywrócić zdrowe relacje między światem sztuki i produkcją przemysłową. Tak dawniej, jak i obecnie powszechne były głosy krytykujące poziom oraz jakość otoczenia, w którym żyjemy. Zaradzić temu miałyby szerokie wprowadzanie do produkcji dobrych, oryginalnych, rodzimych projektów. Przykład obszarów o wysokiej kulturze materialnej, jak Beneluks czy kraje skandynawskie, dowodzi nie tylko możliwości współistnienia „sztuki i życia”, ale mówi też o wymiernych skutkach takiej integracji, z których pierwszym jest podniesienie poziomu wymagań konsumenckich wobec oferty rynku.

Miejscem, gdzie sztuki programowo nie dzielono na „czystą” i „użytkową” była warszawska Szkoła Sztuk Pięknych, założona w 1904 roku jako uczelnia prywatna, od 1923 funkcjonująca pod zarządem odrodzonego państwa — bezpośrednia poprzedniczka obecnej ASP. Już w aktach założycielskich i pierwszych programach przykładano szczególną wagę do sztuki stosowanej, której nauczaniu miało towarzyszyć wdrażanie wypracowanych wzorów do produkcji. Czyniło to z uczelni rodzaj doświadczalnego instytutu czy „wzorcowni” — rzecz w owym czasie niespotykana w wyższym szkolnictwie artystycznym.

Pierwszym wystąpieniem Szkoły, i to od razu na forum światowym, był udział w Międzynarodowej Wystawie Sztuk Dekoracyjnych w Paryżu w 1925 roku. Bezpośrednim skutkiem odniesionego tam sukcesu i zdobytych nagród było powstanie Spółdzielni Artystów Ład, która odtąd na wiele dziesięcioleci stała się synonimem dobrego gustu i jakości polskiego wzornictwa. Z kolei w dwóch pracowniach graficznych uczelni powstały Stowarzyszenie Artystów Grafików Ryt i Koło Artystów Grafików Reklamowych, poprzednicy „polskich szkół” grafiki, ilustracji i plakatu. Podobnie w pracowniach malarskich i rzeźbiarskich przenikały się zagadnienia czysto studyjne z zadaniami konkursowymi oraz konkretnymi zamówieniami państwowymi i prywatnymi.

Na wystawie szczególne miejsce zajmowały projekty i dzieła do dziś obecne w przestrzeni miasta, jak Pomnik Lotnika, i tak aktualne, jak budowla Świątyni Opatrzności. Obrazu dopełniała szeroko pojęta reklama (plakaty, ulotki, szyldy i dekoracje witryn) oraz grafika książkowa. Bardzo efektywnym punktem ekspozycji była rekonstrukcja atrium Pawilonu Polskiego na

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

9 czerwca Spotkanie z cyklu *Zachęta dla nauczycieli*. Oprowadzanie kuratorskie Maryli Sitkowskiej i warsztaty Agnieszki Szwachły

10 czerwca Oprowadzanie kuratorskie Maryli Sitkowskiej

14 czerwca *Art Everywhere*. Spotkanie w języku angielskim, prowadzenie: Benjamin Cape

15 czerwca *Patrzyć/Zobaczyć*. *Sztuka współczesna i seniorzy*, prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

17 czerwca *Dzień z ASP*. Oprowadzanie kuratorskie Maryli Sitkowskiej, Agnieszki Szewczyk, Joli Goli. Wykłady: Joanna Sosnowska, *Wajna i awangarda*; Iwona Luba, *Pawilon Polski w Paryżu 1925*; Joanna Kania, *Kompozycja brył i płaszczyzn Wojciecha Jastrzębowskiego*

26 czerwca *Patrzyć/Zobaczyć*. *Sztuka współczesna i seniorzy*, prowadzenie: Alicja Korpysz

29 czerwca *Patrzyć/Zobaczyć*. *Sztuka współczesna i seniorzy*, prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

3 lipca Pokaz filmów *Kronika Filmowa PAT, 1937*, m.in. *Pawilon Polski na wystawie paryskiej*, ok. 10 min, Łukaszowcy N.Y.'39, reż. Michał Dudziewicz, Polska, 2005, 48 min

10 lipca Pokaz filmów *M/S Piłsudski*, wybór materiałów filmowych z archiwum Filмотeki Narodowej [m.in. *Na pokładzie M/S „Piłsudski”*, *Kronika PAT, 1935*, 11 min; *Transatlantic*, reż. William K. Howard, Stany Zjednoczone, 1931, 78 min

17 lipca Pokaz filmów *Kapitan*, reż. Waclaw Florkowski, Polska, 1980, 17 min [dokument]; *The Big Broadcast of 1938*, reż. Mitchell Leisen, Stany Zjednoczone, 1938, 91 min

wystawie paryskiej w 1925, jak również prezentacja wybranych fragmentów wnętrz polskich transatlantyków.

Hasło *Sztuka wszędzie* było i pozostaje pełne treści. Dziś, tak jak przed kilkudziesięciu laty, jest wołaniem o kulturę dnia codziennego — w najbliższym otoczeniu, w przedmiotach powszechnego użytku, w przestrzeni publicznej i prywatnej. Zależy na tym artystom, ale nie mniej zwykłym ludziom, odbiorcom i użytkownikom ich sztuki.

Honorowy Patronat nad wystawą objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Komorowski

Organizatorzy: Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki

Wystawa zorganizowana we współpracy z Muzeum Narodowym w Warszawie

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Projekt został zrealizowany dzięki wsparciu finansowemu Miasta Stołecznego Warszawy

Artyści: Hanna Abramowicz, Marian Adamczewski, Piotr Andrusio, Eugeniusz Arct, Józef Aumiller, Jerzy Baranowski, Julia Bargiel, Edmund Bartłomiejczyk, Włodzimierz Bartoszewicz, Irena Baruch, Józef Below, Leokadia Bielska-Tworkowska, Maria Bielska, Joanna Bieńkowska, Bohdan Bocianowski, Julian Bohdanowicz, Michał Boruciński, Olga Boznańska, Tadeusz Breyer, Maria Brodacka, Helena Bukowska, Edmund Burke, Edward Butrymowicz, Michał Bylina, Krzysztof Ceryngier, Leon Chejfec, Bohdan Chmielewski, Józef Chyliński, Dominika Cichońska, Tadeusz Cieślewski syn, Bolesław Cybis, Irena Czajka, Józef Czajkowski, Bolesław Czarkowski, Zofia Czasznicka, Maria Czermińska-Sawicka, Edward Czerwiński, Mikalojus Konstantinas Ciurlionis, Władysław Daszewski, Krystyna Dąbrowska, Krystyna Dębicka, Edward Dodacki, Janina Domańska, Wincenty Drabik, Zbigniew Dunajewski, Xawery Dunikowski, Maria Dunin, Mieczysław Dunin-Bartodziejski, Krystyna Dydyńska, Elżbieta Einhorn, Edmund Ernest, Bernard Frydrysiak, Mieczysław Gańko, Ludwik Gardowski, Hubert Gdak, Kazimierz Gede, Czesław Gębski, Janina Róża Giedroyć-Wawrzynowicz, Zygmunt Glinicki, Helena Głogowska, Tomasz Godowski, Wanda Golakowska, Wiktoria Goryńska, Józef Gosławski, Jan Gotard, Leopold Gottlieb, Stanisław Grabowski, D. Greifenberg, Z. Górski, Julia Grodecka, Tadeusz Gronowski, Henryk Grunwald, Janina Grzędzińska, Franciszek Habdas, Janina Herget, Elżbieta Hirszberżańska, Maria Zofia Hiszpańska, Jadwiga Salomea Hładki, Kazimierz Holewiński, Stanisław Horno-Popławski, Edward Hryniewicz, Gizela Hufnagel, Andrzej Jakimowicz, Halina Jastrzębowska, Wojciech Jastrzębowski, Maria Jeroziańska, Aleksander Jędrzejewski, Edmund John, Ignacja John, Jan Józefiak, Mieczysław Jurgielewicz, Witold Jurgielewicz, Zygmunt Jurkowski, Janina Kaczkowska, Zygmunt Kamiński, Eliaz Kanarek, Paula Kaniewska, Nina Karmazyńska, Alfons

1 lipca –25 sierpnia Codzienne 20-minutowe oprowadzania po wystawie. Tematy: *Sukces Pawilonu polskiego na Wystawie Sztuk Dekoracyjnych w Paryżu 1925 roku; Cukier krzepi — o przedwojennej sztuce reklamy; Rejs transatlantykami; Od otrzęsin do wyzwolin — życie studenta akademii Sztuk Pięknych; Ładne meble z Ładu — mieszkania w XX-leciu międzywojennym; Bal na Akademii — jak bawili się studenci i profesorowie w XX-leciu międzywojennym*

21 lipca –18 sierpnia Weekendowe oprowadzania po wystawie w języku angielskim *GUIDE 4 YOU!*

24 lipca Pokaz filmów: *„Batorty” do Polski*, realizacja Franciszek Fuchs, Ludwik Perski, Polska, 1959, 17 min [dokument]; *Polska Kronika Filmowa 1947; Znad morza oraz Polska Kronika Filmowa 1947, M/S Batorty w porcie w Gdyni; Statek szaleńców*, reż. Stanley Kramer, Stany Zjednoczone, 1965, 149 min

31 lipca Pokaz filmów *Stefan i Batorty*, realizacja Sergiusz Sprudin, Polska, 1969, 9 min [dokument]; *Spotkanie na Atlantyku*, reż. Jerzy Kawalerowicz, Polska, 1980, 105 min

Karny, Halina Karpińska-Kintopf, Julia Keilowa, Antoni Kenar, Lucjan Kintopf, Genowefa Kleindinst, Aleksander Lech Kłopotowski, Tadeusz Knot, Czesław Knothe, Władysław Koch, Zofia Kochanowicz, Przemysław Kocowski, Edward Kokoszko, Stanisław Komaszewski, Janina Konarska, Zenon Kononowicz, Józef Korolkiewicz, Jan Kosiński, Adam Kossowski, Wojciech Kossak, Julia Kotarbińska, Mieczysław Kotarbiński, Miłosz Kotarbiński, Felicjan Szczęsny Kowarski, Waclaw Krajewski, Bogna Krasnodębska-Gardowska, Władysław Krassowski, Wanda Krechowicka, Adam Królikowski, Alicja Kruszewska-Mackelley, Karol Kryński, Tadeusz Kryszak, Monika Krześniak, Rudolf Krzywiec, Konrad Krzyżanowski, Jeremi Kubicki, Danuta Kubiczek, Anita Kucharczyk, Tadeusz Kulisiewicz, Henryk Kuna, Marian Kurjata, Jan Kurzątkowski, Józef Lasota, Lucjan Lejman, Bonawentura Lenart, Stanisław Lentz, Witold Lewinson, Anna Libin-Libera, Kazimierz Libin, Felicja Lilpop, Bronisław Wojciech Linke, Eryk Lipiński, Tadeusz Lipski, Mery Litauer, Karolina Lizurej, Antoni Łyżwański, Waclaw Machan, Edward Manteuffel, Zofia Markowska, Franciszek Masiak, Józef Mehoffer, Antoni Michalak, Leon Michalski, Karolina Mikołajczykówna, Stefan Momot, Stefan Mroźewski, Helena Muszkat, Janusz Nawroczyński, Maria Nicz-Borowiakowa, Eugeniusz Nieczuja-Urbański, Lech Niemojewski, Zofia Niemyska, Eligiusz Niewiadomski, Helena Nizioł, Stanisław Noakowski, Maria Nowaczyńska-Sigmund, Bartek Obrocht, Stanisław Ostoja-Chrostowski, Piotr Ostrowski, Roman Owidzki, Józef Pakulski, Waclaw Palessa, Franciszek Parecki, Michał Paszyn, Leonard Pękalski, Kazimierz Pietkiewicz, Tadeusz Piotrowski, Edward Piwowski, Wanda Pleszczyńska, Eleonora Plutyńska, Bohdan Pniewski, Wiktor Podoski, Janusz Podowski, Kazimierz Pręcowski, Tadeusz Pruszkowski, Maria Radziwińska, Aleksander Rafałowski, Zuzanna Rajewska, Stanisław Repeta, St. Rosenbaum, Zofia Rosińska, Ines Rosner, Teresa Roszkowska, Katarzyna Rowska, Ferdynand Ruszczyk, Leonard Rutkowski, Stanisław Rzecki, Roman Schneifer, Efraim i Menasze Seidenbeutel, Adam Siemaszko, Maria Sieraczyńska, Marian Sigmund, Stanisław Sikora, Władysław Skoczylas, Aleksandra Skórecka, Irena Sokołowska, Aleksander Sołtan, Konstancy Maria Sopoćko, Kazimierz Stabrowski, Stanisław Stala, Henryk Stażewski, Marian Stekowicz, Paweł Steller, Klementyna Stępniewska, Zofia Stryjeńska, Karol Stryjeński, Franciszek Strynkiewicz, Anna Sudoł, Bolesław Suracho-Gajduczeni, Mieczysław Szarle, Jan Szczepkowski, Mieczysław Szczuka, Olgierd Szlekys, Eugeniusz Szparkowski, Genowefa Szybecka, Mieczysław Szymański, Władysław Ślewiński, Jan Ślusarczyk, Waclaw Taranczewski, Karol Tchorek, Wanda Telakowska, Karol Tichy, Stanisław Tobolczyk, Józef Tom, Henryk Tomaszewski, Józef Trenarowski, Tadeusz Trepkowski, Edward Trojanowski, Tadeusz Tuszewski, Ludwik Tyrowicz, Waclaw Ujejski, Bohdan T. Urbanowicz, Witold Wabia-Wabiński, Antoni Wajwód, Gersz Waldman, Jerzy Wądołowski, Maria Wąsowicz-Sopoćkowa, Waclaw Wąsowicz, Czesław Wdowiszewski, Franciszka Weinles, Władysław Wincze, Michał Wisznicki, Edward Wittig, Marian Wnuk, Zofia Woyno, Bazyl Wójtowicz, Leon Wyczółkowski, Jan Wydra, Elwira Zachert-Mazurczykowa, Piotr Zalewski, Stanisław Zalewski, Jan Zamoyski, Anna Zawadzka, Marian Ziółkowski, Władysław Zych, Teresa Żarnowerówna, Marek Żuławski, Aleksander Żurkowski

Justyna Markiewicz wita Pana Bronisława Komorowskiego, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wystawie. Fot. Sebastian Madajski

Konrad Maciejewicz.

Przemień mnie

kuratorka: **Magda Kardasz**

FOLDER

tekst: **Magda Kardasz**
projekt graficzny: **Jakub Jezierski**
wersja językowa **polsko-angielska**

Wielu artystów bawi się ikonografią przeszłości, używając w swoich pracach własnych fotografii bądź zdjęć czy przedmiotów kupionych na targu staroci. Inni w poszukiwaniu źródeł inspiracji sięgają po stare książki, czasopiśma, filmy. Dzieła powstałe z użyciem recyklingowych strategii mogą być różnorodnie formalnie: od instalacji, w których znaleziony materiał stanowi tylko część kompozycji i zestawiony jest z elementami stworzonymi „ręką artysty”, aż po prace, gdzie zasadą jest zabawa elementami składowymi pochodzącymi z różnych źródeł.

Przykładem takiego podejścia może być twórczość Konrada Maciejewicza. Malarz i grafik z wykształcenia, zwrócił się w pewnym momencie ku kolażowi, którego tworzywem są fotografie ze starych polskich czasopism kobiecych z lat 60., 70. i 80. Dla autora ważna zdaje się być zarówno ich naznaczona niedoskonałością technologiczną wizualność, jak i ewokowana przez nie atmosfera dziwaczności, a nawet grozy. Kompozycje jego prac są bardzo gęste, nasycone. Widz dopiero po uważnym przyjrzeniu się zidentyfikuje je jako kolaże. Na pierwszy rzut oka przypominają raczej dzieła malarskie, czasem nawet — z uwagi na tonację kolorystyczną (warunkowaną przez pożółkły papier i wyblakłe kolory zdjęć) — drewnianą intarsję z pogranicza kiczu.

Na wystawie w MPZ znalazły się starsze i nowsze kolaże, w tym cykl tematyczny poświęcony ciemnej stronie ludzkiej seksualności.

Autor przyznaje się także do inspiracji mitologicznych, szczególnie wątkami związanymi z Afrodytą. Jego prace można interpretować również jako metaforę przerażenia jednostki wyalienowanej ze świata. Te odczytania pasują do mającego swe korzenie w romantyzmie mrocznego spojrzenia na motyw przemiany w kulturze.

Na wystawie kolaże zestawione zostały z lightboxami. I tym razem punktem wyjścia do powstania kompozycji były fotografie znalezione w starych czasopiśmach, a konkretnie reklamy sprzed czasów konsumpcjonizmu. Wyjęcie fotografii z gazetowego kontekstu, ich powiększenie i podświetlenie spotęgowało efekt wyobcowania.

Przez niektórych twórczość Maciejewicza może być interpretowana w kategoriach surrealistycznej poetyki. Sam tak mówił o swojej wystawie: „Tytułowa przemiana ma podwójne znaczenie. Wykorzystywany przeze mnie materiał — fotografie ubrań, potraw z kącika kulinarnego nabierają żywych cech, imitują ludzkie ciało. Ciało to dotknięte jest jednak rozkładem, słabe, a pragnienie przemiany podszyte lękiem. A więc pragnienie to przynosi niepożądaną skutek — ujawnia jedynie coś traumatycznego i kalekiego”.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

22 czerwca Koncert muzyki elektronicznej granej na samodzielnie skonstruowanych instrumentach w wykonaniu Kacpra Ziemianina, towarzyszący otwarciu wystawy

24.08–21.10

Jaśmina Wójcik. Chowanie człowieka między ludźmi bez kontaktu z naturą doprowadza go do wynaturzeń

kuratorka: **Magda Kardasz**

współpraca: **Karolina Bielawska, Adam Byra**

W swojej prezentacji przygotowanej z myślą o przestrzeni Miejsca Projektów Zachęty, Jaśmina Wójcik porzuciła film na rzecz instalacji przestrzennowo-rysunkowej z elementami interaktywnymi.

Artystka wzięła na warsztat różne podejścia do problemu zieleni w przestrzeni miast i walkę ich mieszkańców o prawo do pełnego z niej korzystania. Powstała historia osobista, związana z jej dziadkami, przedstawiona w formie cyklu rysunków zatytułowanych *Działka*. Artystka odwzorowała zapamiętane z dzieciństwa scenki rodzajowe rozgrywane się na działce oraz obrazy związane z tą specyficzną formą aktywności. *Działka* to także próba przedstawienia psychologicznego portretu pewnej grupy społecznej.

Obok rysunków Jaśmina Wójcik urządziła ogród. Widoczny przez okna galerii świecący obiekt był szklarnią, w której kiełkowały, rosły, kwitły i owocowały rozmaite pożyteczne rośliny. Artystka nie zatrzymała się tylko na poziomie zbudowania atrakcyjnego wizualnie eksponatu, lecz zaprosiła do współtworzenia tego efemerycznego ogrodu publiczność — wszystkie osoby chętne do zajęcia się sadzonką. Te, którym udało się utrzymać ją przy życiu lub doczekały się plonów, mogły na koniec ekspozycji zabrać swoją roślinę do domu. Interakcja z widzem, wymiana doświadczeń — to podstawowe założenia twórczości Jaśminy Wójcik.

Z instalacją *Działka* zestawiona była rysunkowa seria *Zygmunt Stępiński*. Tym razem Wójcik zajęła się innym aspektem zieleni w mieście, biorąc za punkt wyjścia najbliższe otoczenie MPZ. Projektowane w latach powojennych przez Zygmunta Stępińskiego architektoniczno-parkowe założenie Nowy Świat Wschód zainspirowało powstanie rysunkowej serii, w której portrety architekta przy pracy, w gronie współpracowników i w życiu prywatnym przeplatały się z przedstawieniami planów i widoków jego warszawskich realizacji urbanistycznych. Dziś z tych założeń zostało niewiele, a rysunki Wójcik to swoisty trybut dla dzieła i myśli architekta.

W podziemnej części galerii artystka urządziła świątynię dumania nad pięknem natury. Dzięki przygotowanym przez nią zapachowo-dźwiękowym miksturkom, zmysłowym ekstraktom przyrody, widz mógł zapomnieć o wielkomiejskim zgiełku.

Swoim projektem Jaśmina Wójcik wpisała się w wątki zielonej partyzantki pojawiające się w twórczości artystów młodego pokolenia. Dodatkowym walorem było poruszenie kwestii konieczności zharmonizowania zabudowy i zieleni w przestrzeni współczesnych metropolii.

FOLDER

tekst: **Magda Kardasz, Jaśmina Wójcik**

projekt graficzny: **Jakub Jezierski**
wersja językowa **polsko-angielska**

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

21 sierpnia Koncert Weroniki Lewandowskiej z projektem plan.kton towarzyszący otwarciu wystawy

6 października Wykład Joanny Erbel *Parki, ogrody czy ogródki działkowe? Jakiej zieleni w mieście potrzebujemy?*

20 października Wykład Katarzyny Rogalskiej *Ulica Gałczyńskiego i wschodnie zaplecze Nowego Świata* oraz Kino Skarpa w Warszawie

28.08–25.11

Making the walls quake as if they were dilating with the secret knowledge of great powers

komisarz Pawilonu Polskiego: **Hanna Wróblewska**artystka: **Katarzyna Krakowiak**kurator: **Michał Libera**asystent komisarza: **Joanna Waśko**reżyser dźwięku: **Ralf Meinz**akustyk wnętrz: **prof. Andrzej Kłosak**

KSIĄŻKA

pod redakcją **Michała Libery**, **Lidii Klein**

antologia tekstów

wstępy: **Hanna Wróblewska**, **Michał Libera**projekt graficzny: **Czosnek Studio**wersja językowa **angielska**

Architektura stanowi środowisko rozprzestrzeniania się dźwięku, wzmacnia pewne jego właściwości kosztem innych, ale także pochłania dźwięk, filtruje go i przekazuje dalej. W dyskretny i niewidzialny sposób organizuje nasze życie społeczne. Ściany, podłogi, systemy wentylacji, ocieplania czy kanalizacji — wszystkie one stanowią raczej systemy łączenia i przekształcania relacji międzyludzkich niż ich separowania. Z punktu widzenia teorii architektury obietnica *zagwarantowania przestrzeni intymnej* jest więc ambiwalentnym *uczestnictwem w intymności*, które odnajdujemy w takich praktykach jak nasłuchiwanie, podsłuchiwanie czy inne sposoby słuchania poprzez architekturę.

Tym właśnie praktykom, a zatem i funkcji architektury w wyznaczaniu tytułowego „wspólnego gruntu” na poziomie dźwiękowym, poświęcony był projekt Katarzyny Krakowiak. Przygotowana przez nią rzeźba dźwiękowa przedstawiła architekturę jako pierwotny system słuchania (za) nas — wytwarzający, przenoszący i zniekształcający dźwięki. We współpracy z sąsiadującymi pawilonami (Egiptu, Serbii, Wenecji, Rumunii) wzmocnione zostały dźwięki docierające stamtąd do Pawilonu Polskiego. Na podstawie szczegółowych pomiarów powstała instalacja podkreślająca właściwości akustyczne pawilonu. Dźwięk był wykorzystany do zmapowania błędów akustycznych budynku, a także spotęgowania wrażeń psychoakustycznych towarzyszących jego zwiedzaniu. Zbadane oraz nagłośnione zostały wibracje wytwarzane przez budynek. Słyszalne więc było drżenie całego pawilonu i jego instalacji wentylacyjnych, a także odgłosy codziennych czynności wykonywanych przez sąsiadów. Poprzez mikrointerwencje architektoniczne ukazane zostały konsekwencje decyzji architektów dla doświadczania przestrzeni w wymiarze zarówno fizycznym, jak i społecznym.

Projekt wpisywał się w trwający od kilkunastu lat renesans zainteresowania dźwiękiem i jednocześnie był próbą ukazania znaczenia architektury w definiowaniu tak rozumianego „wspólnego gruntu”.

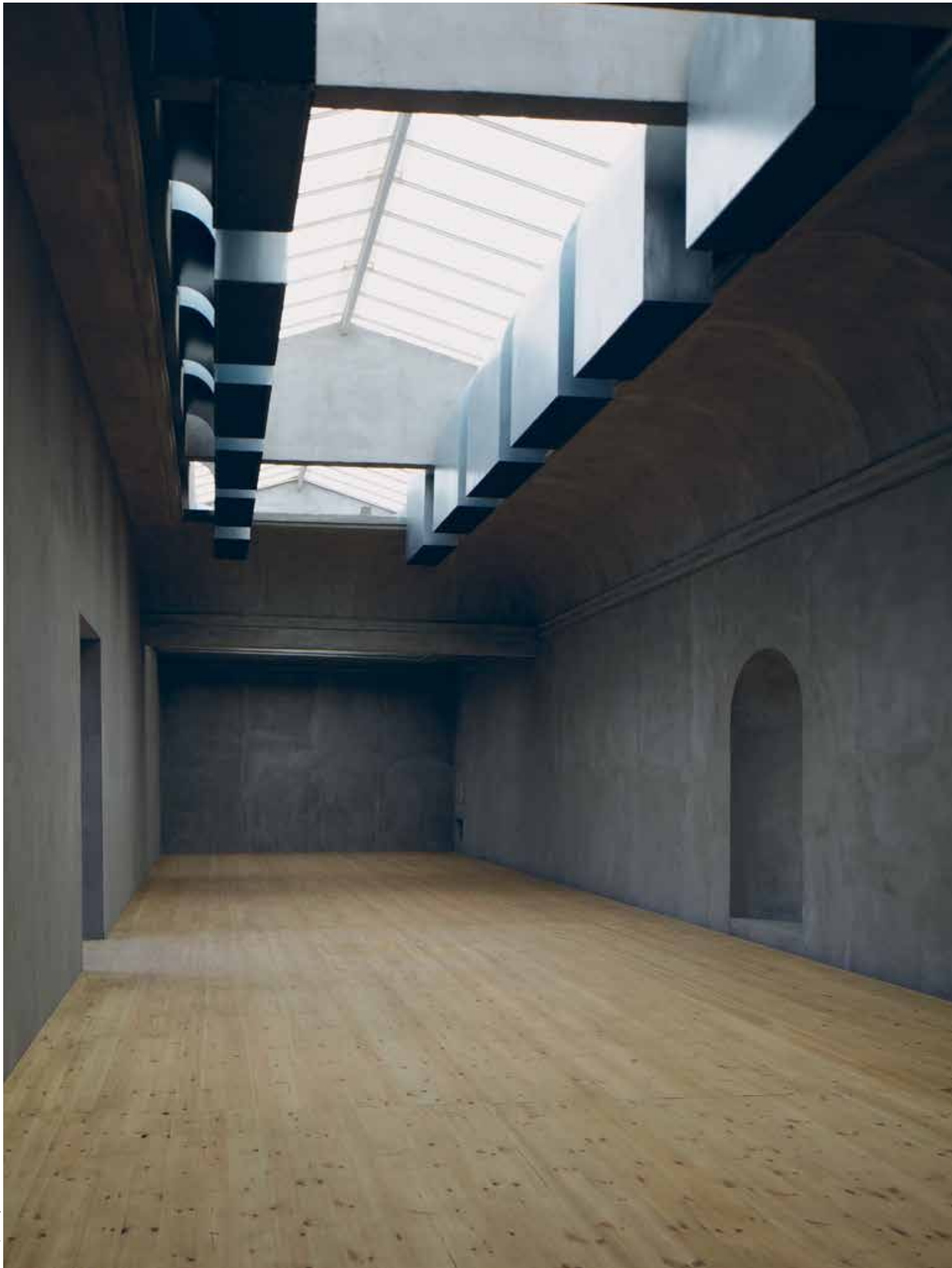
Tytuł wystawy zaczerpnięty z powieści Charlesa Dickensa *Dombey i Syn*, „Iżby ściany drżały, pęczniąc skrywaną wiedzą o wielkiej mocy” (tłum. M. Libera)

Udział Polski w 13. Międzynarodowej Wystawie Architektury w Wenecji finansuje Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Wystawa zorganizowana we współpracy z Instytutem Adama Mickiewicza.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

22 czerwca Konferencja prasowa w Zachęcie

6 września Spotkanie w Zachęcie z autorami ekspozycji w Pawilonie Polskim na 13. Międzynarodowej Wystawie Architektury w Wenecji, udział: Katarzyna Krakowiak, Michał Libera, Lidia Klein

Fot. Krzysztof Piłjarski

14.09–18.11

Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990

kuratorzy: **Bożena Czubak, Jarosław Kozłowski**

współpraca: **Natalia Brandt, Magdalena Komornicka**

projekt ekspozycji: **Bożena Czubak, Jarosław Kozłowski**

sale: nr 1 [Matejkowska], 2 [Narutowicza], 3, 4, 5, 6, 7, szatnia, hol, klatka schodowa

KSIĄŻKA

pod redakcją **Bożeny Czubak** i **Jarosława Kozłowskiego**

wstępy: **Hanna Wróblewska, Bożena Czubak**

teksty: **Bożena Czubak, Jarosław Kozłowski**

projekt graficzny: **Iwo Rutkiewicz**
wersje językowe **polska i angielska**

FOLDER

teksty: **Joanna Kinowska, Jarosław Kozłowski, Stanisław Welbel, Anna Zdzieborska**

projekt graficzny: **Maciej Sikorzak**
wersja językowa **polsko-angielska**

Wystawa była próbą przedstawienia historii galerii, która przez 18 lat działalności stanowiła niekomercyjną przestrzeń prezentacji sztuki artystów z całego świata. Wystawy i dyskusje inicjowane w galerii, analityczny i krytyczny dyskurs rozwijany zarówno na gruncie teorii, jak i praktyki sytuują ją wśród najbardziej znaczących punktów na mapie ówczesnej światowej geografii artystycznej. Funkcjonująca wbrew geopolitycznym podziałom Galeria Akumulatory 2 była miejscem, w którym publiczność miała kontakt ze sztuką twórców ze Wschodu i Zachodu, artystów z Europy Wschodniej i Zachodniej, Stanów Zjednoczonych i Kanady, Ameryki Południowej i Azji.

Początki galerii wiążą się z ideą SIECI (NET), sformułowaną w 1971 przez Jarosława Kozłowskiego i Andrzeja Kostołowskiego, oraz manifestem rozesłanym do ok. 350 artystów i krytyków sztuki z Polski i ze świata, zachęcającym do współpracy i wolnej wymiany faktów artystycznych. Idea stworzenia antyinstytucjonalnej, wymykającej się kontroli SIECI, mimo represji ze strony ówczesnych władz była kontynuowana i rozwijana w założonej przez Jarosława Kozłowskiego w 1972 roku w Poznaniu Galerii Akumulatory 2. Funkcjonująca do 1990 roku galeria była przestrzenią, w której krzyżowały się różne idee i postawy artystyczne, gdzie prezentowano i debatowano nad różnymi formami i sposobami funkcjonowania sztuki. Pokazywano prace artystów związanych ze sztuką konceptualną, minimal artem, land artem, sztuką poczty, poezją konkretną, prace twórców z kręgu Fluxusu, działania z pogranicza sztuk wizualnych i muzyki.

W latach 1972–1990 w Galerii Akumulatory 2 zorganizowano 195 prezentacji (wystaw, performansów, akcji, działań muzycznych, odczytów). Galeria funkcjonowała na zasadzie quasi-instytucji, pozbawionej zaplecza instytucjonalnego, często zmieniającej miejsca pokazów. Prowadzona i w dużej mierze finansowana przez Jarosława Kozłowskiego, była przestrzenią oddaną do dyspozycji zapraszanych artystów niezobligowanych jakimkolwiek narzucenym im programem.

Materiał zgromadzony na wystawie i w towarzyszącej wystawie publikacji dał wgląd w praktyki artystyczne rozwijane poza oficjalnym obiegiem sztuki, poza osiami podziałów na centra i peryferie, w rozległy obszar artystycznych strategii realizowanych w niewielkiej, alternatywnej galerii współpracującej z artystami z całego świata, mimo funkcjonowania w restrykcyjnej rzeczywistości realnego socjalizmu.

Tytułowe „nieprzekupne oko” odnosiło się zarówno do widzenia, jak i do widzialności. Z jednej strony, do widzenia niepoddającego się ideologicznym presjom i komercyjnym pokusom, z drugiej do zaburzenia podziałów na to, co widzialne i co z pola widzenia relegowane. Widzialność stawiająca opór

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

16 września Oprowadzanie kuratorskie Bożeny Czubak

28 września *Patrzyć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*, prowadzenie: **Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska**

23 października Pokaz filmów *Fluxfilm Anthology*: **Nam June Paik, Dick Higgins, Chieko Shiomi, John Cavanaugh, James Riddle, George Brecht, Robert Watts, Yoko Ono, Pieter Vanderbeck, Joe Jones, Erik Andersen, George Maciunas, Jeff Perkins, Wolf Vostell, Albert Fine, George Landow, Paul Sharits, John Cale, Peter Kennedy, Mike Parr, Ben Vautier; 1962–1970, 120 min**

25 października Spotkanie z artystą **Andrzejem Dłużniewskim**, prowadzenie: **Joanna Kinowska**

27 października Promocja książki towarzyszącej wystawie *Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990*. Udział: **Bożena Czubak, prof. Jarosław Kozłowski, dr Klara Kemp-Welch, dr Luiza Nader**, prowadzenie: **Stanisław Welbel**

8 listopada *Przyjdź i zadaj pytanie*, prowadzenie: **Krzysztof Pijarski**

9 listopada Wykład prof. **Piotra Piotrowskiego** *Polityka między estetyką i etyką*

15 listopada *Katalog błędów*. Spotkanie autorskie z **Johnem Hilliardem**

18 listopada Oprowadzanie kuratorskie **Jarosława Kozłowskiego**

Fot. Sebastian Madziński

Fot. Marek Krzyżanek, Agencja Medium

estetycznym czy politycznym preferencjom to tylko jeden ze sposobów czytania historii Akumulatorów. Dokumentacja zebrana na wystawie i w katalogu, w dużej mierze obejmująca materiały dotąd niepublikowane, umożliwiła bardziej wielostronną lekturę tej historii.

Artyści biorący udział w wystawie: Joanna Adamczewska, Eric Andersen, Angelo de Aquino, Lone Arendal, Imre Bak, Eduard Bal, Philippa Beale, Andrzej Bereziański, Terry Berkowitz, Tony Bevan, John Blake, Włodzimierz Borowski, János Brendel, Leszek Brogowski, Wojciech Bruszewski, Victor Burgin, Henri Chopin, Carlfriedrich Claus, COUM Transmissions, Michael Craig-Martin, Maria (Mariola) Dąbrowska, Andrzej Dłużniewski, Andrew Dutkewych, Janusz Dziubak, Jerzy Fedorowicz, Joel Fisher, Fluxus (A-Yo, George Brecht, Dick Higgins, Joe Jones, George Maciunas, Yoko Ono, Nam June Paik, Paul Sharits, Ben Vautier, Robert Watts), Ken Friedman, Wolfgang Fuchs, Adam Garnek, Mariusz Gill, Raimund Girke, Nat Goodden, Trevor Gould, Tom J. Gramse, Izabella Gustowska, Gerard Hemsworth, Geoffrey Hendricks, Dick Higgins, Susan Hiller, John Hilliard, Douglas Huebler, Tatsuo Ikeda, Jeff Instone, Jacek Jagielski, Sven-Åke Johansson, Joan Jonas, Kirsten Justensen, Margrit Kahl, Tadeusz Kalinowski, Jerzy Kałucki, Koji Kamoji, Kanal 2, Hiroshi Kawathu, Alicja Kępińska, Robin Klassnik, Akira Komoto, Jerzy Kopeć, Andrzej Kostołowski, Jarosław Kozłowski, Mariusz Kruk, László Lakner, Rolf Langebartels, Ólafur Lárusson, Richard Long, Jerzy Ludwiński, Hanna Łuczak, George Maciunas, Zbigniew Makarewicz, Peter Mandrup (Peter Mandrup Hansen), Joan Mathews, Yutaka Matsuzawa, Danuta Mączak, Barry McCallion, Ian McKeever, Yukiyoshi Moriya, Ian Murray, Avis Newman, Helmut Nickels, Ann Noël, Wojciech Olejniczak, Susan Ormerod, Tomasz Osiński, Andrzej Partum, Sef Peeters, Bogdan Perzyński, The Play, Mikołaj Poliński, Ludmiła Popiel-Fedorowicz, Michael Porter, Piotr Postaremczak, Maria Anna Potocka, Pamela Robertson-Pearce, Jerzy Rosołowicz, Reiner Ruthenbeck, Toshinori Saito, Galerie S:t Petri, Barbara i Gabriele Schmidt-Heins, Peter Jörg Splettstösser, Helmut Streich, Sudurgata 7, Kishio Suga, Piotr Szyhalski, Feliks Szyszko, Petr Štembera, Amikam Toren, Francesc Torres, Endre Tót, David Troostwyk, Andrzej Turowski, Jacek Tylicki, Janos Urban, Jiří Valoch, Tadeusz Walter, Franz Erhard Walther, Lawrence Weiner, Andrzej Wielgosz, Emmett Williams, Richard Wilson, Tomasz Wilmański, Dorotheé von Windheim, Krzysztof Wodiczko

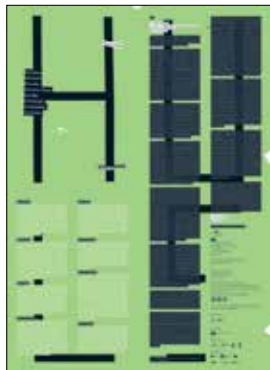
28.09–11.11

HULS

kuratorki: **Katarzyna Kołodziej, Magdalena Komornicka**

projekt ekspozycji: **Paulina Tyro-Niezgoda**

sale: **nr 11 [Mały Salon], 12, 13**

FOLDER

teksty: **Katarzyna Kołodziej, Magdalena Komornicka**
projekt graficzny: **Poważne Studio**
wersja językowa **polska**

Czy młodych artystów stać na artystyczne chuligaństwo? Czy fascynacja realnym bądź potencjalnym zniszczeniem, niszczenie w sztuce to droga do rewolucyjnych przemian, czy tylko strategia artystyczna? Czemu służą artystyczne wybryki i łobuzerka?

Zaprezentowane na wystawie obiekty i zaaranżowane sytuacje o różnym stopniu napięcia — od mniej kontrolowanych, impulsywnych, po bardziej subtelne, poetyckie czy metaforyczne, a nawet zabawne — były próbą wstępnej analizy zjawiska, które można określić mianem artystycznego chuligaństwa. Chuligaństwa, które przybiera w sztuce przeróżne formy, wynika z odmiennych motywacji i ma rozmaite cele.

W czasach niepokoju, Indignados, ruchu Occupy Wall Street i Arabskiej Wiosny Ludów, nagłośnienia działań rosyjskiej grupy artystycznej Wojna i procesu członkiń feministycznej, punkrockowej grupy Pussy Riot, wśród młodych artystów są także buntownicy bez powodu. Fascynacja aktami chuligaństwa, wandalizmu, przemocą i destrukcją prowadzi do estetyzacji tych aktów, do „oswajania niebezpieczeństwa”, świadomego podejmowania ryzyka, konfrontowania publiczności z potencjalnym lub pozornym zagrożeniem. Niszczenie, unicestwianie, brutalność i przemoc stają się działaniami performatywnymi, zmieniają się w analizę cielesnego aspektu użycia siły, a wandalizm — w wesołą zabawę, żart czy łobuzerskie psikusy. Mimo odmienności formalnej i różnego ładunku energetycznego prezentowane na wystawie prace miały wspólny mianownik — były na swój sposób niewygodne, drażniące, wprawiające w dyskomfort, a przez działanie w stylu *passive aggressive* wywoływały niepokój.

Artyści biorący udział w wystawie: David Adamo, Olaf Brzeski, Klara Lidén, Joris van de Moortel, Ahmet Ögüt, Ariel Schlesinger, Konrad Smoleński, Satoru Tamura

Patronem wystawy była Ambasada Stanów Zjednoczonych Ameryki

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

28 września Koncert zespołów BNNT i Ed Wood towarzyszący otwarciu wystawy

28 września Performans Ariela Schlesingera

30 września Oprowadzanie kuratorskie Katarzyny Kołodziej i Magdaleny Komornickiej

18 października Akcja w przestrzeni galerii: Konrad Smoleński *The Order Is Rapidly Fadin' part two — action*

30 października Pokaz filmu *Nienawiść*, reż. Mathieu Kassovitz, Francja, 1995, 98 min

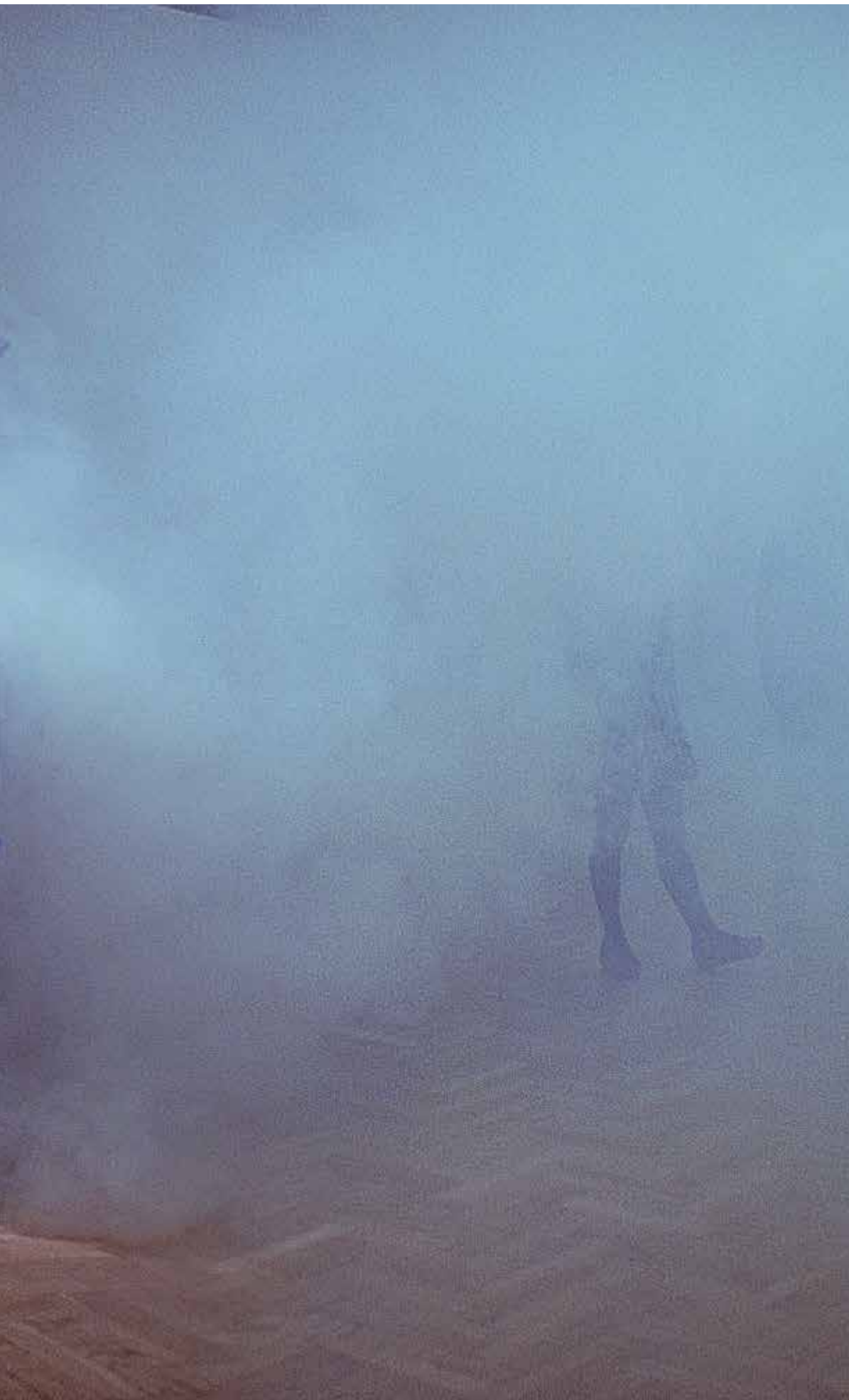
6 listopada Pokaz filmu *Zabriskie Point*, reż. Michelangelo Antonioni, Stany Zjednoczone, 1970, 110 min

9 listopada *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*, prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

20 listopada Pokaz filmu *Ostatnie dni (Last Days)*, reż. Gus Van Sant, Stany Zjednoczone, 2005, 97 min

Konrad Smolenski, *The Order Is Rapidly Fading*, 2012. Fot. dziękuję uprzejmości artysty

5.10–14.11

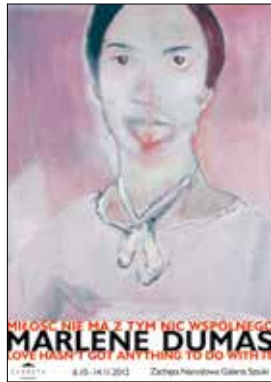
Marlene Dumas. Miłość nie ma z tym nic wspólnego

kuratorka: **Hanna Wróblewska**

współpraca: **Katarzyna Kołodziej**

projekt ekspozycji: **Marlene Dumas, Hanna Wróblewska**

sale: **nr 8, 9, 10**

FOLDER

tekst: **Hanna Wróblewska, Marlene Dumas, Stanisław Welbel**

projekt graficzny: **Dorota Karaszewska**

wersja językowa **polsko-angielska**

wersja językowa **polsko-angielska**

Wystawa była pierwszą prezentacją tej wybitnej artystki w Polsce (nie licząc epizodycznego udziału w 1981 roku w II Triennale Rysunku we Wrocławiu). Nie była to wyczerpująca retrospektywa, lecz przygotowany we współpracy z artystką pokaz kilku wątków z jej bogatego dorobku. Punktem wyjścia stały się wczesne prace: rysunki i kolaże z pierwszej połowy lat 80., ale pojawiły się też nowsze dzieła malarskie. Tytuł wystawy wzięty został z jednej z najwcześniejszych prac artystki, w pewien sposób puentował jednak całą jej twórczość.

Obrazy Dumas wymykają się łatwej kategoryzacji, choć pozornie dostarczają krytykom wielu pojęć-kluczy, wręcz klisz stosowanych współcześnie w odczytywaniu malarstwa i sztuki najnowszej. Polityka i feminizm, gender i zaangażowanie, tropy ikonograficzne i stylistyczne z historii sztuki i kina, cytaty pośrednie lub bezpośrednie, obrazy-wizerunki nie z natury, lecz już przetworzone wcześniej przez film, fotografię itp. — to tylko niektóre z nich. Każde z tych pojęć jest prawdziwe i żadne nie oddaje w pełni prawdy. Miłość i nienawiść, czułość i okrucieństwo, niewinność i wina, świętość i bluźnierstwo, śmierć i życie — ambiwalencja nastrojów, pojęć i stanów zdaje się dominować w opisach tych dzieł. Eros i Thanatos, seks i śmierć, erotyzm i pornografia. Obrazy wieszane grupami, często wchodzą ze sobą w dialog, a nawet w gwałtowne konflikty, choć pomiędzy nimi jest ogromna biała ściana czy pusta przestrzeń. Zróżnicowane pod względem skali, za duże lub za małe, za kolorowe lub za szare — nigdy nie są neutralne w stosunku do istniejącej przestrzeni.

Postacie z obrazów-portretów łączyły się niekiedy w przestrzeniach wystawy w pary. Matka i syn. Mamma Roma i Pasolini. Pasolini i jego matka. Pasolini i Chrystus. Dziecko i trup. Chrystus i Osama bin Laden, Martwy Céline i żywa Emily. Pejzaż i ciało. Parą niedoskonałą czy ułomną wydaje się być wizerunek Piety Rondanini z Mediolanu, nawiązanie do Michała Anioła i jego nieukończonego dzieła, kształtu nie do końca wydobytego z materii kamienia. Nawet przedstawienia kobiet z pokazywanych wczesnych kolaży z lat 80. są również takimi ułomnymi parami. To żony uwięzionych, nieobecnych, zamordowanych bojowników i przywódców politycznych z Afryki, Ameryki Południowej i Północnej (m.in. Coretta Scott King, Ntsiki Biko czy Hortensia Bussi).

Malarstwo Dumas zawsze wzbudzało żywe reakcje w krytykach — od agresji do uwielbienia, od niechęci po zachwyt. Rzadko kto przechodził i przechodzi wobec niego obojętnie. Jej sztuka to nie opowieść, ale mocna artystyczna deklaracja, domagająca się również od odbiorcy zajęcia stanowiska. Żąda dopełnienia — żywej reakcji, gorącego uczucia, a nie tylko (choć również) zimnej kalkulacji.

Wystawa pod honorowym patronatem Ambasady Królestwa Niderlandów w Polsce. Wystawa zrealizowana przy wsparciu Mondriaan Fund.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

7 października Spotkanie na wystawie z Marlene Dumas i kuratorką Hanną Wróblewską

12 października *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*, prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

16 października Pokaz filmu *In Conversation: Dumas & Kentridge*, reż. Catherine Meyburgh, RPA, Holandia, Stany Zjednoczone, 2010, 71 min

13 listopada *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*, prowadzenie: Alicja Korpysz

Marlene Dumas, Wino uprzywilejowanych, 1988. Fot. Marek Krzyżanek, Agnieszka Medium

Marlene Dumas oprowadza po swojej wystawie. Fot. Joanna Kinowska

25.10.12
–10.03.13

Katarzyna Kozyra. Master of Puppets

kuratorka: **Hanna Wróblewska**

współpraca: **Magdalena Komornicka, Anna Walewska**

Master of Puppets to projekt Katarzyny Kozyry przygotowany z myślą o przestrzeni Schmela Haus — modernistycznego domu z lat 60., obecnie części Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen w Düsseldorfie. Wystawa zamykała cykl „retrospektyw” artystki zorganizowanych przez Zachętę — Narodową Galerię Sztuki, którego pierwszą częścią był *Casting* w Zachęcie, drugą — *Wystawa* w Muzeum Narodowym w Krakowie. Za każdym razem artystka dokonywała ponownej reinterpretacji swych dzieł, ukazanych przez profil instytucjonalny lub architektoniczny miejsca, w którym wystawiała. Główną ideą *Master of Puppets* było inne spojrzenie na prace Katarzyny Kozyry, która bawiła się ich proporcjami, skalą i rozmiarami oraz sposobem wkomponowania (często dość brutalnego) w istniejącą architekturę.

Wystawa zorganizowana przez Zachętę — Narodową Galerię Sztuki w Schmela Haus — Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen w Düsseldorfie, była częścią programu kulturalnej wymiany *Klopsztanga. Poland without Borders in North Rhine-Westphalia*, powstałego przy wsparciu Instytutu Adama Mickiewicza w Warszawie.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

25 października Konferencja prasowa z udziałem artystki i kuratorki

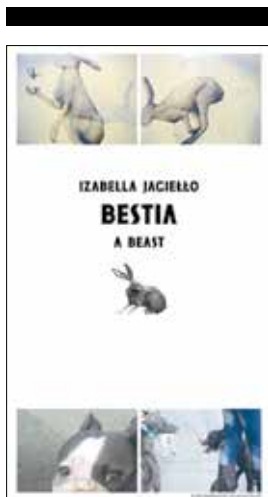

26.10–9.12

Izabella Jagiełło. Bestia

kuratorka: **Magda Kardasz**

współpraca: **Karolina Bielawska, Adam Byra**

FOLDER

teksty: **Magda Kardasz, Pablo J. Rico**
projekt graficzny: **Jakub Jezierski**
wersja językowa **polsko-angielska**

Wystawą przygotowaną z myślą o przestrzeni MPZ Izabella Jagiełło wróciła na scenę artystyczną rodzinnego miasta. Niedługo po obronieniu dyplomu na Wydziale Rzeźby warszawskiej ASP, artystka wyjechała do Hiszpanii, gdzie do tej pory mieszka i pracuje.

Projekt składał się z czterech części — dwie z nich niejako sygnalizowały wcześniejszy okres twórczości Jagiełło, zdominowany przez rysunek i rzeźbę figuratywną. To prace powstałe w latach 2006–2007 — rzeźba z wosku, figura zająca, przypominająca rozmiarami i sylwetką postać ludzką oraz rysunki z motywami zwierzęcymi — zająca i owcy. Zwierzęta (czasem zwierzęco-ludzkie hybrydy) z jej osobistego bestiariusz stały się figurami alfabetu, narzędziami służącymi nawiązaniu dialogu z innym człowiekiem, gry z widzem lub też elementem służącym budowaniu historii.

Punktem wyjścia do stworzenia instalacji rysunkowo-fotograficznej *Kontakt z naturą* stały się obrazy zarejestrowane aparatem fotograficznym w pogrążonym w kryzysie Madrycie. Zapis protestów czy starć manifestantów z policją mieszał się z migawkowymi przedstawieniami zwierząt — realnych i wyobrażonych.

Multimedialny kolaż eksponowany w podziemnej części galerii prezentował sceny z madryckich zamieszek pod hasłem: *Indignados* (Oburzeni). Protestom w sprawie ważkich problemów mieszkańców Hiszpanii towarzyszyły tu obrazy z marszu na rzecz poszerzenia praw zwierząt domowych w mieście.

Inny ważny wątek tych dzieł to próba odkrycia obecności bestii w przestrzeni miejskiej — nie w człowieku, a w jego pejzażu zewnętrznym. Artystka zwróciła uwagę, że w języku hiszpańskim słowo „bestial” znaczy nieświadomy, brutalny. Wystawa ta to według Jagiełło historia o „problemie wynaturzenia świata, chorych relacjach, prymacie ekonomii, będącym wynikiem oderwania od natury”.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

5 grudnia Spotkanie dyskusyjne
Laboratorium miejskiej przyszłości,
prowadzenie: Benjamin Cope;
udział: Artur Celiński, Rafał Żwirek

23.11.12
–3.02.13

Anna Molska. Szósty kontynent

kuratorka: Joanna Kordjak-Piotrowska

projekt ekspozycji: Anna Molska, Joanna Kordjak-Piotrowska

sale: nr 11 [Mały Salon], 12, 13

FOLDER

tekst: Joanna Kordjak, Karol Sienkiewicz
projekt graficzny: Maciej Sikorzak
wersja językowa polsko-angielska

Projekt Anny Molskiej był podróżą na południowy kraniec świata — zagadkowy i wciąż niezbadany „szósty kontynent”. Punktem wyjścia stała się dla artystki historia wczesnych ekspedycji polskich naukowców na Antarktydę organizowanych w latach 50. XX wieku. W jednej z nich brał udział jej dziadek, profesor fizyki Janusz Molski.

Zgromadzony w trakcie wielomiesięcznych poszukiwań materiał — relacje współuczestników wypraw, fotografie, przeźrocza, rysunki oraz fragmenty dokumentalnych filmów — zainspirowały Molską do stworzenia własnej wizji spotkania z nieznanym lądem. Artystka poruszała się po marginesach historii znanych z literatury podróżniczej i popularno-naukowej tego czasu. Efektem tych poszukiwań była zaskakująca gra z przestrzenią galerii, w której zostały ze sobą zestawione rzeźba, instalacja i trzykanałowa projekcja wideo.

Osią narracji filmu był dialog między wielokrotnym organizatorem ekspedycji a jedną z ich uczestniczek. Artystka przyglądała się grupie polskich polarników zamkniętych w klaustrofobicznej przestrzeni stacji badawczej. Ekstremalne warunki relacji międzyludzkich stały się pretekstem do refleksji nad tą stroną ludzkiej natury, która każe nadawać sens egzystencji poprzez działanie pozornie irracjonalne i nienaturalne. Całości dopełniało nakreślenie kontekstu politycznego ekspedycji.

Projekt Anny Molskiej mierzył się z pytaniem, czy wspólnym mianownikiem działań pchających tak różnych ludzi w mroźne objęcia „szóstego kontynentu” jest instynkt, konieczność poznawania czy może błędna decyzja lub czysty przypadek.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

25 listopada Spotkanie na wystawie z Anną Molską i kuratorką Joanną Kordjak-Piotrowską

27 listopada Spotkanie z cyklu *Zachęta dla nauczycieli*, prowadzenie: Joanna Kordjak-Piotrowska

4 grudnia Pokaz filmu *Spotkania na krańcach świata*, reż. Werner Herzog, Stany Zjednoczone, 2007, 99 min

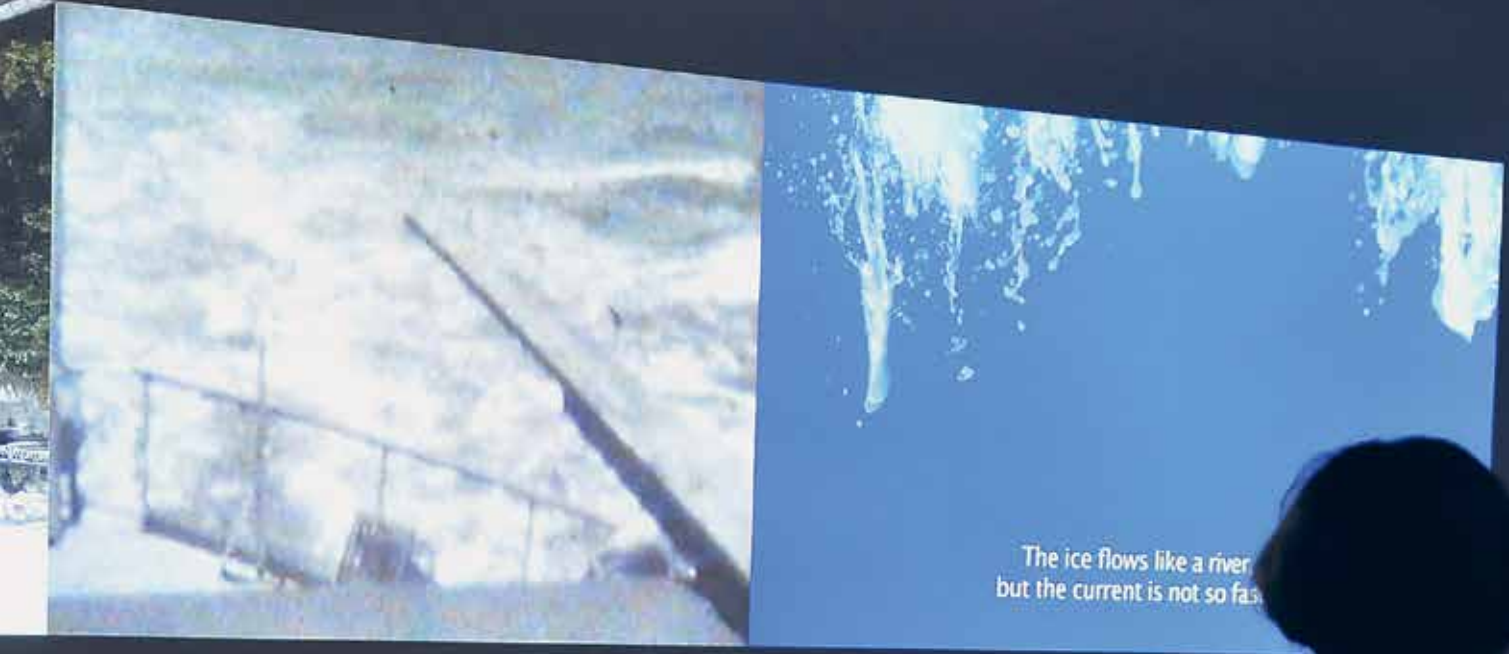
14 grudnia *Patrzeć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*, prowadzenie: Barbara Dąbrowska, Maria Kosińska

Fot. Marek Krzyżanek, Agencja Medium

Fot. Marek Krzyżanek, Agencja Medium

The ice flows like a river
but the current is not so fast

10.12.12
–17.02.13

Piotr Uklański. Czterdzieści i cztery

kuratorka: **Maria Brewińska**

asystentka kuratora: **Magdalena Komornicka**

projekt ekspozycji: **Piotr Uklański, Maria Brewińska**

sale: nr 2 [Narutowicza], 3, 4, 5, 6, 7

Wystawa Piotra Uklańskiego, jednego z najwybitniejszych współczesnych polskich artystów o znaczącej pozycji na międzynarodowej scenie artystycznej, była pierwszą tak obszerną prezentacją jego twórczości w instytucji publicznej w Polsce. Nie miała jednak charakteru retrospektywy, lecz stanowiła wielowymiarowy projekt przygotowany specjalnie dla Zachęty. Tytuł odnosił się nie tylko do wskrzesiciela narodu w *Dziadach* Mickiewicza, ale przede wszystkim do wieku samego artysty.

Uklański wykorzystuje fotografię, malarstwo, kolaż, rzeźby, tkaniny artystyczne, mozaiki, instalacje, film, performans, stale poszerzając zakres środków. Jego twórczość balansuje pomiędzy żartem i powagą, banałem i wyrafinowaniem, lekceważeniem i apoteozą, nostalgią i przyjemnością, dobrem i złem, seksem i śmiercią. Uklański zmierza ku przełamywaniu granic politycznych, społecznych czy moralnych stereotypów po to, aby tworzyć nowe wartości, poszerzać pole widzenia. W wymiarze indywidualnym — formułuje pytania o własną tożsamość kulturowo-narodową, ale i o status artysty i dzieła sztuki. Jego twórczość stała się symbolem sztuki wywrotowej, ale to m.in. dzięki niej takie strategie sztuki współczesnej jak przetwarzanie popularnych obrazów zaczerpniętych z mediów czy zawłaszczenie trafiły w obszar szerszego dyskursu krytycznego.

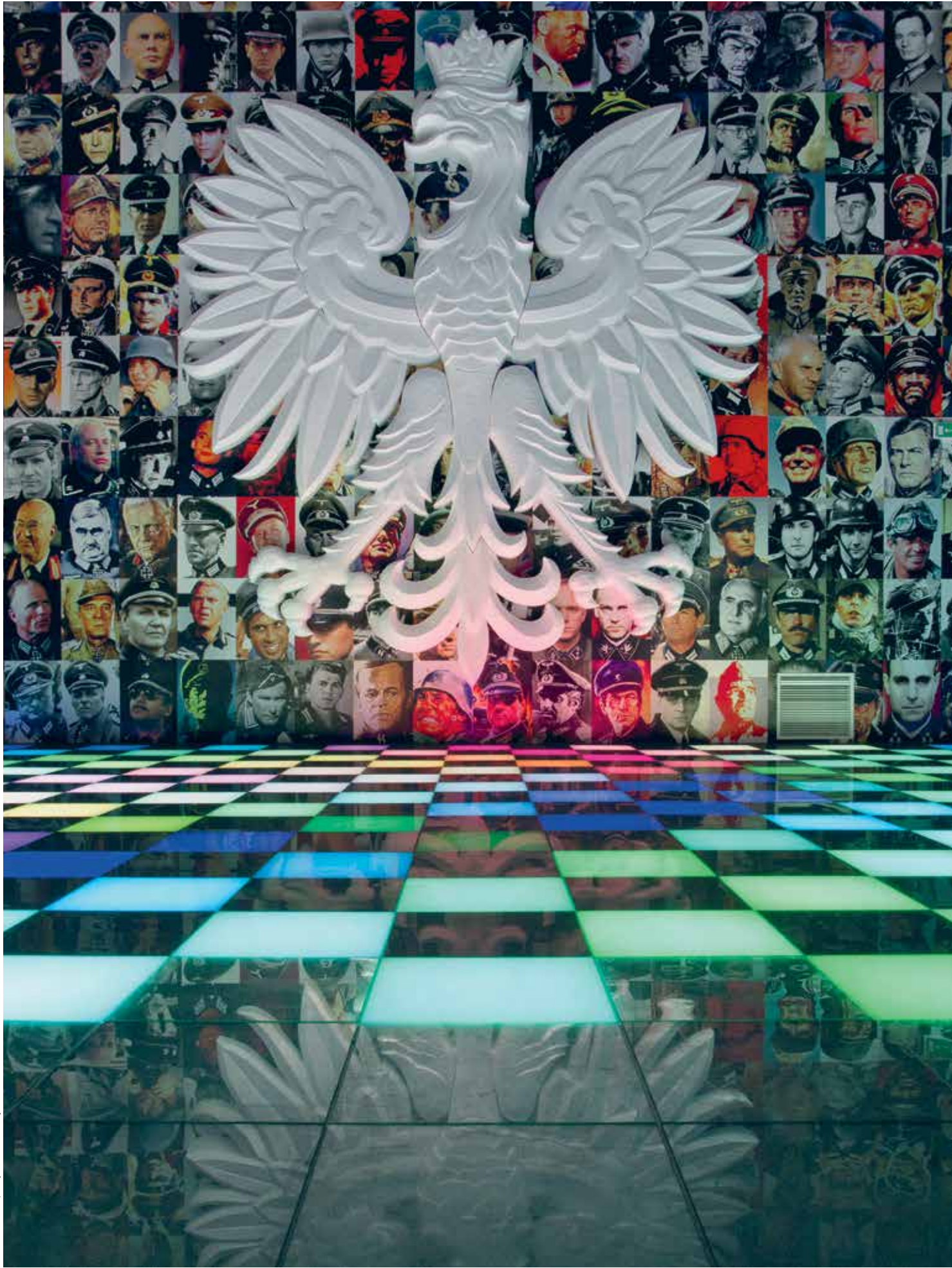
Na wystawie pokazano instalację *Bez tytułu (Polska Über Alles)*, 2012 — złożoną z nowych edycji prac *Bez tytułu (Dance Floor)*, interaktywnej podłogi dyskotekowej pulsującej światłem w rytm muzyki, *Bez tytułu (Naziści)* czy *Bez tytułu (Orzeł)*. Nieco ironii i perwersji wprowadzała drobna interwencja o seksualnym podtekście *Bez tytułu (Brudny Sanchez)*. Wątek osobistej mitologii wносиły rysunki z czasów dzieciństwa, rodzaj przewrotnego autoportretu. Nowy projekt *Bez tytułu (Porno-sobowtóry)* to zbiór zdjęć z aktorami porno podobnymi do celebrytów.

Prace Uklańskiego przywołują różne praktyki artystyczne, które przetwarza on i reinterpretuje. Odwołuje się m.in. do informelu i art brut, co widać w serii abstrakcyjnych obrazów tworzonych z grubych warstw żywicy. W ramach malarskiego autodyskursu, Uklański tworzy z tkanin barwionych techniką *tie-dye* obrazy pozbawione gestu malowania. Złożyły się one na instalację *Bez tytułu (Jaskinia)*, która posłużyła do prezentacji dzieł powstałych w ostatnich latach: obrazów, fotografii, mozaik, tkanin. Odwołania Uklańskiego do awangardowych praktyk to unikalne w swojej technice i estetyce abstrakcyjne kompozycje z ceramicznych naczyń, a także inne przykłady eksploracji wypartych tradycji artystycznych, które łączą język rzemiosła z modernistyczną konceptualizacją formy. Nowa praca, monumentalna tkanina *Bez tytułu (Rozwarte)* Uklańskiego wprowadziła zaś intrygujący wątek twórczości przypisywanej na ogół kobietom.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

15 grudnia Urodziny artysty w przestrzeni instalacji *Polska Über Alles*

16 grudnia Oprowadzanie kuratorskie Marii Brewińskiej

Piotr Ukiński, Bez tytułu [Jaskinia], 2012. Fot. Maciej Lemsberg

10.12.12
–17.02.13

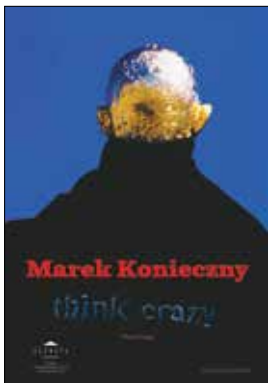
Marek Konieczny. Think Crazy

kuratorka: **Maria Brewińska**

asystentka kuratora: **Magdalena Komornicka**

projekt ekspozycji: **Marek Konieczny, Maria Brewińska**

sala nr 1 [Matejkowska]

FOLDER

teksty: **Maria Brewińska, Monika Szwajewska, Marek Konieczny**
[wywiad]

projekt graficzny: **Grzegorz Laszuk** ^{k+s}
wersja językowa **polsko-angielska**

Think Crazy to autorska strategia artystyczna i jednocześnie tytuł wystawy Marka Koniecznego — artysty ważnego dla przełomu konceptualnego w sztuce polskiej lat 60. i 70., ale jednocześnie od końca lat 70. „dezertera konceptualizmu”, jednego z pionierów mail artu i niekonwencjonalnych działań w przestrzeni publicznej.

Twórczość Marka Koniecznego, a w szczególność ta powstająca od końca lat 70., nie poddaje się łatwej kategoryzacji. Zaczynał od malarstwa o konstruktywistycznych korzeniach, abstrakcyjnych układów kombinatorycznych i procesów przypadkowych, które od 1968 roku wypierane są przez działania performans wpisujące się w obszar konceptualizmu i dążeń do dematerializacji obiektu w sztuce. Konieczny tworzył m.in. tak emblematyczne akcje jak *Zrób coś z tym* (1969), *Wrzuć tu coś* (1968–1969), *140 sztuk fioletowego papieru* (1970), polegające na interakcji i aktywnym uczestnictwie widza. W ten obszar komunikacji konceptualnej opartej na sferze pozaracjonalnej wpisują się także realizacje z obszaru mail artu, polegające na przesyłaniu do innych artystów listów informujących o nadaniu w określonym czasie sygnałów świetlnych. Wszystkie te działania generują przypadkowe procesy, które mają pobudzić i dynamizować nie tylko myślenie, lecz także emocje, wrażliwość i wyobraźnię.

Idea *Think Crazy* towarzyszy Koniecznemu od 1974 roku. Ta strategia artystyczna jest doświadczaniem niestandardowych zachowań, uczuć, intuicyjnych reakcji, cielesności, erotyki ukrytych pod przykrywką racjonalizmu. Róg przyklejony do czoła artysty staje się w tym okresie integralnym elementem performansów i instalacji. W ramach koncepcji *Think Crazy* dokonał się w jego sztuce kolejny przełom — powrót do obiektu, widoczny w serii wyrafinowanych czy dekadentkich obrazów i przedmiotów takich jak m.in. piramidy, złoto, sierpy, figury zwierząt, pojawiających się w filmach artysty czy innych pracach.

Wystawa w Zachęcie była manifestacją idei *Think Crazy*, selekcją kilku symbolicznych elementów z asortymentu „absolutnej sztuczności”: złotego rogu, złotej torby z akcji *Wrzuć tu coś*. Oprócz tego zaprezentowane zostały filmy (24012008 *Think Crazy*, 1975; *Dialog z piramidą*, 1975; *Santa Conversatione*, 1975; *Na morzu — siedem wieczorów, siedem poranków*, 1975; *Uśmiech*, 1976) pulsujące humorem, erotyzmem, rytmem radykalnych gestów.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

16 grudnia Orowadzanie kuratorskie Marii Brewińskiej

Marek Konieczny, Fot. Marek Krzyżanek, Agencja Medium

Marek Konieczny, Think Crazy, 1975/2012, Fot. Mateusz Sadowski

14.12.12
–14.02.13

Jarosław Jeschke, Hamlet Lavastida, José Eduardo Yaque Yaque Llorente. Fragmentos

FOLDER

teksty: Jarosław Jeschke, Hamlet Lavastida, José Eduardo Yaque Llorente, Katarzyna Kołodziej
projekt graficzny: Jakub Jezierski
wersja językowa polsko-angielska

Wystawa prezentowała projekty artystów pochodzących z Kuby lub związanych z doświadczeniem tego miejsca. José Eduardo Yaque Llorente prezentował nowy wariant instalacji *El suelo autoctono*, powstały z myślą o przestrzeni piwnicznej MPZ. Tak o tym mówił: „Zaintrygowała mnie piwnica galerii, która nadaje nowy kontekst pokazywanej wcześniej na Kubie pracy. Wtedy zrobiona przeze mnie instalacja z użyciem książek wyglądała, jakbym je wydobył z ziemi. Ma to związek z tym, że jako dziecko lubiłem grzebać w ziemi na tyłach mojego domu i znajdować różne rzeczy. [...] Ale potem zacząłem odwracać tę sytuację — najpierw znajdowałem rzeczy, a potem zacząłem je zakopywać. Zakopując rzeczy, pomagam oddawać je ziemi.

Ta instalacja jest bardzo prosta. Układam warstwy gleby z tych, które istnieją, powstały w wyniku zmian podłoża, zarówno naturalnych, jak i spowodowanych przez człowieka, a jedną z tych warstw są książki. *Ziemia rodzima* to tytuł nadany dziełu na znak jedności z miejscem, w którym powstaje”.

Druga instalacja artysty wchodziła w interakcję z przestrzenią MPZ, ale również z widzem — zmuszając go do podejmowania decyzji dotyczących granic kontaktu z dziełem. Artysta prezentowała także dwa filmy powstałe w i wokół Warszawy.

Hamlet Lavastida w swojej twórczości koncentruje się na społecznej i ideologicznej panoramie komunizmu. Bazą jego dzieł są teksty klasyków marksizmu, przemówienia Fidela Castro, programy społeczne i dokumenty archiwalne. Przygotowywana na wystawę praca *Fragmentos* dotyczyła inwigilacji pisarzy i intelektualistów, prowadzonej przez rząd kubański w latach 70. XX wieku. Punktem wyjścia do jej powstania był nigdy niepublikowany dokument znaleziony w archiwach Stasi. Tekst krytykuje dobrze znanych kubańskich pisarzy z tamtego okresu. Można to dzieło odczytywać w kategoriach konceptualizmu, ale sam autor pojmuje je jako rodzaj archeologii. „Moje dzieło mówi też o ocalaniu pamięci, braku wolności słowa, strategiach propagandowych. Bardzo ważne jest dla mnie zastanawianie się nad strukturą kubańskiego społeczeństwa i nad tym, jak działa psychologia społeczna na poziomie podstawowym” — mówi artysta.

José Eduardo Yaque Llorente i Hamlet Lavastida brali udział w Air Artists In Residence Laboratory w CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie.

Jarosław Jeschke pokazał w MPZ obrazy i filmy powstałe w czasie jego pobytu na Kubie w ramach stypendium MKiDN *Młoda Polska*. W czerwcu i lipcu 2012 roku udało mu się objechać niemal całą wyspę. Tak o tym pisze: „Podróż na Kubę wynikała z chęci poznania, zrozumienia i doświadczenia komunizmu; sprawdzenia, jak żyją tam artyści. A Kuba? Kuba to miejsce magiczne, w pewien sposób bajkowe...”.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

14 grudnia Warsztaty dla hiszpańskojęzycznej klasy warszawskiego liceum w sali warsztatowej Zachęty, prowadzenie: José Eduardo Yaque Llorente

14 grudnia Performans Hamleta Lavastidy podczas wernisażu

NUESTRA REVOLUCION HA DEMOSTRADO
 QUE ES CAPAZ DE DEFENDERSE Y SE DEFENDE
 CON PODEROSOS INSTRUMENTOS

...TURADOS, EXTRANJEROS, TES DE JAPON EN LOS QUE APARE-
 ...SECCION SE PRESENTAN CER IMPRESOS LOS ROSTROS DE
 ...OPERATIVOS QUE FBR- NIXON, KENNEDY Y OTROS, GRAN RE-
 ...DEL TRABAJO DE CON- CIUDADANOS A LOS INMB-
 ...GENCIA EN EL ENFRENTA- A IMP-
 ...LAS ACTIVIDADES DEL BI- TE-
 ...MO IDEOLOGICO, POR PARTE
 ...BRES CUBANOS.
 ...BREM MATERIALES OPER-
 ...CASO "ILUSO" LLEVA EL
 ...EL ESCRITOR HERBERT
 ...DEL TRABAJO AC-
 ...TELIGENCIA CUBA
 ...NITORES CUBAN
 ...IALES OPERA-
 ...TA "LLEVA
 ...NVERSION
 ...EXPR-
 ...S

KAŻDY FASZYZM JEST ŚWIADOMĄ
 NIEUDANEJ REWOLUCJI

EVERY FASCISM IS AN INDEX OF
 A FAILED REVOLUTION

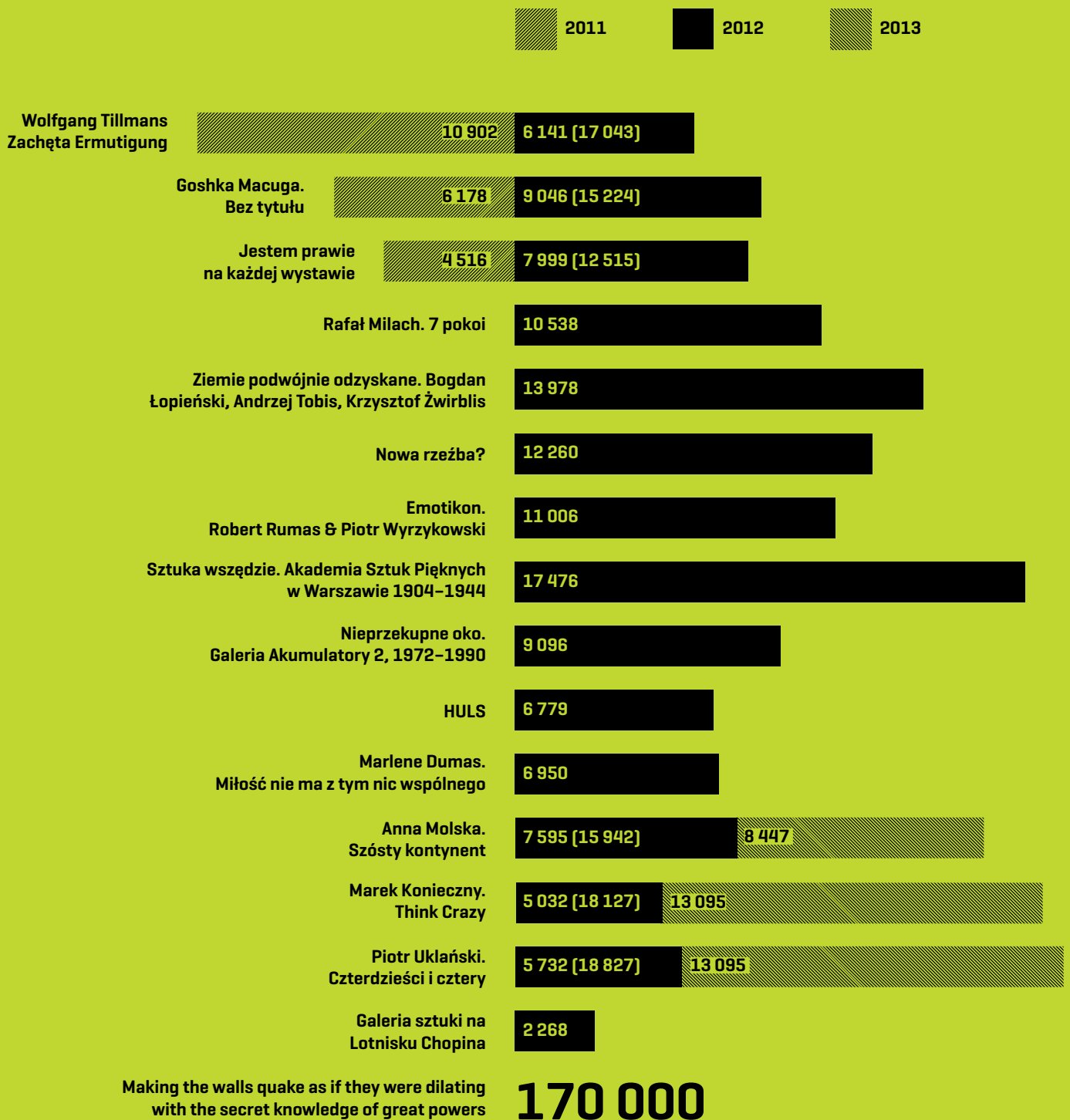
ARTICULO 5. EL PARTIDO
 ...ANGU... ORGANIZADA
 ...Y EL ESTAD... ORGANIZ...
 ...FINES DE... TRUCCION DEL SOCIA...
 ...NISTA.

Performans Hamieta Lavastidy podczas otwarcia wystawy. Fot. Marek Krzyżanek, Agencja Medium

Frekwencja na wystawach

POZOSTAŁE WYDARZENIA

12.01–28.06 Warsztaty taneczne dla seniorów, prowadzenie: Aleksandra Zdunek. Cykl półrocznych zajęć, cotygodniowe spotkania. Współorganizator: Instytut Muzyki i Tańca

26.01 *Zdobycy kultury w sieci*. Prezentacja raportu *Obiegi kultury. Społeczna cyrkulacja treści*. Dyskusja z udziałem autorów raportu, Mirka Filiciaka i Alka Tarkowskiego oraz Edwina Bendyka [„Polityka”, Ośrodek Badań nad Przyszłością Collegium Civitas], dra Tomasza Rakowskiego [Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW], dra Wojciecha Machały [Katedra Prawa Własności Intelektualnej i Dóbr Niematerialnych WPIA UW]. Organizator: Centrum Cyfrowe Projekt: Polska

4–19.02 *Kultura w czasach prezydencji* — projekt podsumowujący wydarzenia prezentowane w ramach *I, Culture* — Zagranicznego Programu Kulturalnego Polskiej Prezydencji 2011; wystawa i program towarzyszący. Organizator: Instytut Adama Mickiewicza

28.02 Debata *Prawo autorskie po ACTA*, prowadzenie: Alek Tarkowski; udział: Michał Komar [Stowarzyszenie Autorów ZAIKS], Jarosław Lipszyc [Fundacja Nowoczesna Polska], Helena Rymar [Creative Commons Polska], Krzysztof Siewicz [ICM UW]. Organizator: Centrum Cyfrowe Projekt: Polska

8.03 Warsztaty wikipedystyczne, prowadzenie: Julia Koszewska. Organizator: Centrum Cyfrowe Projekt: Polska

17–18.03 Szkolenie dla nauczycieli *Rzeźba wczoraj i dziś*, udział: dr Katarzyna Chrudzimska-Uhera, *Formy przestrzenne w plenerze. Z historii rzeźby polskiej lat 50.–70. XX wieku*; dr Katarzyna Chrudzimska-Uhera, *Schemat analizy formalnej dzieła rzeźbiarskiego*; prof. Waldemar Baraniewski, *Źródła rzeźby nowoczesnej*; Rafał Siderski, *Fotografowanie rzeźby w plenerze* — warsztaty; Agnieszka Szwachła, *Interpretowanie poprzez działanie* — warsztaty; Jerzy Goliszewski, Prezentacja twórczości i warsztaty. Współorganizator: Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń

26–27.03 16. Międzynarodowe Sympozjum *Beethoven: wojna i pokój* w ramach 16. Wielkanocnego Festiwalu Ludwiga van Beethovena

18.04 Warsztaty *Reforma prawa autorskiego*, prowadzenie: Alek Tarkowski, Tomasz Targosz, Krzysztof Siewicz, Barbara Szczepańska. Organizator: Centrum Cyfrowe Projekt: Polska

20–29.04 *Nancy. Wywiad*, autorski projekt taneczny francuskiego choreografa Claude’a Bardouila we współpracy z Magdaleną Popławską. Organizator: Nowy Teatr w Warszawie

28.04 Dzień Wolnej Sztuki

7.05 Nagroda Krytyki Artystycznej im. Jerzego Stajudy, laureaci: Dorota Jarecka i Karol Sienkiewicz; wyróżnienie specjalne: Anda Rottenberg

19.05 Noc Muzeów: Piotr Wyrzykowski, *Emotikon — index emocji i zachowań* — projekcja multimedialna na fasadzie Zachęty; koncert WEF Laptop Orkiestra

21.05 Spotkanie dla osób niewidzących i niesłyszących w MCKiS *Zachęta do zakochania*. Współorganizator: Fundacja Dzieciom „Zdążyć z pomocą”, prowadzenie: Paulina Celińska, Anna Zdzieborska, Katarzyna Guzowska

1.06 Spotkanie podsumowujące projekt w ramach Akademii Orange *Podziel się sztuką*

3.06 *Pięć dotknięć mężczyzny*, pokaz filmów wideo artystów: Kuby Dąbrowskiego, Andrzeja Pakuła, Józefa Robakowskiego, Konrada Smoleńskiego, Jana Szewczyka, w ramach 3. edycji Inicjatywy POMADA; prowadzenie: Karol Radziszewski

29.06 Uroczystość wręczenia medali Gloria Artis profesorom ASP w Warszawie, Jackowi Sempolińskiemu i Grzegorzowi Kowalskiemu, przez Bogdana Zdrojewskiego, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP

3–4.09 Forum *Kultury bez barier*. Spotkania: *W tyglu audio-deskrypcji* oraz *W tyglu napisów dla niesłyszących*. Fundacja Dzieciom „Zdążyć z pomocą”; projekt *Poza ciszą i ciemnością*

6–9.09 *Nancy. Wywiad*, autorski projekt taneczny realizowany przez francuskiego choreografa Claude’a Bardouila we współpracy z Magdaleną Popławską. Organizator: Nowy Teatr w Warszawie

21.09 Szkolenie dla nauczycieli Centrum Edukacji Obywatelskiej, prowadzenie: Zofia Dubowska-Grynberg, Anna Zdzieborska

22–30.09 *Dźwiękowość*, interaktywna instalacja audiowizualna w ramach Małej Warszawskiej Jesieni

23.09 Koncert muzyki współczesnej w ramach Małej Warszawskiej Jesieni, udział: Barbara Zamek-Gliszczyńska, Ewa Liebchen, Urszula Nowakowska, Marcin Wolniewicz, Grzegorz Wierus

26.09 Konferencja dla nauczycieli z prezentacją oferty galerii. Współorganizator: Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń

29.09 Warsztaty muzyczne dla dzieci *Muzyczna kuchnia* w ramach Małej Warszawskiej Jesieni, prowadzenie: Dagna Sadkowska

29.09 Warsztaty muzyczne dla dzieci *Dzikość instrumentów* w ramach Małej Warszawskiej Jesieni, prowadzenie: Michał Górczyński

Laureaci nagrody im. Jerzego Stajudy, Anda Rotenberg (wyróżnienie specjalne), Dorota Jarecka i Karol Sienkiewicz. Fot. Marek Krzyżanek, Agencja Medium

30.09 Spotkanie dla dzieci z astrofizykiem w ramach Małej Warszawskiej Jesieni, prowadzenie: Arkadiusz Olech

6–7.10 Szkolenie dla nauczycieli *Sztuka konceptualna*, udział: Stanisław Welbel, *Sztuka konceptualna*; Magdalena Duraj, *Poezja konkretna — konkretne pomysły — warsztaty*; Agnieszka Szwachła, *Interpretowanie poprzez działanie — warsztaty*; Joanna Kinowska, *Fotografia w konceptualizmie. Pomysł na działanie, dzieło, zdjęcie. Sam pomysł — wykład i warsztat*; Agnieszka Pajęczkowska (Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”), *Fotograficzne patrzenie, fotograficzne myślenie* — warsztat. Współorganizator: Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń

10.10 Pokaz filmu dla dzieci i młodzieży *Karla i Jonas*, reż. Charlotte Sachs Bostrup, Dania, 2010, 85 min. Współorganizator: Ambasada Danii

16.10 Akcja Krzysztofa Żwirblisa *Muzeum społeczne, Ochota*

19.10 Warsztaty plastyczne dla dzieci z Hervé Tulletem

13.11 Życie w architekturze, publiczna prezentacja projektów nominowanych w konkursie miesięcznika „Architektura-Murator”

16.11 Gala Igor Zabel Award for Culture and Theory 2012.

21.11 Pokaz filmu animowanego dla dzieci *Opowieść o dwóch komarach*, reż. Jannik Hastrup, Flemming Quist Møller, Dania, 2007, 79 min. Współorganizator: Ambasada Danii

27.11 Pokaz filmu *MS 101* i spotkanie z autorami, Karolem Radziszewskim i Wojciechem Szymańskim

29.11 Dyskusja *Udostępnianie przestrzennych dzieł sztuki przez dotyk*

30.11–1.12 WEFCON 2012. Konferencja, dyskusje, prezentacje, koncerty, udział: Grzegorz Bojanek, Mateusz Bąkała, Jarek Grzesica, Gold Plated Face & Artur Endler, Maciej Polański, Mateusz Tracz, Jacek Szymczak, Borys Stokalski, Roch Forowicz, Katarzyna Szymielewicz, Mariusz Adamiak, Krzysztof Cybulski, Snow Crash Trio. Współorganizator: Fundacja Sztuka i Technologia

14–15.12 Szkolenie dla nauczycieli *Popkultura i historia a sztuka współczesna*, udział: dr Iwona Kurz, *[Nie]przedstawianie Zagłady w sztukach wizualnych po 1989 roku*; Karolina Iwańczyk, *Piotr Uklański. Czterdzieści i cztery* — oprowadzanie po wystawie z wprowadzeniem o twórczości artysty; Katarzyna Kucharska, *Sztuka rozlicza [zalicza?] historię*; Monika Różalska, prezentacja projektu *Noc w galerii* Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej; Agnieszka Szwachła, *Interpretowanie poprzez działanie — warsztaty*; Anna Zdzieborska, *Archiwum jako źródło inspiracji artystycznej. Dzieło sztuki jako inspiracja do zajęć*; Małgorzata Glinka, *Pop kultury miejsce w historii. Rola sztuki współczesnej w nauczaniu na przykładzie historii*. Współorganizator: Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń

16.12 Performans grupy Laboratorium 13 *nie:wiadomo 121612* w 90. rocznicę zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza

21–30.12 Instalacja dźwiękowa Szczepana Orłowskiego i Jacka Szczepanka *Implodzja*

IGC
AW
CU
TH

IGOR ZABEL AWARD FOR CULTURE AND THEORY 2012

Zachęta gościła ceremonię wręczenia prestiżowej *Igor Zabel Award for Culture and Theory 2012*. Nagrodę przyznaje co dwa lata Fundacja ERSTE we współpracy z Igor Zabel Association for Culture and Theory. Laureatką nagrody w 2012 została Suzana Milevska — historyczka sztuki, kuratorka oraz teoretyczka sztuki i kultury wizualnej ze Skopje w Macedonii. Wieczorną galę poprzedziła konferencja naukowa, w której udział wzięli historycy, teoretycy i krytycy sztuki z Europy. 16.11.12

Rafał Milach. 7 pokoi

24 lutego – 1 kwietnia

JEDEN Z BOHATERÓW najnowszego cyklu Rafała Milacha 7 pokoi mówi, że tym, co najbardziej lubi w Rosji, jest on sam. W warszawskiej Zachęcie przekonujemy się, że tym, co najbardziej lubi Milach, są jego bohaterowie.

[...] bohaterami 7 Pokoi stały się trzy miasta — Moskwa, Jekaterynburg i Krasnojarsk oraz osiem mieszkających w nich osób. Dobór bohaterów — choć był zupełnie przypadkowy — oddaje przekrój społeczny. [...]

Fotograf nie próbuje dokumentować życia swoich bohaterów, a raczej, jak sam mówi „oddać wrażenie”. Wrażenie osoby, jej charakteru, życia. [...]

Jego zdjęcia, choć kompozycyjnie dopracowane, mają w sobie coś z fotografii rodzinnych. Są w nich bliskość i intymność; wymagający długiej pracy sposób towarzyszenia portretowanemu.

Katarzyna Ziółkowska-Banak, *Siedem pokoi w jednym kraju*, „Art & Business” 2012, nr 2–3, s. 60–61

NIE JEST to obojętny dokumentalny zapis, lecz, co często podkreśla się w przypadku Milacha, zmiękczone spojrzenie fotografa, subtelne zbliżenie do swoich postaci. To opowieść dla znajomego, ale opowieść przerwana w pewnym momencie, niedokończona. Prywatne losy w kontekście publicznym, również politycznym. [...]

Wystawa jest interesująca, ale w całości coś przeszkadza. Może to zbyt duża różnorodność, zrozumiała jedynie do pewnego stopnia. Pokazuje ona ważność, tworzy hierarchie, pozwala ciekawie budować tożsamości przy odczytaniu poszczególnych prac. Lecz następuje przekroczenie, otacza nas zbyt dużo elementów. [...]

Projekt jest bardzo interesujący, niestety delikatnie zawodzi sposób jego prezentacji.

Justyna Ryczek, *Własne miejsca do życia — prywatne opowieści o Rosji*, „Format” 2012, nr 63, s. 37–38

7 POKOI to wystawa niezwykła. Artyście udaje się uchwycić mikromoment, w których narratorzy wszystkich historii odsłaniają swoje prawdziwe „ja”, ze wszystkimi smutkami, niepokojami, radościami. Nie jest ono związane z historią czy

polityką kraju, w którym żyją. Każdy z nich poszukuje wentylu bezpieczeństwa, który pozwoli oswoić im indywidualne „tu i teraz”. Milachowi udało się za pomocą doskonałej estetyki zdjęć pokazać to, czego nie opowiedzą podręczniki z historii, mianowicie rosyjską codzienność, która niewiele odbiega od polskiej rzeczywistości, gdzie każdy próbuje ją po swojemu udomowić. Artysta wycina z opisywanego środowiska bardzo trafny i wbrew pozorom obiektywny portret Rosji, która nie powinna być tylko i wyłącznie kojarzona ze Związkiem Radzieckim, Putinem i srogim klimatem.

Zuzanna Sokółowska, *A to Rosja właśnie!*, „Magazyn O.pl”, 22.03.2012, <http://magazyn.o.pl/2012/zuzanna-sokolowska-a-to-rosja-wlasnie/> [dostęp 31.01.2013]

Ziemie podwójnie odzyskane. Bogdan Łopieński, Andrzej Tobis, Krzysztof Żwirblis

2 marca–13 kwietnia

BEZPOŚREDNIO do określania „ziem odzyskanych” odnieść można historyczne zdjęcia z Elbląga, miasta o skomplikowanej historii. Stanowią one wyraz fascynacji Bogdana Łopieńskiego zasięgiem i efektami I Biennale Form Przestrzennych z 1965 roku, inicjatywy związanej z „zagospodarowaniem kulturalnym Ziem Zachodnich i Północnych”, pod hasłem sojuszu świata pracy z kulturą i sztuką. Z pomocą robotników w zakładach metalurgicznych Zamech powstały przestrzenne realizacje artystów tej miary co Henryk Stażewski, Zbigniew Dłubak, Edward Krasiński. Artyści mogli próbować różnorodnych form i materiałów, a miasto zyskiwało muzeum sztuki współczesnej — otwartą galerię, nowy wizerunek. [...]

W kontekście pozostałych dwóch projektów i tematu wystawy w Zachęcie interesujący jest tu wymiar owego „patriotyzmu lokalnego” — a więc czegoś, co wspólne, co dotyczy wszystkich i w jakiś sposób ich charakteryzuje, znaczy, określa.

[...] w swoim wielowątkowym projekcie *Muzeum społecznego* Krzysztof Żwirblis jako reżyser czy inspirator tego procesu naprowadza mieszkańców wybranych fragmentów Warszawy i Lublina na te elementy, również artystyczne, wokół których można budować. Nie tyle bada czy odkrywa struktury, dzięki którym lokalne społeczności organizują swoje postrzeganie i rozumienie ich miejsca, ile namawia do

połączenia sił w zbudowaniu wspólnych więzi powodujących, że to konkretne miejsce uznają rzeczywiście za własne. [...]

Jeszcze inny rodzaj odzyskiwania terytorium zawieszono, niczyjego, nieokreślonego, ukazuje Andrzej Tobis w *Cykle A–Z (Gabloty edukacyjne)*. Polsko-niemiecki słownik z 1954 i jego przewrotne zobrazowanie na zmieniającym się Śląsku to nie tylko absurdy językowe, jakie spotykamy dziś choćby w tłumaczu Google'a. Poza społeczno-obyczajowym kontekstem i historycznymi konotacjami zdjęcia Tobisa niosą w sobie ostrzeżenie przed jednoznacznym opisywaniem świata za pomocą słów, przed nazwami, które mogą przybrać nieoczekiwane, nie tylko komiczne desygnaty.

Zofia Ratajska, *Odzyskiwanie właściwości*, „Exit” 2012, s. 6106

I BIENNALE Form Przestrzennych w Elblągu (1965) — jedno z najważniejszych wydarzeń w historii polskiej rzeźby współczesnej, dziś nieco zapomniane. Pytanie: jak je odzyskać? Czy wystarczy pokazać je na zdjęciach? Jaką fotografią i w jaki sposób najlepiej się posłużyć? Problemy te rozstrzygnęli twórcy wystawy *Ziemię podwójne odzyskane*. Niestety, niezbyt szczęśliwie.

Biennale poświęcono jedną z trzech części ekspozycji — widzimy je w pracach Bogdana Łopieńskiego (ur. 1934). Samo „odzyskiwanie” zachodzi tu na kilku poziomach. Pierwszy to poziom pamięci: zdarzenie sprzed blisko pół wieku i jego uczestnicy. Fotografia przywołuje ich spojrzenia i gesty — najbardziej ulotne detale przeszłości. [...]

Po pierwsze, chodziło o odzyskanie sztuki dla społeczeństwa — o sztukę, która opuści elitarny świat galerii, by zmieniać życiową przestrzeń i kształtować świadomość zwykłych ludzi. [...]

Po drugie, chodziło o podmiotowość klasy robotniczej — o jej odzyskanie dla sfery kultury poprzez wprowadzenie w nowy (wyższy?) wymiar sztuki. [...]

Po trzecie, odzyskiwanie miało wymiar polityczny: ziemię odzyskane w sensie terytorialnym potrzebowały nowej tożsamości, aby przykryć tożsamość historyczną. [...] Rzeźby doskonale spełniały to zadanie — pod względem ideologicznym były dla władzy bezpieczne, a zarazem tworzyły wrażenie postępu i nowoczesności.

Iwo Zmyślony, *Odzyskane czy z odzysku? Elbląskie biennale w Zachęcie*, „obieg.pl”, 9.05.2012, <http://obieg.pl/teksty/24409> [dostęp 31.01.2013]

Nowa rzeźba?

9 marca–13 maja

WYSTAWA W ZACHĘCIE pokazuje dzieła ósemki artystów młodszego pokolenia. Mimo odmiennych postaw wszystkich tych twórców łączy odwoływanie się do dziedzictwa XX-wiecznego modernizmu, od eksperymentów pierwszych awangard, po lata 70. ubiegłego stulecia. [...]

Próżno w Zachęcie szukać jakis ideologicznych deklaracji, politycznego czy społecznego zaangażowania. [...]

Obszar swobody pozostawiony odbiorcy nie oznacza, że wystawa ogranicza się wyłącznie do estetycznych (niektórzy zapewne powiedzieliby: antyestetycznych) zabaw. Wręcz przeciwnie. Zebrana tu twórczość niejednokrotnie odwołuje się do ważnych tradycji artystycznych, z wpisanymi w nie poglądami, opiniami, ideologiami. Wreszcie wiele tu odniesień do tego, co można nazwać wizualną ikonosferą tego czasu, przeszłości, do której dziś powracamy. [...]

Zaskakiwać może nostalgiczny ton prac zgromadzonych w Zachęcie. To jedynie ślady, ruiny przeszłości. [...]

Jednak modernistyczna utopia bezpowrotnie odeszła, przyszedł czas neoliberalizmu w ekonomii i postmodernizmu w architekturze. Kultu indywidualizmu, zysku i ciągłych powrotów do tradycji.

Piotr Kosiewski, *Tańczące schody*, „Tygodnik Powszechny”, 22.04.2012, nr 17, s. 34

TA WYSTAWA przypomina magazyn na zapleczu teatru — gromada niezbyt funkcjonalnych i niezbyt ładnych przedmiotów, które są przydatne, jeśli wypełniają miejsce w jakiejś fikcyjnej przestrzeni. [...]

To, co jest nowego w zgromadzonych w Zachęcie przedmiotach, to brak treści czy raczej brak łatwo rozpoznawalnych treści ujmowanych w kategorii polityki, płci, tożsamości. [...]

Daleka jestem od zachwyty, sensy wydają się ażurowe jak użyta tu wielokrotnie druciana krata. [...]

A jednak kupuję to połączenie, nie potrzebuję żelaznej logiki, wystarczy mi logika tektury. „Niepotrzebne przedmioty” zgromadzone w Zachęcie cieszą mnie tym, że są zbyteczne, że — prócz rzeźby Sosnowskiej — wyłamują się z logiki dziejów. Wyzbyte są przy tym także zobowiązań społecznych: nie pogłębiają wiedzy, nie poszerzają pola walki, nie aktywizują obywateli przez sztukę. Trudno, nie będę udawać, bardzo mi się ta ich bezinteresowność podoba.

Dorota Jarecka, *Bezinteresowny powrót trzeciego wymiaru*, „Gazeta Wyborcza”, 12.03.2012, nr 60

JEŚLI WIERZYĆ kuratorom Zachęty, należy ją sytuować gdzieś między scenografią, dizajnem i architekturą. Ważniejsze od związku artysty z materiałem stają się tutaj formalne nawiązania do tradycji modernistycznej — z naciskiem na Bauhaus, konstruktywizm oraz sztukę dekoracyjną lat 60. [...]

Tak czy inaczej, rzeźba to przestrzeń. Przypominają o tym przestronne i jasne sale Zachęty, które doskonale wydobywają swoiste własności obiektów — nic tu się nie gubi, żaden kolor czy forma — wszystko na swoim miejscu. [...]

Całość imponuje bogactwem form i treści. *Must see* dla każdego, kto bywa w warszawskich galeriach. Ale co takiego te wszystkie prace łączy? Czego się dowiemy na temat nowej rzeźby? Chyba tego tylko, że wciąż jest przestrzenna. Bo poza tym przestała być tym, czym była — stała się mozaiką, instalacją, obiektem minimalnym, postdizajnem, environmentem. W odróżnieniu od rzeźby tradycyjnej bardziej niż przez materię działa poprzez język.

Iwo Zmysłony, *Nowa rzeźba w Zachęcie*, „Dwutygodnik”, 5.04.2012, <http://www.dwutygodnik.com/artukul/3281-nowa-rzezba-w-zachecie> [dostęp 31.01.2013]

Emotikon. Robert Rumas & Piotr Wyrzykowski

13 kwietnia–20 maja

ROBERT RUMAS i **Piotr Wyrzykowski**, dwaj artyści znani z bolesnych obserwacji i ciętych uwag na temat politycznej i społecznej rzeczywistości, opowiedzieli o swojej wędrówce wokół Morza Czarnego. Ich wystawa *Emotikon* w Zachęcie to ciesząca się dużym powodzeniem barwna opowieść o odległych egzotycznych krainach i ich mieszkańcach. [...]

To jest magiczna podróż. Emocje, które jej towarzyszą, doskonale oddaje scenografia wystawy. Na przykład ekrany z filmem o tureckich szewcach wystają ze ściany zbudowanej z pustych pudełek po butach. Monitor z imamem wisi naprzeciw ażurowej ścianki w orientalne wzory. Charyzmatycznego Elvisa Cygana oglądamy, siedząc wygodnie na kanapach takich, jakie stoją w salonach romskich domów. Emocje muszą udzielać się także widzom. Emocje — dodajmy — budujące. Nawet Cygan opowiadający o ciężkiej doli swego ludu budzi w nas pozytywne uczucia, kiedy kołyszając się, gra na gitarze *All Right Mama*. [...]

Piotr Wyrzykowski i Robert Rumas dojrzewali w komunizmie. To doświadczenie nieusuwalne. Nic się nie da na nie porazić. Obywatele czerwonego raję, zamknięci jak w klatce, marzyli

o dalekich wyprawach. Dotyku inności niosącego jakiegokolwiek przecucie, że świat jest jednak różnorodny, składa się z różnych układanek, jest barwniejszy od szarej nudy blokowiska.

Marek Staszyc, *Elvis Romano jest dumnym Cyganem*, „obieg.pl”, 8.05.2012, <http://obieg.pl/prezentacje/24862> [dostęp 31.01.2013]

W WARSZAWSKIEJ ZACHĘCIE wystawa *Emotikon* Roberta Rumas i Piotra Wyrzykowskiego. Artyści, tworząc aranżację ekspozycji, spojrzeli na sale galeryjne jak na klatki taśmy filmowej, która podlega cięciom i montażowi. Każda z instalacji stanowi oddzielną narracyjną całość, ale wszystkie razem stają się zmontowanym materiałem audiowizualnym.

W centrum uwagi. Zobacz, zapisz, zapamiętaj, „Film” 2012, nr 5, s. 4

Sztuka wszędzie. Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie 1904–1944

4 czerwca–26 sierpnia

W **ZACHĘCIE** zobaczymy, jak w pierwszej połowie XX wieku w Polsce przenikały się sztuka i życie. [...]

Miejscem, gdzie sztuki programowo nie dzielono na „czystą” i „użytkową” była warszawska Szkoła Sztuk Pięknych, założona w 1904 roku jako uczelnia prywatna, od 1923 funkcjonująca pod zarządem odrodzonego państwa — bezpośrednio poprzedniczka obecnej ASP. Już wtedy przykładano tam szczególną wagę do sztuki stosowanej i wdrażania wypracowanych wzorców do produkcji. [...]

Na wystawie w Zachęcie, przygotowanej przez kuratorkę Marylę Sitkowską, szczególne miejsce zajmują projekty i dzieła do dziś obecne w przestrzeni miasta, jak pomnik Lotnika czy Świątynia Opatrzności. Sporo jest prac z dziedziny reklamy (plakaty, ulotki, szyldy i dekoracje witryn) i grafiki książkowej.

Agnieszka Kowalska, *Akademia blisko życia*, „Gazeta Wyborcza”, 1.06.2012, nr 127

W 2004 ROKU w Zachęcie miała miejsce wystawa *Powinność i bunt*, poświęcona stołecznej Akademii Sztuk Pięknych od 1944 roku po współczesność. Teraz mamy okazję poznać dzieje jej bezpośredniej poprzedniczki.

Warszawską Szkołę Sztuk Pięknych otwarto 17 marca 1904 roku. Była to prywatna uczelnia, a wśród nauczycieli znaleźli

się wybitni przedstawiciele Młodej Polski: Xawery Dunikowski, Konrad Krzyżanowski, Ferdynand Ruszczyc, Kazimierz Stabrowski i Karol Tichy. Powołanie Szkoły to jeden z przykładów ówczesnej samoorganizacji polskiego społeczeństwa, budowania własnych instytucji poza strukturami stworzonymi przez zaborców. [...]

W Zachęcie ciekawie ukazano ówczesną artystyczną obyczajowość, jak słynne bale kostiumowe czy wystawienia szopek, ale też — co ważniejsze — pokazano niezwykłą różnorodność postaw artystycznych funkcjonujących w jej kręgu, rozmaite związki artystyczne, wreszcie indywidualności z nią związane. [...]

Wystawa w Zachęcie pokazuje także uwikłania polityczne i ideologiczne Szkoły. Wielu z jej wykładowców było związanych z obozem rządowym, ale to studenci tej szkoły w 1934 roku utworzyli silnie lewicowe i związane z KPP ugrupowanie Czapka Frygijka oraz związani byli z redakcją powołanego rok później satyrycznego, antysanacyjnego pisma „Szpilki”. To w jej kręgu powstawały plakaty zachęcające do głosowania na BBWR w wyborach 1930 roku oraz na rządowy Obóz Zjednoczenia Narodowego, ale też w Szkole nie było przyzwolenia na nasilające się w latach 30. antysemickie tendencje. W odróżnieniu od wielu uczelni, tu nie wprowadzano „getta ławkowego”, a jej absolwentami byli m.in. wybitni malarze, bracia Efraim i Menasze Seidenbeutelowie.

Piotr Kosiewski, *Sztuka wszędzie*, „Tygodnik Powszechny”, 19.08.2012, nr 34

TO JEDNA z takich wystaw, które odmieniają stan naszej wiedzy i budują historię. Sztuka wszędzie ujawnia wielkie, jak sam tytuł wskazuje, ambicje środowiska warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, pragnącego i, co ważniejsze, potrafiącego kształtować całe obszary kultury wizualnej swoich czasów. [...]

Warto było poczekać, bo jej efekt jest wręcz spektakularny. [...]

Owo czterdziestolecie, podsumowane prezentacją w salach Zachęty i imponującym katalogiem, który jej towarzyszy, to niemalże cud nad Wisłą. A co więcej jednoznacznie pokazuje, że oblicze sztuki dwudziestolecia międzywojennego zostało ukształtowane w warszawskiej ASP.

Bogusław Deptuła, *Jedyna taka akademia*, „Art & Business”, 2012, nr 7–8, s. 76–81

TYTUŁOWE HASŁO dotyczy związków sztuka-państwo (pawilon narodowy na międzynarodowej wystawie), zmiany otoczenia człowieka wskutek dobrego wzornictwa i sztuki monumentalnej oraz wreszcie politycznych uwikłań plastyków (studentów i pedagogów). [...]

Choć takie dokumentacyjne odsłony wystawy są przecież kompetentne i wartościowe, o wiele ciekawiej prezentuje się część problemowa — ta, w której padają pytania o tytułową wszechobecność sztuki, czyli o rozmaite postaci, pod jakimi przenikała ona poza mury Akademii (a właściwie Szkoły Sztuk Pięknych). [...]

Wszechobecność sztuki ukazano głównie przez rozległość działań projektowych, od reklamy do monumentalnych mozaik i panneau, od okładek i typografii książek (prace grafików: Edmunda Bartłomiejczyka, Władysława Daszewskiego, Ludwika Gardowskiego) do wizualizacji Świątyni Opatrzności Bożej autorstwa architekta Bohdana Pniewskiego; od scenografii, wykładanej przez Wincenta Drabika (ucznia Mehoffera) i wspomnianego już Daszewskiego, do projektów wnętrz polskich transatlantyków M/S „Piłsudski” i M/S „Batory”, gdzie hasło „Sztuka wszędzie” znalazło chyba najbardziej namacalny wymiar, obejmując wystrój salonu, kaplicy, jadalni i palarni, a nawet naczyń i karty dań (!), zarówno pasażerów I, jak i III klasy.

Piotr Słodkowski, *Sztuka, wzornictwo i polityka*, „Arteon” 2012, nr 8

THE ART EVERYWHERE exhibition at the Zachęta National Gallery of Art poses questions about the process of making products intended for mass consumption. Exploring the history of the Academy of Fine Arts in Warsaw from the school's foundation in 1904 to the outbreak of World War II, the exhibition delivers an insight into the interplay between art and everyday life before the war. [...]

The exhibition comprises a selection of examples to show that, just as the title says, art is indeed everywhere, from homes to theaters to stores, revealing itself in set designs, shop windows, monuments, matchboxes, fonts, posters, flyers and advertisements.

M. R., *Exhibitions — the buzz*, „The Warsaw Voice”, July 2012

Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990

14 września–18 listopada

ROZPOCZYNAJĄC ZWIEDZANIE wystawy *Nieprzekupne oko* w warszawskiej Zachęcie, trudno nie zauważyć *Żółtej rzeźby pocztowej* Robina Klassnika. To masywna drewniana skrzynia

wypełniona najróżniejszymi przedmiotami — wszystkie w kolorze żółtym. Te drobiazgi przychodziły do Klassnika pocztą z całego świata, sześć szpilek żółtej nici przysłał mu Jarosław Kozłowski. Kilka lat później Kozłowski zaprosił Klassnika do Galerii Akumulatory 2. W odpowiedzi na zaproszenie żółta rzeźba miała znaleźć się w całości w Polsce. Każdy z jej elementów przychodził do galerii pocztą w osobnej paczce. A kiedy wszystko było już na miejscu, do poznania przyjechał sam autor, aby zaaranżować obiekty. [...]

Forma *Żółtej rzeźby pocztowej* odbija w pewnym sensie całość ekspozycji. To zbiór wielu przedmiotów od osób z całego świata. Nie wszystkie obiekty zmieściły się w wyznaczonych ramach, skrzynia scala je pod względem kolorystycznym, a wystawa historycznym. Ilość zgromadzonego przez Jarosława Kozłowskiego i prezentowanego w Zachęcie materiału jest imponująca (prace 77 artystów), dla odwiedzających wystawę może być wręcz przytłaczająca. [...]

Tytuł wystawy, jak i wątki podnoszone w rozmowie współkuratorki Bożeny Czubak z Jarosławem Kozłowskim, opublikowanej w katalogu, nawiązują do kwestii niezależności (instytucjonalnej i wizualnej). Kuratorzy dokładnie wyjaśniają szczegóły historycznej współpracy galerii z organizacją studencką: formę i wysokość dofinansowań, zasięg cenzury. To niewątpliwie skutek zarzutów dotyczących polityczno-ekonomicznego „uwikłania” artystów i nieoficjalnych instytucji lat siedemdziesiątych. Jednak czy jest to nadal tematem dyskusji?

Wiktoria Szczupacka, *Sieć w pułapce archiwum. „Nieprzekupne oko” w Zachęcie*, „obieg.pl”, 6.12.2012, <http://obieg.pl/teksty/26950> [dostęp 30.01.2013]

IN EVERYDAY English, a catalogue of errors is a colloquial phrase used to express disappointment with or disapproval of anything or event littered with mistakes. However, in the art world, catalogues have the more literal sense of the publications accompanying exhibitions: how then might we understand a catalogue of errors in an artistic context? The reference to art in general, and to this exhibition in particular, is made even more direct in this case since *Catalogue of Errors* is also the title of a piece from 1976/77 that John Hilliard has in an exhibition at the Zachęta National Gallery of Art.

From the perspective of this retrospective exhibition on the work of Poznań’s Akumulatory 2 Gallery — which sought to outmaneuver the over — restrictive system of communist power through an alternative or anti-logic of art — it would seem

plausible that a catalogue of errors could be used in a provocatively ambiguous, or even celebratory sense.

[...] the lecture will explore the relations between the practice of photography and the ways in which we perceive and understand the world.

John Hilliard: *The Catalogues of Errors*, „The Warsaw Voice”, November 2012

Huls

28 września–11 listopada

ZACHĘTA OTWORZYŁA właśnie wystawę *Huls*, która pokazuje różne formy artystycznego chuligaństwa — od subtelnych po niekontrolowane wybuchy agresji. Wernisażowi towarzyszyły ostre, surowe dźwięki grupy BNNT, która w holu głównym Zachęty dała koncert, idealnie zgrywając się z atmosferą wystawy.

Monika Tomkiel, *Galerijna OBIEGÓwka*, „obieg.pl”, 06.12.2012, <http://www.obieg.pl/teksty/26623> [dostęp 30.01.2013]

WSPÓŁCZESNA SZTUKA chuliganami stoi. Z jednej strony rozrabiają na politycznych demonstracjach w Kairze czy Moskwie. Z drugiej — psocą też w galeriach i muzeach, wnosząc do nich ducha anarchii.

[...] świat sztuki potrzebuje artystycznych chuliganów jak powietrza. To oni dostarczają publiczności, kolekcjonerom, kuratorom, a przede wszystkim samym instytucjom (muzeom, galeriom) nowych pomysłów, wyzwani, ekscytujących doświadczeń.

Ich łobuzerskie psikusy są niewygodne, drażniące, wprawiają w zakłopotanie, wywołują niepokój. Poznajcie tych miejskich partyzantów: David Adamo, Olaf Brzeski, Klara Lidén, Joris van de Moortel, Ahmet Ögüt, Ariel Schlesinger, Konrad Smoleński i Satoru Tamura. Ostrzegam, zwiedzając wystawę *Huls* w Zachęcie, proszę zachować szczególną ostrożność! Ci panowie naprawdę nie żartują.

Jacek Tomczuk, *Proszę zachować ostrożność*, „Sukces”, 2012, nr 11

KONRAD SMOLEŃSKI w Zachęcie pokazuje niewiele, ale to „niewiele” sporo znaczy. Artysta tu i ówdzie porozstawiał zdezcelowane kosze na śmieci, złowrogo się kojarzące, jeśli przypomnieć sobie zamachy terrorystyczne w Londynie i Madrycie. Kiedy więc w pełnej zwiedzających sali z koszy nagle zaczął wydostawać

się gęsty dym, efekt był uderzający. Ludzie w popłochu szukali wyjścia, nerwowo wystukiwali numer 112. Zrobiło się niebezpiecznie, sztuka pokazała zęby.

Alek Hudzik, *Chuligani sztuki*, „Exklusiv”, 2012, nr 10

THIS FASCINATING new exhibition attempts to answer whether young artists can afford to be hooligans, and whether a fascination with damage or destruction is part of the path to revolutionary change or just an artistic strategy to improve popularity.

David Ingham, *Violent Art?*, „Warsaw Business Journal”, 14.10.2012, nr 40

Marlene Dumas. Miłość nie ma z tym nic wspólnego

5 października–14 listopada

OTWIERANA W PIĄTEK w Zachęcie wystawa Marlene Dumas będzie pierwszą prezentacją jej dorobku w Polsce (nie licząc epizodycznego udziału w 1981 roku w II Triennale Rysunku we Wrocławiu). Nie jest to wyczerpująca retrospektywa, ale przygotowany we współpracy z artystką pokaz kilku wątków z jej bogatego dorobku. [...]

Tytuł wystawy — *Miłość nie ma z tym nic wspólnego* — pochodzi od jednej z jej najwcześniejszych prac i w pewien sposób trafnie puentuje całą jej twórczość.

W malarstwie Marlene Dumas obecne są: polityka i feminizm, cytaty z filmu i historii sztuki, miłość i nienawiść, czułość i okrucieństwo, niewinność i wina, świętość i bluźnierstwo, seks i śmierć, erotyzm i pornografia. „Obrazy wieszane grupami, często wchodzą ze sobą w dialog, a nawet w gwałtowne konflikty, choć pomiędzy nimi jest ogromna biała ściana czy pusta przestrzeń.

Agnieszka Kowalska, *Seks i śmierć*, „Gazeta Wyborcza”, 5.10.2012, nr 233

ART&BUSINESS: Women in art — it’s easy or hard?

Marlene Dumas: [...] Kiedyś żartowałam, mówiąc, że maluję, bo jestem kobietą. A tak serio, dochodzę do sześćdziesiątki, jestem z pokolenia Jennifer Holmes, Barbary Kruger. W RPA nie było tak, że kobiety i mężczyźni musieli ze sobą konkurować. Po prostu robiliśmy sztukę, nie zastanawialiśmy się nad podziałami.

Lubię śmiać się z siebie, „Art & Business”, 2012, nr 11, s. 74–79

MARLENE DUMAS: Ta wystawa do dla mnie wielka radość. Nie jest to zupełnie nowy pokaz, raczej podróż w czasie. Mam ambiwalentny stosunek do retrospektyw — są bardzo wyczerpujące. Mam wrażenie, że wciąż nie doszłam do siebie po ostatniej w USA, a już zaczęłam pracować nad kolejną, którą będzie można oglądać w Stedelijk Museum w Amsterdamie i w Tate Modern w Londynie. Retrospektywy polegają na nieustannym patrzeniu za siebie i zastanawianiu się: co zrobiłam, kim byłam, kiedy to robiłam, dlaczego itd. Niektóre okresy swojej twórczości lubię bardziej, inne mniej, a i to zmienia się w czasie.

Rozmowa Katarzyny Bajarskiej z Marlene Dumas, *Jak wyglądam, kiedy na mnie patrzysz*,

„Dwutygodnik.com”, 30.10.2012, <http://www.dwutygodnik.com/artykul/4045-jak-wygladam-kiedy-na-mnie-patrzysz> [dostęp 30.01.2013]

THE WORK of Marlene Dumas, a brilliant painter from South Africa, stirs controversy wherever it is exhibited. *The Love Hasn’t Got Anything to Do With It* exhibition at the Zachęta gallery in Warsaw is the first time her paintings are being shown in Poland.

Rather than a comprehensive retrospective, the exhibition delivers an overview of several themes pursued by the artist. Dumas herself helps put the exhibition in her early work, including drawings and collages from the early 1980s. Her more recent paintings are featured as well. The exhibition’s title, borrowed from one of Dumas’ earliest works, can be read as a commentary on her entire oeuvre.

Love It or Loathe It, „The Warsaw Voice”, November 2012

Anna Molska. Szósty kontynent

23 listopada 2012–3 lutego 2013

ANNA MOLSKA to artystka, która nie wypowiada się często, ale jak coś powie, to już powie. Molska, wunderkind warszawskiej Kowalni, to piekielnie zdolna autorka i nie ma w zwyczaju robić rzeczy banalnych. [...]

W najnowszym projekcie wybiera się jeszcze dalej — konkretnie na koniec świata, na Szósty Kontynent, czyli Antarktydę. Artystka podąża tam śladami swojego dziadka, profesora Janusza Molskiego, który w latach 50. XX wieku brał udział w jednej z pierwszych polskich wypraw badawczych na lodowe pustkowie Południa. Praca Molskiej powstała na skrzyżowaniu różnych tropów: nauki i literatury przygodowej, dokumentów

i wyobraźni, archiwalnych przeźroczy, ścinków filmów dokumentalnych, wideo, rzeźby i galeryjnej instalacji.

Stach Szablowski, *Szablowski poleca*, „Ekstrem” 2012, nr 11, s. 73.

NAJNOWSZY PROJEKT Anny Molskiej to podróż na południowy kraniec świata — zagadkowy i wciąż niezbadany „szósty kontynent”. [...]

Na [...] wystawie *Szósty kontynent* zestawia ona ze sobą rzeźbę, instalację i trzykanałową projekcję wideo. Przygląda się grupie polskich polarników zamkniętych w klaustrofobicznej przestrzeni stacji badawczej.

„Gazeta Wyborcza — Co jest grane”, 23.11.2012, nr 274

SKUTE LODEM miasto i srogie minusy na termometrze to dobre ramy dla wystawy *Szósty kontynent*. Nagłe roztopy — pęknięcie zmarzliny, ciurkanie wody, porywy wiatru — tworzą bowiem idealną korespondencję do kadrów z trzykanałowej wideoinstalacji, centralnego punktu ekspozycji, na którą składają się również eksperymentalna rzeźba i wydzielona przestrzeń parteru, funkcjonująca w zamyśle jako osaczający widza pasaż między wejściową jasną salą i funkcjonalną salą kinową. Ta rzeźba to misterna konstrukcja ze szklanych półek i kryształowej zastawy. Skrzy się i mieni, ale wygląda prawie normalnie, niczym ekstrawagancka etażerka.

Lidia Pańków, *Wewnętrzny kontynent*, „Dwutygodnik”, <http://www.dwutygodnik.com/artykul/4248-wewnetrzny-kontynent.html> [dostęp 30.01.2013]

Piotr Uklański. Czterdzieści i cztery

10 grudnia 2012–17 lutego 2013

NA TEJ wystawie jest głośno i zapewne będzie o niej głośno. [...]

Wczoraj podpatrywaliśmy ostatnie przygotowania do wernisażu. Od drzwi witał łomot hiphopowej muzyki. Bo Piotr Uklański część galerii zamienił w dyskotekowy parkiet. Nie tylko znów zdecydował się pokazać w Zachęcie *Nazistów*, ale zrobił to w znacznie mocniejszy sposób. Wizerunkami aktorów, którzy wcieli się w role niemieckich oficerów z okresu II wojny światowej, wytapetował całą salę narodowej galerii. Na podłodze umieścił inną słynną pracę z 1996 roku, *Dance Floor*, czyli migający kolorowymi światłami dyskotekowy parkiet. Na *Nazistach*

powiesił jeszcze ogromnego polskiego orła ze styropianu, a całą instalację nazwał *Polska Über Alles*. I dodał do tego głośną hiphopową muzykę — W końcu Polacy wygrali wojnę! Tak czy nie?! — śmieje się Uklański.

Agnieszka Kowalska, *Naziści wracają do Zachęty*, „Gazeta Wyborcza”, 10.12.2012, nr 288

NA WYSTAWIE w Zachęcie Piotr Uklański mocuje się z polskością, tożsamością, władzą i popkulturą. [...]

To żart, zabawa, drwina z symboli — narodowych i popkulturowych? A może szydercza zachęta dla Daniela Olbrychskiego, żeby jeszcze raz pociął *Nazistów* szablą, znów przysparzając Uklańskiemu splendoru? [...]

Znani aktorzy pojawiają się na tapecie jeszcze raz w *Por-nosobowótórach*. Uklański okleił ścianę pornograficznymi fotosami (skopiowanymi z gazet i sieci) zwykłych ludzi, uderzająco podobnych do gwiazd popkultury — polskich i obcych. [...]

Uklański prowokuje pytanie o to, czy faktycznym stręczycielem i pornografem nie jest tu widz. Wystawa jest teatrem reżysera totalnego. Uklański wciąga widza w swoją narrację i zmusza do przekroczenia granicy, która oddziela odbiorcę od artysty, sztukę od życia prywatnego. [...]

Czterdzieści i cztery jest opowieścią o uwodzeniu. Nie tylko o uwodzicielskiej sile wizerunku nazistowskich zbrodniarzy, którzy przepoczwarzyli się w ikony współczesnego kina.

Cezary Polak, *Dyskoteka z esesmenami*, „Dziennik — Gazeta Prawna”, 26.12.2012, nr 248, s. 44

WYSTAWA PIOTRA Uklańskiego w warszawskiej Zachęcie nosi tytuł *Czterdzieści i cztery*. Zapowiada urodziny artysty, który nie przestaje grać z publicznością. [...]

Piotr Uklański od dawna stosuje artystyczną strategię prowokacji, świadomie gra wieloznacznością skojarzeń. Wpisuje w swoje projekty krytycyzm i autoironię. [...]

Uklańskiego trudno zakwalifikować do jednej kategorii sztuki — swobodnie porusza się między technikami i tematami; przechodzi od fotografii do rzeźby i ceramiki, od instalacji do performansu, od malarstwa do filmu. Wyboru prac na urodzinową wystawę dokonał sam. [...]

Uklański po raz kolejny skłania do refleksji and granicami manipulacji. I to nie tylko w tworzeniu publicznego wizerunku celebrytów.

Monika Kuc, *Dyskoteka w galerii*, „Wprost”, 16.12.2012, nr 50

NAZIŚCI Z FILMÓW, dyskoteka, reprodukcja, estetyka, narodowy emblemat, migotliwość znaczeń — ta sala wystawy jest niezłym przedśmionkiem pojęciowego piekielka, które funduje widzom Ukłański. W dodatku 15 grudnia na parkiecie — rzeźbie, pod okiem *Nazistów*, planowana jest potańcówka przy czarnym hip-hopie — impreza z okazji okrągłych 44. urodzin autora. Nieprzypadkowo wystawa w Zachęcie zatytułowana jest po mesjańsku właśnie *Czterdzieści i cztery*.

Stach Szablowski, *Wszyscy jesteśmy do siebie podobni*, „Przekrój”, 10.12.2012, nr 50, s. 62

WŁADZA JEST kluczem do myślenia Ukłańskiego, a klucz ten został pożyczony od naszego społeczeństwa również ogarniętego obsesją władzy. Hipnotyczna przestrzeń z migającą podłogą, wielkim orłem i tapetą z *Nazistów* sprawia, że przypomina mi się polska ulica z ostatnich kilku lat, po której maszerują przeróżne manifestacje. To jest przecież język tych manifestacji — mieszanina symboli narodowych i elementów kultury masowej: tu orzeł, tam disco polo, tu transparent z Matką Boską, tam karykatura Tuska, tu śpiewy, tam cyfrowy billboard. Ukłański jest artystą mimikry, uczestnictwa, przywłaszczenia, artystą teatru. [...]

W tym, co robi Ukłański, jest niezwykła afirmacja. I tym, co działa najmocniej, jest właśnie ta sprzeczność. Z jednej strony autorefleksja, to są przecież dzieła sztuki o sztuce, o jej granicach i możliwościach, przez co sama wystawa jest w jakiś sposób autoportretem artysty. A z drugiej strony wielka radość z łączenia barw, form, materiałów.

Dorota Jarecka, *Bitwa pod orłem*, „Gazeta Wyborcza”, 12.12.2012, nr 290

Marek Konieczny. Think Crazy

10 grudnia 2012–17 lutego 2013

„**MAREK KONIECZNY**, urodzony pod znakiem Raka, syn Księżycy, kocha orchidee, a szczęście zapewni mu szmaragd, artysta, niegdyś inżynier, narciarz, wizjoner, kusiciel. Dezerter konceptualizmu, twórca idei Think Crazy, żyje w Europie” — tak brzmi jego oficjalna (przyznacie, że wyczerpująca) nota biograficzna. Na jego wystawę *Think Crazy* w Zachęcie wiedzie nas złota linia i powoli w tym złocie się zanurzamy. Jak już dać się zinstytucjonalizować, to na bogato! Doskonała jest ta zbitka, jaką zafundowała nam narodowa galeria — duża wystawa światowej już sławy artysty Piotra Ukłańskiego, a obok, w najbardziej prestiżowej

Sali Matejkowskiej — prace jego profesora, którego tak niezwykle ceni.

Agnieszka Kowalska, *Złoto w Matejkowskiej*, „Gazeta Wyborcza”, „Dodatek — Co jest grane”,

14.12.2012, nr 292

PROJEKT KORDEGARDA

Karolina Freino. Znikopisy

10 lutego–9 kwietnia

NA WYSTAWIE *Znikopisy* [...] w galerii Projekt Kordegarda, zobaczyć można m.in. prace *Podziały*, *Ptaki* i *Ślepa plamka* powstałe specjalnie z okazji tej wystawy.

— Do tej wystawy od początku podchodziłam z zamiarem zrobienia nowej pracy specjalnie jej dedykowanej. Kwestię, czy będzie to praca ściśle związana z przestrzenią galerii i jej otoczeniem, czy odniesie się do szerszego kontekstu Warszawy, pozostawiłyśmy, razem z kuratorką wystawy Magdą Kardasz, otwartą. Jednak będąc w Warszawie, zdałam sobie sprawę, że po pierwsze, całościowo, jako miasto, jest dla mnie nieogarnialna i za mało ją znam, a poza tym w bezpośrednim otoczeniu galerii natrafiłam na wątki, które bardzo mnie zainteresowały. *Podziały*, o których lubię mówić jako o płaskorzeźbie, imitują szprosy w oknach, na wzór tych, które znalazłam tuż nad wejściem do galerii. Natomiast *Ptaki* i *Ślepa plamka* to prace poruszające historię, której nie mogłam przeoczyć, czyli wyburzenie kina Skarpa i zastąpienie go luksusowym apartamentowcem — Rezydencją Foksal. Ta historia, która widoczna była bezpośrednio z okna Projektu Kordegarda, jest niestety reprezentatywna dla innych miejsc w Warszawie i miast w Polsce.

Wychadzenie jako technika twórcza. Z artystką wizualną Karoliną Freino rozmawia Ela Petruk, „Notes” nr 74, 2012, s. 160–161

MIEJSCE PROJEKTÓW ZACHĘTY

Konrad Maciejewicz. Przemień mnie

22 czerwca–19 sierpnia

W PIERWSZEJ CHWILI nieco trudno zidentyfikować, z czym mamy do czynienia: fotografiami, obrazami, fotomontażami, kolażami? Prace Konrada Maciejewicza, które możemy oglądać w warszawskiej Zachęcie, są tym ostatnimi, ale tak perfekcyjnymi, że nasze oko przy nich się traci. Niezwykle kunsztownie wycinane, nie noszą na sobie żadnych śladów wykonania. Są złudami niemal doskonałymi i tym drastyczniejsze sprawiają wrażenie. Bo choć nie od razu wiemy, co przedstawiają, wywołują jakieś dziwne biologiczno-gastryczno-erotyczne skojarzenia.

Bogusław Deptuła, *Maciejewicz: Horror w brązowej tonacji*, „Art & Business”, <http://www.artbiznes.pl/index.php/Maciejewicz-horror-w-brazowej-tonacji> [dostęp 31.01.2013]

13. MIĘDZYNARODOWA WYSTAWA ARCHITEKTURY, PAWILON POLSKI, WENECJA

Making the walls quake as if they were dilating with the secret knowledge of great powers

28 sierpnia–25 listopada

NIESPODZIANKĄ TEGOROCZNEGO Biennale było wyróżnienie dla Pawilonu Polskiego. Nie dlatego że nie zasługiwał na nie, ale dlatego, że był zupełnie inny. Niektórzy architekci pytali zdezorientowani: „gdzie w tym architektura”? Monumentalna i niemal zerowa wizualnie instalacja Katarzyny Krakowiak nie jest, na szczęście, ani prezentacją budynków, ani komentarzem na temat aktualnych problemów. Jest jednak porywającym zmysłowo doświadczeniem i niezwykle lakonicznym, ale ważnym i ponadczasowym komunikatem na temat architektury, która — o czym przypominają nam tylko awarie — nie tylko wygląda, ale brzmi i drga [...]. Praca Krakowiak, wsparta skromnym opisem kuratorskim Michała Libery, porywa może bardziej na przegadanym Biennale Architektury, niż porywałyby na Biennale Sztuki. Wnosi

inny język oraz strategię kuratorsko-artystyczną, której zabrakło w innych pawilonach. Wyjątkowość polskiej ekspozycji może wynikać również z faktu, że jego gospodynią nie jest organizacja architektoniczna, lecz galeria sztuki — warszawska Zachęta.

Grzegorz Piątek, *Obojętność architektury*, „Dwutygodnik” 2012, nr 90, <http://www.dwutygodnik.com/artyku/3923-obojetnosc-architektury.html> [dostęp 31.01.2013]

KASIA KRAKOWIAK przemieniła galerię w wielki głośnik. I zdobyła prestiżową nagrodę na Biennale Architektury w Wenecji. Jak cieleśnie doświadczać architektury? W polskim pawilonie podczas Biennale Architektury w Wenecji ściany drżą, drewniana podłoga drga i dudni. Piony i poziomy są lekko zaburzone, widzowie się zataczają. Ktoś przykłada ucho do porowatego tynku, ktoś próbuje zrobić zdjęcie, choć pusto, nie ma czego fotografować. Inny kładzie się i zamyka oczy — nie wiadomo wtedy, skąd dochodzą dźwięki, jesteśmy w nich całkiem zanurzeni. Cały budynek został przekształcony w gigantyczny głośnik, który przetwarza dźwięki zbierane wokół przez zestaw mikrofonów.

[...] jak to w Polsce, przed otwarciem biennale i przyznaniem nagród projekt nie był odbierany entuzjastycznie. Na forach internetowych trwała dyskusja, dlaczego na konkurs wysła się kogoś ze świata sztuki, a nie architekta.

— Obradom przewodniczył prezes Stowarzyszenia Architektów Polskich, nie rozumiem więc kontrowersji — mówi Hanna Wróblewska, dyrektorka galerii Zachęta, organizatorka konkursu na projekt polskiego pawilonu.

Skądinąd jednym z efektów sukcesu Krakowiak może i powinno być przekonanie zawodowych architektów, by zaczęli uwzględniać w projektowaniu warstwę akustyczną — W prawie budowlanym jest 400 stron o przepisach przeciwpożarowych i cztery o akustyce — dziwi się Krakowiak.

Adriana Prodeus, *Zamieszkać w dźwięku*, „Newsweek Polska”, 3–9.09.2012, nr 36, s. 98,100

W TYM ROKU konkurs na wystawę w Pawilonie Polskim na Biennale Architektury w Wenecji wygrali: Katarzyna Krakowiak — artystka i Michał Libera — kurator. Oboje zajmują się dźwiękiem: on — socjolog, krytyk i organizator wydarzeń muzycznych; ona koncentruje się wokół fenomenu dźwięku i słyszalności, wchodzi na dachy jako „human antenna”, wysyła wiadomości w kosmos, kooperuje z naukowcami. Rozmawia z nimi Monika Weychert Waluszko. [...]

A&B: David Chipperfield — kurator biennale — oczekuje, że na wystawie zostaną zaprezentowane projekty ukazujące architekturę jako element życia społecznego i zachęca uczestników do tworzenia połączeń między pracami. W jaki sposób odnosicie się do idei tegorocznego biennale, którą określa hasło „Wspólny grunt”?

M.L. [Michał Libera]: Jesteśmy przekonani, że perspektywa dźwiękowa pozwala przedstawić problematykę „wspólnego gruntu”, „wspólnej płaszczyzny” czy po prostu „tego, co wspólne” w nowym świetle. Bez wątplenia architektura rozumiana jako organizacja przestrzeni — tak fizycznej, jak i społecznej — odegrała niebagatelną rolę w budowaniu rozróżnienia na „prywatne” i „publiczne”. Najprostszy przykład: jesteśmy przyzwyczajeni myśleć o swoich domach jako przestrzeni intymnej, a o dworcu kolejowym jako przestrzeni publicznej. Ale dźwiękowo rzecz ujmując, nic nie jest tutaj tak klarowne. Zawsze słuchamy „w” określonej architekturze, ale także „przez” nią.

Gry weneckie: rozmowa z Michałem Liberą i Katarzyną Krakowiak, „Art & Business”,

<http://www.artbiznes.pl/index.php/gry-weneckie-rzomowa-z-autorami-wystawy-w-pawilonie-polonia> [dostęp 31.01.2013]

PERSPEKTYWA DŹWIĘKOWA wprowadza nowe wątki do dyskusji o architekturze — mówią autorzy wyróżnionego właśnie na Biennale Architektury Pawilonu Polskiego. [...]

Katarzyna Krakowiak: Nie chodzi nam o klasyczny dyskurs funkcjonalizmu w architekturze. Zależy nam bardziej na zrozumieniu istoty akustyki; w jaki sposób przestrzeń akustyczna kształtuje architekturę. Chcemy zwrócić uwagę na tę relację. Przestrzeń akustyczna daje nam szansę zrozumienia, czym jest architektura. I poczucia, że samą architekturą możemy odczuwać, a w związku z tym — że możemy ją uwrażliwić. [...]

Michał Libera: Myślę, że ta relacja — między architekturą i dźwiękiem — przybiera różne kierunki, w zależności od tego, kto ją obserwuje. Z punktu widzenia architektury interesuje nas pokazanie, że perspektywa dźwiękowa wprowadza nowe wątki w dyskusji o architekturze. Ktoś zareagował na nasz projekt pytaniem: „Czego niby mogliby się architekci dowiedzieć słuchając jakichś szumów?”. A przecież to, w jaki sposób rozchodzi się dźwięk, gdzie dociera, jak jest przetwarzany przez architekturę, powinno być jednym z punktów wyjścia dla każdego projektanta. Po drugiej stronie znajdują się osoby, które zajmują się teorią dźwięku. Dla nich pewnie bardziej interesujące będzie odwrotne pytanie: w jaki sposób architektura wpływa na odbiór

muzyki, dźwięków. Nasz projekt wydaje nam się interdyscyplinarny. Mamy tutaj do czynienia z teorią architektoniczną, fizyką (akustyką), teorią dźwięku, muzyką, naukami społecznymi i humanistycznymi.

Słuchanie przez architekturę. Rozmowa Arka Gruszczyńskiego z Katarzyną Krakowiak

i Michałem Liberą, „Dwutygodnik” 2012, nr 89, <http://www.dwutygodnik.com/artukul/3373>

-sluchanie-przez-architekture.html [dostęp 31.01.2013]

SCHMELA HAUS — KUNSTSAMMLUNG NORDRHEIN-WESTFALEN, DÜSSELDORF

Katarzyna Kozyra. Master of Puppets
25 października 2012–10 marca 2013

DIE ARBEITEN DER POLNISCHEN Bildhauerin Katarzyna Kozyra bewegen sich humorvoll und provokant zwischen Bildhauerei, Fotografie, Videokunst, Performance, Theater und Musik. Für die Ausstellung in den Räumen des Schmela Hauses hat sie ein cleveres Konzept für die Gesamtsumme ihres bisherigen Schaffens entwickelt. Mit zum Teil auf Puppenhausgröße reduzierten Arbeiten reflektiert die Künstlerin Sehgewohnheiten und das Rezeptionsverhalten der Betrachter, die sie aktiv in ihre Kunstproduktion mit einbezieht. Mit ihren Arbeiten wirft Kozyra Fragen nach Identität und Identifikation auf und beschäftigt sich mit tradierten Rollenklischees aber auch mit den Mechanismen des Kunstmarkts.

Düsseldorf: Master of Puppets, http://www.art-magazin.de/szene/55913/gib_mir_fuenf

_ausstellungstipps [dostęp 31.01.2013]

EDUKACJA

Pokaz w ramach programu filmowego do wystawy *Sztuka wszędzie. Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie 1904–1944*, kino plenerowe Eufemia, lipiec 2012. Fot. Joanna Kinowska

DZIAŁ EDUKACJI tworzy program towarzyszący wystawom w Zachęcie i Miejscu Projektów Zachęty. Organizuje zarówno spotkania z artystami i kuratorami, wykłady, panele dyskusyjne, filmy, warsztaty, jak i programy cykliczne. Większość naszych wydarzeń jest otwarta dla publiczności i bezpłatna. Opracowujemy teksty edukacyjne oraz przewodniki po wystawach, które są publikowane w gazetach i folderach towarzyszących ekspozycji oraz udostępniane w przestrzeni wystawy.

Program towarzyszący wystawie przede wszystkim poszerza jej kontekst. W przypadku swojej wystawy Goshka Macuga wybrała inspirujące ją filmy dokumentalne do projekcji na pokazach towarzyszących. Ważnym kontekstem dla tej prezentacji była kwestia cenzury w sztuce współczesnej — zorganizowaliśmy na ten temat dwudniową konferencję naukową pod opieką dr Ewy Majewskiej.

Wystawy *Rafał Milach. 7 pokoi* oraz *Emotikon. Robert Rumas & Piotr Wyrzykowski* dotyczyły obszarów z obrzeży Europy i jej bliższych sąsiadów: Rosji oraz Rumunii, Turcji, Ukrainy i Gruzji. Dzięki współpracy z Rumuńskim Instytutem Kultury udało się zorganizować koncert Elvisa Rromano wykonującego piosenki Elvisa Presleya w języku romskim.

W programie edukacyjnym poruszaliśmy niejednokrotnie temat stereotypów kulturowych, a w programie filmowym pokazaliśmy obrazy pochodzące z tego regionu świata.

W prezentowanych w tym roku wystawach wart pogłębienia wydał się nam zwłaszcza ich kontekst historyczny. Przy okazji *Ziem podwójnie odzyskanych* poprzez filmy z epoki i kroniki filmowe przypomnieliśmy I Biennale Form Przestrzennych w Elblągu w 1965; zorganizowaliśmy także spacer śladami I Biennale Rzeźby i Metalu w Warszawie w 1968. Podczas wykładów towarzyszących wystawie *Sztuka wszędzie. Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie 1904–1944* widzowie mogli szczegółowo prześledzić światowe sukcesy artystów związanych z Akademią przed II wojną światową, zaś w miesiącach letnich, podczas zaledwie dwudziestominutowych spotkań, zapoznać się z najważniejszymi pracami i wątkami na ekspozycji. Wtedy również we współpracy z klubokawiarnią Eufemia działającą na terenie ASP, zainicjowaliśmy „kino letnie”, w którym prezentowaliśmy filmy dokumentalne i fabularne o transatlantykach.

Stworzyliśmy wiele okazji do spotkania na wystawie z artystami: widzowie mogli uczestniczyć w warsztatach i akcjach Tiny

Rafał Milach, spotkanie autorskie na wystawie, marzec 2012. Fot. Joanna Kinowska

Willgren, Jordiego Ferreira, Rafała Dominika, Konrada Smoleńskiego oraz Ariela Schlesingera. Artyści oprowadzali po swoich wystawach (m.in. Rafał Milach, Marlene Dumas, Anna Molska, Robert Rumas i Piotr Wyrzykowski) lub brali udział w spotkaniach autorskich (Andrzej Tobis, Monika Sosnowska, Bogdan Łopieński, Andrzej Dłużniewski oraz John Hilliard).

EDUKACJA W LICZBACH

Ludzie:

10

przewodników

21

osób prowadzących warsztaty

2

stażystów

65

praktykantów i wolontariuszy

8

nauczycieli w Komitecie Nauczycielskim

EDUKACJA W LICZBACH

460 [12 955]

wydarzeń edukacyjnych uczestników

w tym m.in.:

131 [5492]

imprezy i spotkania

w tym:

20 [557]

wykłady i prelekcje

12 [327]spotkań z cyklu *Patrząc/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy***5** [630]

performansów

26 [1028]

wieczorów projekcji filmowych

5 [740]

koncertów

1 [150]

przedstawienie teatralne

8 [318]

paneli dyskusyjnych, konferencji edukacyjnych

12 [770]

oprowadzań kuratorskich i autorskich

7 [186]spotkań i szkoleń w ramach programu *Zachęta dla nauczycieli***23** [584]

warsztatów tanecznych dla seniorów

12 [202]spotkań z cyklu *Sztuka dostępna***314** [6123]

warsztatów

w tym:

51 [1125]

rodzinnych

4 [70]z cyklu *Zachęta czyta dzieciom***5** [51]z cyklu *Zrób to sam***77** [1500]

dla grup szkolnych i przedszkolnych

40 [669]w trakcie akcji *Zima w mieście* i *Lato w mieście***26** [615]

dla gimnazjum

40 [997]

dla szkół ponadgimnazjalnych

3 [50]

dla Uniwersytetu Dzieci

29 [563]

urodzinowe

5 [77]z cyklu *Podziel się sztuką***27** [247]

oprowadzań niedzielnych

7 [159]

inne

Warsztaty z cyklu *Zachęta czyta dzieciom*, styczeń 2012. Fot. Zofia Świerżewska

Wydarzenia edukacyjne kierowane są do publiczności w różnym wieku. Od wielu lat realizujemy program warsztatów dla dzieci w formie rodzinnych spotkań na wystawie lub poświęconych wybranej książce (*Zachęta czyta dzieciom*). Opiekunowie i wychowawcy mogą także zamówić zajęcia przeznaczone dla każdej grupy wiekowej: od przedszkolaków do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Młodszy widzowie poświęcają więcej czasu na własną pracę plastyczną, podczas gdy starsi mają okazję samodzielnie interpretować dzieła sztuki. Do większości wystaw tworzymy materiały edukacyjne, zawierające informacje biograficzne o artyście, opis wystawy, zestaw pytań i zadań do wykonania oraz ilustracje.

W ferie i wakacje zawsze przygotowujemy specjalny program zajęć warsztatowych dla dzieci i młodzieży. W 2012 roku włączyliśmy się w edukacyjną grę międzypokoleniową *Raz, dwa, trzy, warszawiakiem jesteś ty* organizowaną przez Muzeum Powstania Warszawskiego. W ramach programu Akademii Orange zrealizowaliśmy projekt *Podziel się sztuką!*, w którym zachęcaliśmy do stworzenia scenariusza filmowego w oparciu o dzieła z kolekcji Zachęty. W efekcie warsztatów i zajęć oraz współpracy z Fundacją Osiem Życzeń trzydziestu twórców zrealizowało jedenaście filmów animowanych inspirowanych dziesięcioma dziełami sztuki współczesnej.

Koncert Elvise Rromano podczas otwarcia wystawy *Emotikan*. Robert Rumas & Piotr Wyrzykowski.
Fot. Joanna Kinowska

Młodzież i dorosłych zapraszamy na spotkania *Zrób to sam* oraz *Przyjdź i zadaj pytanie*, a specjalistów i studentów kierunków związanych ze sztuką współczesną — na wykłady i konferencje naukowe. Niesłabnym zainteresowaniem cieszy się nasz pionierski cykl spotkań dla seniorów *Patrzyć/Zobaczyć. Sztuka współczesna i seniorzy*. W pierwszej połowie 2012 roku poszerzyliśmy tę ofertę, organizując dla seniorów także warsztaty taneczne, we współpracy z Instytutem Muzyki i Tańca.

W 2012 roku rozpoczęliśmy nowy program *Zachęta dla nauczycieli*, który obejmuje m.in. spotkania z kuratorami wystaw, warsztaty i szkolenia. W trakcie spotkań z kuratorem przedstawiamy potencjał edukacyjny wystawy, zwracając szczególną uwagę na możliwości odczytywania prac jako tekstów kultury. Przeprowadziliśmy również 2–3-dniowe szkolenia podnoszące kwalifikacje nauczycieli, we współpracy z Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń.

Z myślą o nauczycielach przygotowujemy otwarte materiały edukacyjne na licencjach Creative Commons, przeznaczone do wykorzystania podczas zajęć w szkole. Nasz program edukacyjny opiniuje powołany przez dyrektora Zachęty komitet nauczycielski, w którego skład wchodzi ośmiu nauczycieli przedmiotów humanistycznych i artystycznych.

Dział edukacji był szczególnie zaangażowany we współorganizowane w Zachęcie ważne wydarzenia, np. coroczne sympozjum muzykologiczne przy Wielkanocnym Festiwalu Ludwiga van Beethovena, spotkania i dyskusje na temat kultury i prawa wraz z Centrum Cyfrowe Projekt: Polska, projekt Mała Warszawska Jesień oraz koncerty i konferencja Warsaw Electronic Festival.

Pracownicy działu edukacji często biorą udział w zewnętrznych inicjatywach edukacyjnych, współpracują z innymi instytucjami oraz podnoszą swoje kwalifikacje i umiejętności poprzez szkolenia. W 2012 mieliśmy okazję wymieniać się swoim doświadczeniem z wieloma instytucjami zagranicznymi, w tym także w trakcie wyjazdu studyjnego do Londynu poznać sposoby działania edukatorów z White Chapel Gallery, Serpentine Gallery i Photographer's Gallery.

Dział edukacji opiekuje się programem staży i praktyk dla studentów z Polski i zagranicy. Z Zachętą współpracuje też wielu wolontariuszy, którzy zdobywają doświadczenie pracy w galerii. Rozpoczęliśmy także współpracę z wolontariuszami w Trzecim Wieku. Zachęta dziękuje im wszystkim!

KOLEKCJA

OPIEKĘ NAD kolekcją Zachęty oraz wszystkimi dziełami sztuki, które są eksponowane w galerii sprawuje dział zbiorów i inwentarzy. Zajmuje się inwentaryzacją dzieł, ich katalogowaniem i digitalizacją oraz pracuje nad pozyskiwaniem nowych prac. Budowanie kolekcji to istotna część działalności galerii. Jest to możliwe dzięki środkom finansowym pochodzącym od

KOLEKCJA W LICZBACH

3461

prac

— w tym: —

694

malarstwo

88

rzeźb

19

instalacji

2102

grafik

306

rysunków

173

fotografii

80

prac wideo

— w tym: —

165

depozytów

Marlene Dumas, *Narutowicz. The President* — 1922, 2012. Fot. Jacek Sielski

sponsorów (takich jak Fundacja Sztuki Polskiej ING, która wspiera zbiory Zachęty od kilku lat), grantom, pieniądзом wypracowanym przez galerię specjalnie na ten cel (np. wpływy z aukcji własnych obrazów w 2008 roku, sprzedaży grafik ze zbiorów w 2011 roku) czy darowiznom dzieł przez artystów.

W zbiorach Zachęty znajdują się prace mistrzów sztuki XX wieku oraz wybitnych artystów współczesnych. Obiekty dokumentują szereg ważnych zjawisk w sztuce polskiej od końca lat 40. do czasów najnowszych. Szczególnie reprezentatywne są zbiory malarstwa z lat 70., 80. i 90. oraz zapoczątkowana w drugiej połowie lat 90. kolekcja sztuki wideo. Kolekcja jest systematycznie uzupełniana o prace polskich twórców średniego i młodego pokolenia. Obecnie zasada poszerzania kolekcji jest wyraźnie określona — przede wszystkim trafiają do niej prace polskich twórców współczesnych prezentowanych w Zachęcie oraz dzieła, które galeria współprodukuje w związku ze swoimi

projektami, realizowanymi zarówno w gmachu Zachęty, jak i poza nim (np. w Pawilonie Polskim na Biennale w Wenecji).

Dzieła z kolekcji Zachęta chętnie wypożycza galeriom i muzeom na wystawy w Polsce i za granicą, pojawiają się one również na organizowanych przez nas ekspozycjach. Prawie każdego roku przygotowujemy jest nowy pokaz dzieł ze zbiorów (*To nie jest wystawa; Siusiu w torcik. Prace ze zbiorów Zachęty Narodowej Galerii Sztuki; Lato w mieście. Wystawa nie tylko dla dzieci; Czy patrząc dłużej, widzisz więcej? Salon pytań i odpowiedzi*). W 2012 roku Zachęta wspólnie w z Lotniskiem Chopina oraz Muzeum Narodowym w Warszawie zorganizowała projekt *Galeria sztuki na Lotnisku Chopina*. W przestrzeni warszawskiego lotniska odbyły się dwie wystawy z kolekcji Zachęty: *Warszawa Zachęca* i *W podróży*.

W 2012 roku 90 prac z kolekcji i depozytów zostało wypożyczonych na wystawy do innych instytucji, m.in. Museum of Modern

Art w Nowym Jorku (*Alina Szapocznikow: Sculpture Undone 1955–1972*), Muzeum Narodowe Ukrainy w Kijowie (*Bagaż kulturowy*), Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie (*Sport w sztuce*), Musée Rodin w Paryżu (*Europejska Noc Muzeów*), Museum voor Moderne Kunst w Arnhem (*Transgression. Katarzyna Kozyra*), Narodowa Galeria Sztuki w Wilnie (*Tadeusz Kantor. Malarstwo. Teatr*), Coreana Museum of Art w Seulu (*Masquerade*), Leopold Museum w Wiedniu (*Naked Man. From 1800 to Present*), Lentos Kunstmuseum w Linzu (*Naked Man*), Muzeum Narodowe w Krakowie (*Wojciech Fangor. Przestrzeń jako gra*).

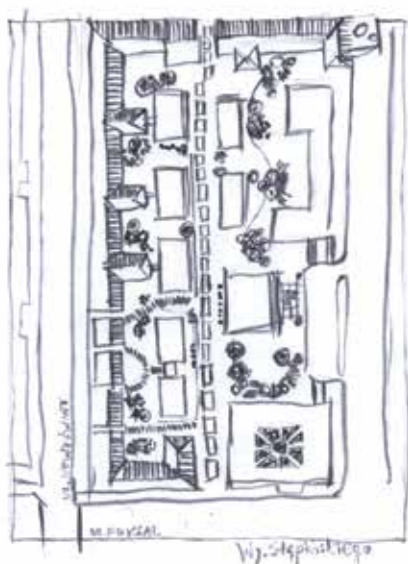
Od października 2012 do lutego 2013 roku w Trondheim Kunstmuseum w Norwegii odbyła się *Polska jesień — Pokazy prac wideo z kolekcji Zachęty Narodowej Galerii Sztuki*, podczas których zaprezentowanych zostało 17 filmów.

Informacje o pracach ze zbiorów oraz obiekty są także udostępniane osobom zainteresowanym, w szczególności kuratorom, pracownikom naukowym, studentom, dziennikarzom w celach dydaktycznych, naukowych, dokumentacyjnych oraz promocyjnych.

W roku 2012 kolekcja wzbogaciła się o 25 prac. W depozyt galerii oddanych zostało 10 fotografii Bogdana Łopieńskiego: *Fotoreportaż z I Biennale Form Przestrzennych w Elblągu*, 1965/2012, oraz prace wideo Katarzyny Kozyry: *Beauty-Preview with Gloria Viagra*, 2005, *Casting. Warszawa*, 2011 oraz *Casting. Tel-Awiw*, 2011.

Do kolekcji zakupiono prace: Marek Konieczny, *Wrzuc tu coś*, 1968, obiekt i dokumentacja fotograficzna (3 wydruki, 29,7 x 21 cm każdy); Marek Konieczny, *Santa Conversatione*, 1975, film; Andrzej Bielawski, *Lux Aeterna*, 2007/2010, 16 fotografii czarno-białych, 48 x 39 cm każda; Krzysztof Żwirblis, *Muzeum społeczne, Ochota 2012*, film; Krzysztof Żwirblis, *Muzeum społeczne, Ochota 2012 — finał*, film.

DOKUMENTACJA I BIBLIOTEKA

Jaśmina Wójcik, *Zygmunt Stepiński*, 2012

Dzięki wsparciu Fundacji Sztuki Polskiej ING udało się zakupić pracę Jaśminy Wójcik, *Zygmunt Stepiński*, 2012, 24 rysunki, 21 x 29,7 cm każdy, oraz pokryć koszty produkcji wideoinstalacji Anny Molskiej *Szósty kontynent*, której kopia producencka znajduje się w kolekcji Zachęty.

Kolekcja rozszerzona została także o prace współprodukowane i dary artystów: Marlene Dumas, *Narutowicz. The President — 1922*, 2012, węgiel, karton, 29,7 x 21 cm; 5 grafik Goshki Macugi z 2011 roku, 100 x 70 cm każda: *Atak moherowych beretów; Bo we mnie jest bunt; Meteoryt w rękach posłów; Pies; Zła krew*.

DZIAŁ DOKUMENTACJI Zachęty posiada jeden z największych w Polsce zbiorów katalogów i archiwaliów dokumentujących polskie życie artystyczne po 1945 roku. Od 1950 roku gromadzi dokumentację wystaw prezentowanych w galeriach Zachęta i Kordegarda (od kwietnia 2010 Projekt Kordegarda; od kwietnia 2012 Miejsce Projektów Zachęty) oraz innych wydarzeń artystycznych organizowanych przez galerie. W zbiorach znajdują się również informacje o twórczości artystów polskich po 1945 roku. Do 2012 roku założono karty osobowe i zebrano dokumenty dotyczące 32 347 artystów. Zbiór poszerza się systematycznie o nazwiska artystów młodszego pokolenia.

W dziale dokumentacji znajduje się archiwum fotograficzne (zdjęcia cyfrowe, diapozytywy, negatywy), dotyczące wystaw organizowanych w galeriach Zachęta i Kordegarda (od kwietnia 2012 Miejsce Projektów Zachęty) od 1950 roku, oraz fotografie prac wybranych artystów. Dział posiada także zbiór katalogów wystaw prezentowanych w Zachęcie — Narodowej Galerii Sztuki (ponad 1200 tytułów) i galerii Kordegarda, Projekcie Kordegarda i Miejscu Projektów Zachęty (ponad 600 tytułów), druków zwartych związanych z działalnością Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych (sprawozdania, przewodniki, katalogi — 209 tytułów) oraz druków zwartych i innych materiałów archiwalnych związanych z działalnością Centralnego Biura Wystaw Artystycznych.

Dwa razy w roku dział dokumentacji przygotowuje dla Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego noty biograficzne i szczegółowe informacje o artystach, którzy w danym roku obchodzą jubileusz pracy twórczej.

Co roku studenci historii sztuki, bibliotekoznawstwa lub kulturoznawstwa odbywają w dziale dokumentacji i bibliotece praktyki z zakresu dokumentacji sztuki współczesnej.

Istnieje możliwość odbycia praktyk indywidualnie, w ramach umów z uczelniami lub w ramach programów płatnych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Kapitał Ludzki.

W 2012 roku opracowano pomysł serii wydawniczej *Archiwum Zachęty* i opublikowano pierwszy tom w tej serii, książkę Gabrieli Świtk *Aporie architektury*. W przygotowaniu tomy: *Architektura w Zachęcie. Lata 50. XX wieku* oraz *Wystawa współczesnej plastyki francuskiej w 1952 roku*.

Od roku 2012 pracująca w dziale dokumentacji Karolina Zychowicz pełni funkcję sekretarza kapituły Nagrody Krytyki Artystycznej im. Jerzego Stajudy.

Biblioteka, będąca częścią działu dokumentacji, gromadzi książki dotyczące sztuki oraz dziedzin pokrewnych, katalogi wystaw odbywających się w Polsce i za granicą oraz czasopisma polskie i zagraniczne poświęcone sztuce. Od 2009 roku przeprowadza profilowanie zbiorów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem publikacji o sztuce współczesnej oraz uzupełnianie katalogu druków zwartych i czasopism. W 2012 roku przeniesiono część zbiorów bibliotecznych do nowej czytelnicy.

Biblioteka prowadzi wymianę międzybiblioteczną z polskimi i zagranicznymi instytucjami kultury oraz wypożyczenia międzybiblioteczne. W czytelnicy udostępniana jest prócz książek również dokumentacja artystów polskich. Biblioteka udziela informacji naukowej oraz pomocy bibliograficznej osobom piszącym prace z zakresu sztuki współczesnej. W 2012 roku biblioteka Zachęty została wpisana do ogólnopolskiej sieci bibliotecznej.

PROMOCJA

DOKUMENTACJA W LICZBACH

założono dokumentację:

12

wystawom w Zachęcie

6

wystawom w Miejscu Projektów Zachęty

2

wystawom na Lotnisku Chopina w Warszawie

do dokumentacji wystaw dołączono:

4912

zdjęć cyfrowych

371

odbitek

4067

recenzji prasowych zostało opracowanych i dołączonych do dokumentacji artystów i wystaw

863

publikacji włączono do katalogu biblioteki

4982

publikacje wpisano do katalogu elektronicznego

347

osób skorzystało z materiałów działu dokumentacji i biblioteki

382

książki wypożyczono

6

osób odbyło praktyki, w tym dwie osoby odbyły płatny staż w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego *Kapitał ludzki*

32 347

artystów posiada dokumentację indywidualną

Ulotka promocyjna w formie kostki do samodzielnego składania. Projekt graficzny: Magdalena Piwowar

ROK 2012 rozpoczęliśmy kampanią wizerunkową *Jestem ZA*, którą promowaliśmy zmiany zachodzące w Zachęcie od 2011 roku. Jak zawsze odbyły się kampanie promocyjne wystaw: *Rafał Milach. 7 pokoi; Nowa rzeźba?; Emotikon. Robert Rumas & Piotr Wyrzykowski; Sztuka wszędzie. Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie 1904–1944; Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990; Huls; Marlene Dumas. Miłość nie ma z tym nic wspólnego.*

W kwietniu 2012 zewnętrzna przestrzeń wystawiennicza galerii przy ul. Gałczyńskiego 3 zmieniła swą nazwę z Projektu Kordegarda na Miejsce Projektów Zachęty. Zmianie tej towarzyszyła kampania wizerunkowa. Ponadto, w przejściu z Nowego Świata do ul. Gałczyńskiego pojawiła się tablica informacyjna, a w czasie miesięcy letnich między Zachętą a MPZ nasi widzowie mogli podróżować za darmo na rowerach, które udostępniła nam księgarnia Serenissima.

Zachęta od kilku lat jest także obecna na Facebooku. Nasze działania promujemy na stronie fanowskiej oraz w grupie otwartej. Pod koniec 2012 fanpage liczył 14 000 użytkowników, zaś grupa — 4 600. Za pośrednictwem

Facebooka zrealizowaliśmy również kampanię reklamową, promując grudniowe wydarzenia: dzień otwarty w Zachęcie oraz wystawy *Piotr Uklański. Czterdzieści i cztery* i *Marek Konieczny. Think Crazy*. Przygotowaną w ramach promocji dnia otwartego animację poklatkową, której autorkami były Agnieszka Koperniak i Magda Bravo z Fundacji Osiem Życzeń, na Facebooku obejrzało ponad 180 000 osób!

W minionym roku przygotowaliśmy również filmy promocyjne do wystaw *Sztuka wszędzie. Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie 1904–1944* i *Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990*, udostępnione na naszym kanale filmowym na Vimeo, na stronie internetowej galerii oraz na Facebooku. Krótkie spoty prezentowano także w metrze.

Zachętę — Narodową Galerię Sztuki wspierają stali partnerzy i sponsorzy, z którymi łączą nas relacje oparte na wzajemnym zaufaniu i zgodności celów. Wieloletnia współpraca przekonuje, że wspieranie sztuki współczesnej może być dla firm ciekawym i inspirującym doświadczeniem, a dla instytucji artystycznej — drogą do pozyskania pewnego i lojalnego partnera w realizacji wspólnych projektów.

OTWARTA ZACHĘTA

W 2011 ROKU rozpoczęliśmy projekt Otwarta Zachęta, którego celem jest ułatwienie dostępu do zasobów galerii, a także do samego budynku. Przez cały rok 2012 kontynuowaliśmy te działania, umacniając wizerunek Zachęty jako miejsca otwartego i przyjaznego — artystom i publiczności. Jednym z założeń projektu jest pomoc w realizacji statutowej misji galerii — upowszechnianiu sztuki współczesnej. Otwarta Zachęta we wspólnym działaniu łączy pracowników różnych działów: edukacji, zbiorów, dokumentacji, marketingu, wydawnictwa czy administracji.

W 2012 roku zakończyliśmy zmiany w budynku Zachęty, usuwając bariery architektoniczne, funkcjonalne i psychologiczne. Zabytkowe, ciężkie drzwi, które przez dziesięciolecia były symbolem „pałacu sztuki”, otwierają się teraz automatycznie, zaś wejście południowe od placu Małachowskiego — zostało przebudowane i wyposażone w windę dla osób z niepełnosprawnością motoryczną, starszych czy z dziećmi w wózkach. Również nowa aranżacja przestrzeni wokół holu głównego (zmiana lokalizacji działu edukacji i Księgarni Artystycznej, połączenie punktu informacyjnego oraz kasy) pozwala widzom na łatwiejsze uzyskanie informacji o naszych wystawach, wydarzeniach towarzyszących i edukacyjnych. W przebudowanych podziemiach galerii mieści się nowoczesna, przestronna szatnia.

Nasze działania ułatwiające dostęp do galerii osobom niepełnosprawnym obejmują także dostosowanie wyposażenia oraz oferty programowej do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku i słuchu. W bibliotece, kasie, księgarni i szatni zostały zainstalowane pętle indukcyjne wspomagające komunikację osób niedosłyszących, pracujemy też nad przystosowaniem strony internetowej Zachęty dla osób niewidzących i niedowidzących, a pracownicy galerii przeszli m.in. szkolenia antydyskryminacyjne, z audiodeskrypcji oraz podstaw języka migowego.

Staraniem działów edukacji i zbiorów został przygotowany program udostępniania dzieł sztuki osobom z dysfunkcją wzroku. Opracowano wybrane obiekty z kolekcji Zachęty w audiodeskrypcji i tyflografice, zainicjowano także cykl warsztatów *Sztuka dostępna*. Spotkania te szybko zdobyły uznanie stałej grupy odbiorców, również spoza Warszawy. Specjalny dobór tematów, sposób omawiania (z wykorzystaniem zasad audiodeskrypcji), możliwość dotykowego poznania wybranych obiektów z naszej kolekcji, a także próbek materiałów oraz różnych technik stwarzają szansę obcowania ze sztuką współczesną grupie społecznej na co dzień wykluczonej z dostępu do niej. W 2012 roku zorganizowaliśmy też pierwsze oprowadzanie po wystawie w języku migowym oraz warsztaty z osobami z dysfunkcją słuchu.

Ważnym wydarzeniem była zainicjowana przez Zachęte ogólnopolska dyskusja *Udostępnianie dzieł sztuki współczesnej przez dotyk*, wspierana przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, w której udział wzięli konserwatorzy, kuratorzy zbiorów i przedstawiciele działów edukacji z największych instytucji muzealnych w Polsce. Spotkanie zaowocowało podjęciem decyzji o opublikowaniu na stronie internetowej NIMOZ listy dzieł, które mogą być udostępniane osobom z dysfunkcją wzroku.

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki jest instytucją finansowaną z publicznych pieniędzy. Mamy świadomość ważnej kulturowej roli, jaką spełniamy. Dlatego istotnym elementem projektu Otwarta Zachęta jest praca nad pełną dostępnością naszych zasobów: dzieł z kolekcji, materiałów edukacyjnych, dokumentacyjnych, tekstów. Aby jak najlepiej wypełniać naszą misję, zdecydowaliśmy się wykorzystywać licencje Creative Commons. W oparciu o nie publikujemy teksty w wydawnictwach towarzyszących wystawom, ulotki i materiały edukacyjne do wystaw oraz dla

nauczycieli, zdjęcia; na licencjach CC udostępniamy również wizerunki prac z naszej kolekcji. Jest to możliwe dzięki zgodzie i zrozumieniu naszych partnerów — artystów i autorów.

Działania podejmowane przez Zachęte zostały dostrzeżone i docenione — 14 czerwca 2012, podczas 7. urodzin Creative Commons Polska, dyrektor Hanna Wróblewska została nagrodzona Otwieraczem — nagrodą „dla osoby indywidualnej działającej na rzecz otwartości i promocji otwartych modeli tworzenia i udostępniania zasobów wiedzy i kultury”. Od maja ubiegłego roku należymy do Koalicji Otwartej Edukacji (obok 18 innych instytucji działających w obszarze edukacji, nauki i kultury). Celem Koalicji jest kształtowanie i promowanie otwartej edukacji poprzez organizowanie konferencji, seminariów i warsztatów.

W roku 2012 pracowaliśmy także nad jak najszerszą dostępnością naszych materiałów w internecie. Od 1 września działa portal *OtwartaZacheta.pl* prezentujący zasoby galerii: zdjęcia dzieł z kolekcji (410 obiektów, a także 11 fotografii Andrzeja Tobisa z cyklu *Gabloty edukacyjne A–Z*, do których Zachęta uzyskała licencję, a prezentowanych na wystawie *Ziemia podwójnie odzyskane. Bogdan Łopieński, Andrzej Tobis, Krzysztof Żwirblis*), dokumentację fotograficzną wystaw i wernisaży, materiały edukacyjne i dokumentacyjne, wybrane teksty z katalogów i gazet towarzyszących wystawom, filmy. Portal jest wygodnym narzędziem do przeglądania zbiorów online, poszukiwania informacji o artystach, ich pracach oraz wystawach w Zachęcie. Wszystkie publikujemy na licencjach Creative Commons, w tym znaczną część na wolnych licencjach, zaś materiały mogą być pobierane i wykorzystywane przez użytkowników. *OtwartaZacheta.pl* jest kierowana przede wszystkim do osób zainteresowanych sztuką współczesną, również do tych, którzy nie mogą odwiedzać nas na co dzień.

W ramach projektu Otwarta Zachęta w 2012 roku razem z naszymi sąsiadami — Państwowym Muzeum Etnograficznym, Parafią Ewangelicko-Augsburską Świętej Trójcy i firmą HOCHTIEF Development Poland, właścicielem kamienicy Raczyńskich, oraz przy wsparciu Burmistrza Dzielnicy Śródmieście — zawiązaliśmy partnerską koalicję na rzecz rewitalizacji placu Małachowskiego. Pragniemy, aby zaniedbany dziś plac stał się atrakcyjnym miejscem w przestrzeni publicznej miasta, przyjaznym mieszkańcom Warszawy i turystom. 19 maja, podczas Nocy Muzeów, Zachętę odwiedziło 6500 osób. Oprócz wielu przygotowanych przez nas atrakcji, takich jak projekcja multimedialna Piotra Wyrzykowskiego na fasadzie galerii czy koncert WEF Laptop Orkiestra, w sali warsztatowej Zachęty zaaranżowaliśmy *Chillout z Małachowskim*. Przez cały wieczór nasi goście mogli tam odpocząć, posłuchać muzyki i zobaczyć, jak mógłby wyglądać ten fragment miasta. Kilkaset osób zdecydowało się także wypełnić ankiety dotyczące obecnej kondycji placu oraz przyszłych planów jego zagospodarowania. Widok tętniącego życiem w Noc Muzeów placu Małachowskiego utwierdził nas w przekonaniu o słuszności naszych działań i społecznej potrzebie zmiany.

Projekt Otwarta Zachęta zainaugurowaliśmy w grudniu 2011 premierowym dniem otwartym. W poniedziałek, 3 grudnia 2012 odbył się drugi dzień otwarty, podczas którego razem z naszą publicznością świętowaliśmy pierwsze urodziny Otwartej Zachęty. Galeria była czynna od godziny 10 do 22, a wstęp na wszystkie wydarzenia był bezpłatny. W ramach dnia otwartego odbyły się warsztaty dla najmłodszych na wystawie *Anna Molska. Szósty kontynent* oraz warsztaty dla młodzieży z improwizacji *Opowieść kolekcji*, inspirowane grą zatytułowaną *Graj w kolekcję!*, dostępną na portalu OtwartaZacheta.pl.

Zwiedzanie zakamarków Zachęty podczas dnia otwartego. Fot. Joanna Kinowska

Na wystawie Anny Molskiej z widzami spotkały się artystka i kuratorka, zorganizowaliśmy także oprowadzanie dla osób z dysfunkcją wzroku. Do dyskusji „*Bąble zmian*” — *jak otwierają się instytucje kultury* (moderowanej przez Kamila Śliwowskiego z Creative Commons Polska) zaprosiliśmy przedstawicieli krakowskiego Bunkra Sztuki, Muzykoteeki Szkolnej, Małopolskiego Instytutu Kultury i Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, czyli instytucji prowadzących projekty „wychodzące” do użytkowników i odbiorców kultury. O zmieniającej się Zachęcie opowiedziała nasza koleżanka z działu dokumentacji, Julia Koszewska, w swoim wykładzie *Oswajanie pałacu. Jak zmienił się gmach Zachęty?*. O ogromną popularnością cieszyło się zwiedzanie zakamarków Zachęty, czyli wycieczki po miejscach na co dzień niedostępnych dla publiczności, takich jak świetliki dachowe czy magazyn dzieł sztuki. W Księgarni Artystycznej przez cały dzień można było negocjować ceny

naszych publikacji, odbyła się też promocja książki Gabrieli Świtek *Aporie architektury*, która zapoczątkowała nowy cykl wydawniczy *Archiwum Zachęty*. Część spotkań była tłumaczona na język migowy. Wieczór zakończył spektakl Teatru Improwizowanego *Klancyk Nie obraż się obrazie, czyli Klancyk w Zachęcie* oraz Creative Party — impreza muzyczna z tworzonymi na żywo wizualizacjami wykorzystującymi materiały Zachęty dostępne na licencjach CC. Tego dnia również Miejsce Projektów Zachęty było otwarte dla publiczności, która mogła zobaczyć wystawę *Izabella Jagiełło. Bestia* oraz obejrzeć film *Zeitgeist: Addendum*, zaś młodzież licealna — wziąć udział w warsztatach plastycznych *Miejskie bestie — obecność zwierząt w przestrzeni miasta*. W dniu otwartym odwiedziło nas ponad 800 osób.

WYDAWNICTWA

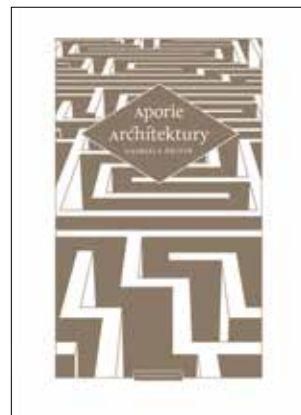
Kartka od Richarda Longa przysłana w związku z publikacją książki *Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990*

DZIAŁ WYDAWNICTWA zajmuje się opracowaniem redakcyjnym i przygotowaniem do druku katalogów, folderów i innych publikacji towarzyszących wystawom oraz książek i koordynacją procesu edytorskiego i poligraficznego. Współpracuje ze wszystkimi działami galerii, np. z działem marketingu przy realizacji kampanii promocyjnych, z działem edukacji przy przygotowaniu materiałów edukacyjnych (ulotek, kart pracy na warsztaty itp.) oraz kuratorami i rzecznikiem prasowym (teksty i podpisy do prac na wystawach, materiały prasowe).

W roku 2012 oprócz katalogów i folderów wystaw w Zachęcie i Miejscu Projektów Zachęty wydane zostały dwie książki: *Aporie architektury* Gabrieli Świtek — zbiór esejów poświęconych architekturze, rozpoczynający cykl *Archiwum Zachęty* — oraz *Pokój z widokiem* pod redakcją Magdy Kardasz, podsumowujący trwający od 2006 roku cykl wystaw, w Kordegardzie przy Krakowskim Przedmieściu, kontynuowany w nowej siedzibie przy ul. Gałczyńskiego.

Pokój z widokiem, pod redakcją Magdy Kardasz, projekt graficzny: Jakub Jezierski

Gabriela Świtek, *Aporie architektury*, projekt graficzny: Daria Malicka

PRZESTRZEŃ POZOSTAJE niema, bo nie dysponuje ani pojęciowymi narzędziami, ani językiem, w który mogłaby uzyskać stopień samorozumienia. Dlatego *Aporie architektury* Gabrieli Świtek to tak ważny wkład w zrozumienie naszego społecznego otoczenia. Autorka nie tylko opisuje zjawiska charakterystyczne dla polskich przestrzeni architektonicznych, ale także nadrabia zaległości w zakresie kulturowej analizy środowiska zabudowanego. [...] *Aporie architektury* to ważny i świeży głos w obszarze polskiej refleksji architektonicznej i, szerzej, współczesnej humanistyki. Czekam niecierpliwie na kolejne publikacje w serii *Archiwum Zachęty* [...]

Paweł Krzaczkowski, Gabriela Świtek, *Aporie architektury*,

<http://www.dwutygodnik.com/arttykul/4079-gabriela-switek-aporie-architektury.html> [dostęp 31.03.2013]

TO WYJĄTKOWO interesująca i ważna pozycja, ponieważ — dzięki ogromnej erudycji autorki, precyzji i jasności języka, a przede wszystkim niezwyklej wrażliwości i umiejętności odnajdywania miejsc szczególnych, a zarazem tego, co wyjątkowe w obiektach z pozoru zwyczajnych — pomaga w zrozumieniu specyficznej, meandrycznej logiki architektury.

Katarzyna Przywożna-Leśniak, *W labiryncie architektury*, „Art & Business 2013, nr 2/3, s. 258

KSIĘGARNIA

WYDAWNICTWA W LICZBACH

katalogi i książki

9**[5315]**

łącny nakład

Informatory i foldery

21**[46 100]**

łącny nakład

plakaty

20**[488]**

łącny nakład

zaproszenie

22**[27 330]**

łącny nakład

ulotki i inne druki

14**[10 270]**

łącny nakład

KSIĘGARNIA ARTYSTYCZNA specjalizuje się w sprzedaży polskich i zagranicznych publikacji poświęconych sztuce. Oprócz katalogów wystaw prezentowanych w Zachęcie oraz w innych galeriach i muzeach, można tu kupić albumy, opracowania naukowe, zbiory esejów, poradniki, leksykony, a także wydawnictwa dla dzieci i filmy DVD. Uzupełnieniem oferty są czasopisma, pocztówki, reprodukcje, plakaty, kalendarze, zabawki, nietuzinkowe pamiątki warszawskie i gadżety z logo Zachęty. Prowadzimy sprzedaż biletów na imprezy kulturalne (e-Bilet), oferujemy też Karty Stałego Klienta.

Współpracujemy z działem edukacji przy spotkaniach promocyjnych książek oraz przy cyklu warsztatów dla dzieci *Zachęta czyta dzieciom*.

Od marca 2011 funkcjonuje księgarnia internetowa, która za pośrednictwem portalu Allegro.pl prowadzi sprzedaż katalogów Zachęty oraz wybranych publikacji z naszej oferty.

W 2012 roku Księgarnia Artystyczna zmieniła swoją lokalizację. W związku z przenosinami w dniach 7–9 września zorganizowaliśmy kiermasz wydawnictw Zachęty, który cieszył się ogromnym powodzeniem. Od września do listopada księgarnia miała swoje tymczasowe stoisko w podziemiach galerii, a od 16 listopada działamy w przestrzeni zaprojektowanej przez Aleksandrę Wasilkowską. Nowa Księgarnia Artystyczna mieści się na dwóch poziomach: na parterze znajdują się publikacje Zachęty oraz wydawnictwa dla dzieci, na antresoli — książki i albumy poświęcone sztuce.

Promocja książki Gabrieli Świket *Aporie architektury* w Księgarni Artystycznej. Fot. Joanna Kinowska

KSIĘGARNIA W LICZBACH

sprzedaż katalogów i folderów Zachęty

3829

egzemplarzy

w tym

430

przez internet

sprzedaż innych wydawnictw

18 394

egzemplarzy

promocje książek

3

INWESTYCJE

2012 BYŁ ROKIEM inwestycji. Kończąc rozpoczęte w 2011 prace, wprowadziliśmy Zachętę w XXI wiek. Przebudowa gmachu galerii (odnowiony hol główny, wejście od strony południowej, nowe ciągi komunikacyjne) miała służyć zarówno dostępności dla osób niepełnosprawnych, jak i sprzyjać funkcjonalności budynku dla wszystkich odwiedzających nas gości. W nowych przestrzeniach rozpoczęły działalność dział edukacji, księgarnia, biblioteka i szatnia. Aranżację wewnątrz i wystrój zrealizowano według projektu Aleksandry Wasilkowskiej. W 2012 został zakończony i oddany do eksploatacji nowy system klimatyzacji sal ekspozycyjnych i części budynku galerii. Przeprowadzono także kompleksową modernizację węzła ciepłego i stacji transformatorowej.

Hol główny, przejście do informacji. Fot. Maciej Landsberg

Szatnia. Obok: Księgarnia Artystyczna. Fot. Maciej Landsberg

OSIĄGNIĘCIA ZESPOŁU ZACHĘTY

Nagrody, dyplomy, pełnione funkcje

Hanna Wróblewska

- nagroda Otwieracz dla osoby indywidualnej działającej na rzecz otwartości i promocji otwartych modeli tworzenia i udostępniania zasobów wiedzy i kultury przyznana przez Creative Commons Polska
- członkini Rady Programowej Galerii Arsenał w Białymstoku
- członkini Rady Programowej Centrum Nauki Kopernik, kadencja 2011–2016 [powołanie z dnia 1.08.2011]
- członkini Kapituły Nagrody Krytyki Artystycznej im. Jerzego Stajudy
- ekspert powołany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Zespole Sterującym Programu *Kolekcje — priorytet 4 — Kolekcje muzealne*

Maria Brewińska

- członkini zarządu Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki AICA

Gabriela Świątek

- nagroda Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej, program *Monografie FNP* [publikacja książki *Gry sztuki z architekturą. Nowoczesne powinowactwa i współczesne integracje*]
- kierownik Zakładu Teorii Sztuki, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego
- wiceprzewodnicząca Rady Naukowej, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego
- członkini Rady Wydziału Historycznego, Uniwersytet Warszawski
- ekspert powołany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Zespole Sterującym Programu *Kolekcje — priorytet 1 — Narodowe kolekcje sztuki współczesnej* w edycji 2012 Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- ekspert powołany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Zespole Sterującym Programu *Kolekcje — priorytet 1 — Narodowe kolekcje sztuki współczesnej* w edycji 2013 Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego [powołanie z 2012 roku]
- ekspert powołany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Zespole Sterującym Programu *Kolekcje — priorytet 2 — Regionalne kolekcje sztuki współczesnej* w edycji 2013

Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego [powołanie z 2012 roku]

Joanna Kinowska

- wykładowca Akademii Fotografii

Zofia Dubowska-Grynberg, Maria Świerżewska

- członkini rady Koalicji Otwartej Edukacji, do której należy Zachęta

Julia Maria Koszewska

- doktorantka na Międzywydziałowych Środowiskowych Studiach Doktoranckich na Wydziale Historycznym z siedzibą w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego
- wiceprezes Klubu Inteligencji Katolickiej [kadencja do kwietnia 2012]
- członkini European Liason Committee w Pax Romana — International Catholic Movement for Intellectual and Cultural Affairs [kadencja do sierpnia 2012]
- założycielka [2008] i członkini zarządu Religions for Peace — European Interfaith Youth Network
- członkini Europejskiej Rady Liderów Religijnych [od maja 2012]
- członkini Sądu Koleżeńskiego Stowarzyszenia Wikimedia Polska [od 2.06.2012]
- członkini Rady Fundacji ePaństwo [od października 2012]
- członkini ESA [European Sociological Association], EAJS [European Association for Jewish Studies] oraz Librarians Without Borders

Stanisław Welbel

- doktorant w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk, promotorka: prof. Marta Leśniakowska

Karolina Zychowicz

- doktorantka w Instytucie Historii Sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego; temat rozprawy: *Léger w Polsce. Recepcja twórczości artysty w XX wieku*

Wystawy w kraju i za granicą organizowane przez pracowników Zachęty, spotkania, wykłady, sympozja w kraju i za granicą

23.01–29.02.2012 Joanna Kinowska

kuratorka wystawy *Street Photography Now. Fotografia uliczna tu i teraz*, organizowanej przez Fundację .DOC w Galerii Pauza w Krakowie

27.02.2012 Hanna Wróblewska

udział w obradach jury międzynarodowego konkursu na kuratora 4. edycji festiwalu *Narracje — instalacje i interwencje w przestrzeni publicznej*, Gdańsk

9.03–3.04.2012 Julia Maria Koszewska

wyjazd studyjny w celu badania izraelskiej polityki pamięci oraz muzealnictwa historycznego w Yad Vashem The Holocaust Martyrs' and Heroes' Remembrance Authority, Jerozolima

marzec–kwiecień 2012 Julia Maria Koszewska

Memory and Un-memory of Jews in Poland | Pamięć i nie-pamięć o Żydach w Polsce, wykłady na zaproszenie Instytutu Polskiego w Tel Awiwie; Muzeum Bohaterów Getta, Kibuc im. Bohaterów Getta; Uniwersytet Hebrajski w Jerozolimie

22–23.03.2012 Anna Zdzieborska

udział w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Children studies jako perspektywa interpretacyjna*, Zakład Literatury Pozytywizmu i Młodej Polski, Instytutu Filologii Polskiej, Uniwersytet w Białymstoku; referat: *Wyobraźnia dziecka a interpretacja sztuki współczesnej*

23.03–15.04.2012 Joanna Kinowska

kuratorka wystawy *Mikołaj Grynberg. Dużo kobiet* organizowanej przez Fundację .DOC w Muzeum Drukarstwa Warszawskiego

30.03.12 Maria Brewińska

juror w komisji stypendialnej Fundacji Kościuszkowskiej, Warszawa

14.03.2012 Hanna Wróblewska, Gabriela Świątek

udział w obradach jury konkursu na projekt reprezentujący Polskę na 13. Międzynarodowej Wystawie Architektury w Wenecji

17.04.2012 Hanna Wróblewska

udział w obradach jury [drugie posiedzenie] Igor Zabel Award for Culture and Theory 2012, ERSTE Foundation, Wiedeń

20–24.04.2012 Benjamin Cope

prowadzenie warsztatów wprowadzających do projektu w przestrzeni publicznej Kaliningradu, Kłajpedy i Miska, fundowanego przez Instytut Goethego, w ramach *Going Public — On the Difficulty of a Public Statement*, Centre for Contemporary Art, Wilno, Litwa

24.04.2012 Hanna Wróblewska

udział w obradach Sądu Konkursowego do przeprowadzenia w Białymstoku konkursu architektoniczno-urbanistycznego na opracowanie koncepcji programowo-przestrzennej przebudowy budynku starej elektrowni na potrzeby Galerii Arsenał oraz zagospodarowania fragmentu bulwaru nad rzeką Białą pomiędzy ulicami Świętojańską i Elektryczną, Białystok

27.04–1.05.2012 Magda Kardasz

udział w Kongresie International Association for Curators of Contemporary Art IKT, Tel Awiw

18–20.05.2012 Benjamin Cope

pomysłodawca i prowadzący projekt w przestrzeni miejskiej Wilna JUST [*Jamming Underused Socialist Treasures*] *Urbanism 2 — Tauro Ragas* <>KultFlux. *Visualising Alternatives*, European Humanities University, Wilno

19.05–16.06.2012 Joanna Kinowska

autorka projektu *Fotoikonny w Polsce. Poszukiwanie / Głosowanie* w ramach Sekcji Eksperymentalnej 10. Miesiąca Fotografii w Krakowie *Charlotte Cotton: Fotografia w życiu codziennym*, Bunkier Sztuki, Kraków

24.05.2012 Benjamin Cope

prowadzenie warsztatów i prezentacja *What is Critical Urbanism in Minsk?*, Galeria Y, Mińsk, Białoruś

5.06.2012 Hanna Wróblewska

udział w obradach jury Henkel Art Award 2012

7–10.06.12 Maria Brewińska

pobył na Documenta w Kassel, udział w konferencji prasowej Goshki Macugi

9–10.06.2012 Joanna Kinowska

prowadzenie spotkań *Po co nam zdjęcia ikoniczne i dlaczego je pamiętamy* oraz *Cytat fotograficzny, inspiracja, opracowanie — prawo a praktyka?* w ramach 10. Miesiąca Fotografii w Krakowie, Bunkier Sztuki, Kraków

18.06.2012 Karolina Zychowicz

referat *Czy możliwa jest współpraca duchownego katolickiego z awangardowym artystą? Przypadek ojca Marie Alain-Couturiera i Fernanda Légera* na XI Międzynarodowej Konferencji o Architekturze i Sztuce Sakralnej *Kościół naszych czasów. Abstrakcjonizm, awangarda, mistycyzm i transcendencja* zorganizowanej przez Stowarzyszenie Architektów Polskich w Kielcach

20–24.06.2012 Julia Maria Koszewska

organizacja i współprowadzenie seminarium dla młodych dziennikarzy i aktywistów z Europy oraz Egiptu, Libanu i Maroka: *Dialog Seminar: European & Arab Perspectives* organizowanego przez RfP-EIYN oraz ADYAN we współpracy z Akademią im. F. Nansena — Norweską Akademią Humanistyczną oraz kongresem EIYN Different Faiths — common action, Lillehammer, Norwegia

5–7.07.2012 Zofia Dubowska-Grynberg

udział w szkoleniu organizowanym przez Koalicję Otwartej Edukacji dla animatorów otwartej edukacji, nauki i kultury, Kraków

10–17.08 2012 Benjamin Cope, Joanna Kinowska

prowadzący warsztaty *City, Language, Identity* w ramach Summer School wspieranej przez fundację LitPro, Wilno

13.08–8.09.2012 Stanisław Welbel

udział w Czwartym Międzynarodowym Kursie Kuratorskim w ramach Biennale Sztuki w Kwangju, Korea Południowa

3–4.09.2012 Julia Maria Koszewska

udział w spotkaniu Rady Europy jako delegatka rządu polskiego w wymianie *Taking Responsibility for Tomorrow's Europe: the Role of Young People in the Religious Dimension of Intercultural Dialogue*, Durres, Albania

5.09.2012 Joanna Kinowska

jurorka w konkursie *2. Leica Street Photo. Moment jest jeden* organizowanym przez Leica Gallery w Warszawie oraz Fundację .DOC

12.09.2012 Karolina Zychowicz

referat *Nadia Léger za żelazną kurtyną. Wystawa Fernanda Légera w Moskwie [1963] i Warszawie [1971]* na I Konferencji Polskich i Rosyjskich Historyków Sztuki *Polska — Rosja. Sztuka i historia* zorganizowanej przez Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata w Warszawie

14–16.09 Maria Brewińska

wprowadzenie do wystawy Goshki Macugi podczas otwarcia w Kate McGarry Gallery, Londyn

14.09.2012 Karolina Zychowicz

referat *Recepcja sztuki Fernanda Légera w PRL-u z perspektywy przynależności artysty do Francuskiej Partii Komunistycznej* na konferencji *Polityczne konteksty sztuki* zorganizowanej przez Instytut Wychowania Artystycznego UMCS w Kazimierzu Dolnym

16.09–1.10.2012 Karolina Zychowicz

wyjazd studyjny do Paryża w ramach stypendium im. Jana i Suzanne Brzękowskich przyznawanego przez Bibliotekę Polską w Paryżu

21.09.2012 Zofia Dubowska-Grynberg, Anna Zdzieborska

prowadzenie szkolenia o otwartych zasobach edukacyjnych dla nauczycieli biorących udział w programie *Kulthurral* organizowanym przez Centrum Edukacji Obywatelskiej

24.09–5.10.2012 Julia Maria Koszewska

udział w *Human Dimension Implementation Meeting* organizowanym przez Organizację Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) jako delegatka Europejskiej Rady Liderów Religijnych, oraz współorganizowanie wydarzenia *Code on Holy Sites* towarzyszącego spotkaniu, Warszawa

25.09.2012 Zofia Dubowska-Grynberg

udział w jury konkursu plastycznego dla dzieci *Świat jakiego chciałby Korczak* organizowanego przez Caritas, Warszawa

28.09.2012 Zofia Dubowska-Grynberg, Anna Zdzieborska

udział w Targach Edu Trendy w Warszawie; przygotowanie prezentacji i materiałów o działaniach edukacyjnych w Zachęcie

Hanna Wróblewska odbiera nagrodę Otwieracz dla osoby indywidualnej działającej na rzecz otwartości i promocji otwartych modeli tworzenia i udostępniania zasobów wiedzy i kultury, przyznaną przez Creative Commons Polska, 14 czerwca 2012

Fot. Joanna Kinowska

29.09.2012 Gabriela Świtek

udział w debacie wokół książki *Simone Rueß. Movement Space*, Galeria Le Guern; Galeria Czarna, Warszawa, w ramach Warsaw Gallery Weekend

4–5.10.2012 Benjamin Cope

referat *Post-Urbanity versus the Multi-Scalarity of the Present* na konferencji *Post-Urbanity: Reflecting on Social and Cultural Change in Urban Spaces*, Uniwersytet Kłajpedzki, Litwa

11.10.2012 Julia Maria Koszewska

wykład *Otwarta Zachęta. Czy kulturę współczesną można otworzyć?* w ramach *II Forum Informatyki w Instytucjach Kultury. Informacje i technologie w instytucjach kultury*, Warszawa

19.10.2012 Benjamin Cope

Prezentacja *Just Urbanism* w ramach spotkania grupy roboczej *Urbanism in an Age of Austerity*, Uniwersytet Newcastle, Wielka Brytania

25–27.10.2012 Gabriela Świtek

referat *Modernizm i globalizacja architektury. Przypadki „stylu międzynarodowego” i „korporacyjnego”* podczas seminarium metodologicznego Stowarzyszenia Historyków Sztuki *Historia sztuki wobec globalizacji*, Nieborów

27.10.2012 Katarzyna Kołodziej, Magdalena Komornicka

udział w dyskusji *BYOB: Co może wnieść bunt form do sztuki i dizajnu?* w ramach Targów Wiedzy Graficznej 2012, Warszawa

29–31.10.2012 Benjamin Cope

referat *Events Mega and Micro: Blat, Uneven Spatial Development and the Local Future of Democracy* na konferencji *Mega-events in Eastern Europe* współorganizowanej przez University of St. Gallen, Centre for Urban History, Lwów

31.10.2012 Anna Zdzieborska

wykład *Weneckie Biennale Sztuki*, BWA Skierniewice

5.11.2012 Hanna Wróblewska

udział w obradach jury Visegrad Artist Residency Program — Performing Arts [VARP] w Bratysławie, organizowanego przez International Visegrad Fund

9–30.11.2012 Joanna Kinowska

kuratorka wystawy zbiorowej *Private Property* organizowanej przez Akademię Fotografii w ramach TIFF 2012 — Trochę Innego Festiwalu Fotografii we Wrocławiu, Biuro Festiwalowe Impart

18–19.11.2012 Gabriela Świtek

udział w obradach jury międzynarodowego konkursu na kuratora 5. edycji festiwalu *Narracje — instalacje i interwencje w przestrzeni publicznej 2013*, Instytut Kultury Miejskiej, Gdańska Galeria Miejska, Gdańsk

23.11.2012 Hanna Wróblewska

udział w obradach jury *COMING OuT — Najlepsze Dyplomy ASP w Warszawie w 2012 roku*

24.11.2012 Stanisław Welbel

referat *Metadologia marksistowska w polskiej historii sztuki okresu powojennego* na LXI Ogólnopolskiej Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki *Współczesność — historia nieznaną*, Warszawa

25.11–5.12.2012 Joanna Kinowska

kuratorka wystawy *Jacek Poremba. 13* organizowanej przez Leica Gallery Warszawa, SOHO Factory, Warszawa

26.11.2012 Zofia Dubowska-Grynberg

udział w konferencji CopyCamp poświęconej przyszłości prawa autorskiego

27.11.2012 Zofia Dubowska-Grynberg

udział w VII Konferencji Forum Edukatorów Muzealnych *Rodzina w muzeum — muzeum dla rodzin*; przygotowanie plakatu do sesji posterowej

27–28.11.2012 Gabriela Świtek, Karolina Zychowicz

udział w warsztacie *MasterClass Digitalizacja* współorganizowanego przez Fundację Ortus i Centrum Cyfrowe Projekt: Polska (koordynator programu Otwarte Zabytki), Muzeum Niepodległości w Warszawie

30.11.2012 Joanna Kinowska

recenzentka prac w ramach *Migawki. Otwarty przegląd portfolio* organizowanego przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych E, Państwo-miasto, Warszawa

10–14.12.2012 Zofia Dubowska-Grynberg

udział i wystąpienie na seminarium *From 25 Years to... Modern and Contemporary Art Education for Adults in Museums and Galleries*, Wilno

13.12.2012 Gabriela Świtek

prezentacja archiwum sztuki współczesnej w Zachęcie — Narodowej Gallerii Sztuki, zajęcia dla studentów historii sztuki w ramach specjalizacji Krytyka artystyczna prowadzonej przez prof. Jerzego Malinowskiego na Uniwersytecie im. Mikołaja Kopernika w Toruniu

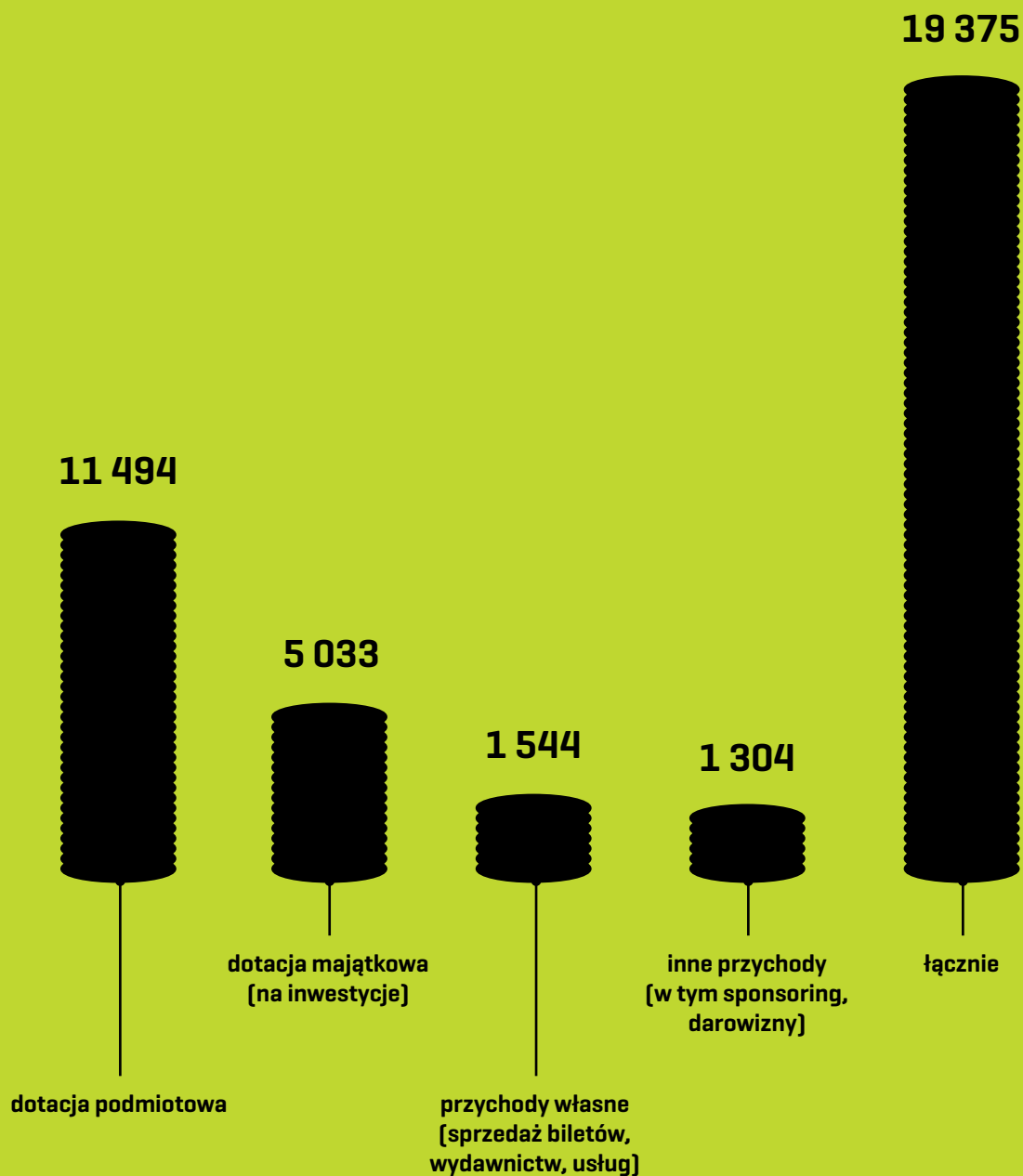
13.12.2012 Maria Świerżewska

udział w konferencji *Muzeum 3-D — realne problemy wirtualizacji z cyklu Nowoczesne muzea*, Warszawa

Joanna Waśko, książka *Implementation of INCCA Models and Guidelines in Collection Care Practice at the Zachęta National Gallery of Art, Warsaw, Poland*, w: *Innovative Approaches to the Complex Care of Contemporary Art*, red. Iwona Szmelter, wyd. ASP w Warszawie i Archetype Publications, 2012

Przychody

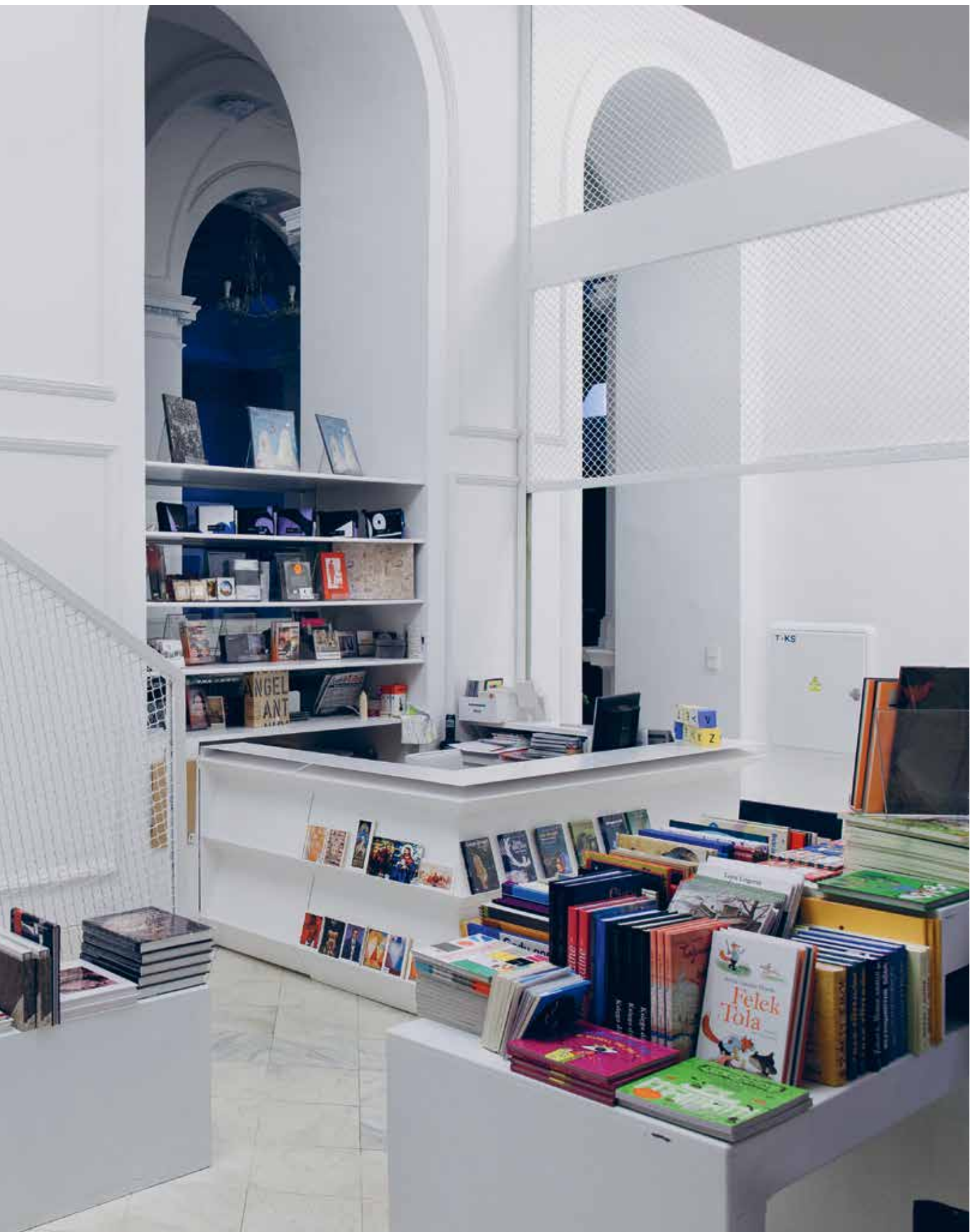
Zachęty — Narodowej Galerii Sztuki w 2012 roku [w tys. zł]

Księgarnia Artystyczna

Fot. Maciej Landsberg

ANGEL ANT

T-KS

Felek Tola

PARTNERZY I SPONSORZY

Zachęta jest jednostką finansowaną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Sponsorzy galerii

N E T I A

SONY

Sponsor Miejsca Projektów Zachęty

Partner wspierający zakup dzieł sztuki do kolekcji

Projekt *Podziel się sztuką* zrealizowany w ramach programu Akademia Orange

Doradca prawny galerii

Sponsorzy wernisaży

Sponsorzy technologiczni galerii

Patroni medialniWspółorganizatorzy Igor Zabel Award for Culture and Theory 2012Współorganizatorzy i partnerzy poszczególnych wystaw i wydarzeńPartnerzy wystawy Sztuka wszędzie. ASP w Warszawie 1904–1944

Raport Roczny 2012

projekt graficzny: Magdalena Piwowar

opracowanie i redakcja: zespół Zachęty

łamanie i opracowanie zdjęć do druku: Krzysztof Łukawski

Fotografie z archiwum Zachęty — Narodowej Galerii Sztuki:

© Elżbieta Białkowska; Joanna Kinowska; Marek Krzyżanek, Agencja

Medium; Maciej Landsberg; Sebastian Madejski; Krzysztof Pijarski;

Mateusz Sadowski; Jacek Sielski; Zofia Świerżewska oraz dzięki

uprzejmości artystów

druk: Argraf, Warszawa

Publikacja udostępniana jest na licencji Creative Commons:

Uznanie autorstwa na tych samych warunkach 3.0 Polska.

Tekst licencji dostępny na stronie:

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/legalcode>

ISBN 978 83 60713 79 2

